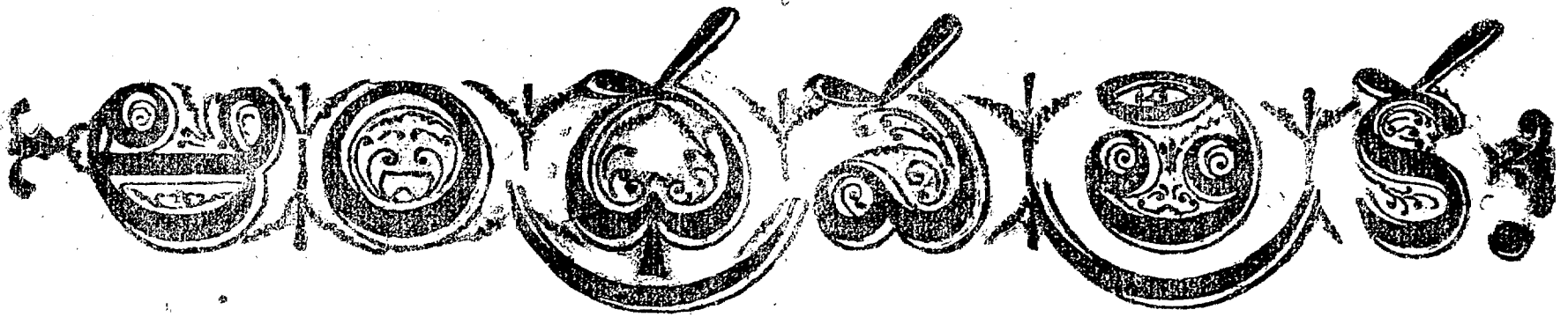

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

విడివత్రిక 1-కి 0-1-8

Telephone No. 544.

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

311047

Vol. 11

సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 25-వ తేది శనివారము

శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, ఆశ్విజమాస బహుళ ద్వాదశి ౧౨.

No. 174

సంచిక ౧౭౪

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

నొప్పు గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది

పంపభాష చీటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద

నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, నాయువుబొట్ల కాపును,
చర్మపు నొప్పుల కారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
వగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈయందును తుదగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి ప్రహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడా వాడుచున్నారు.

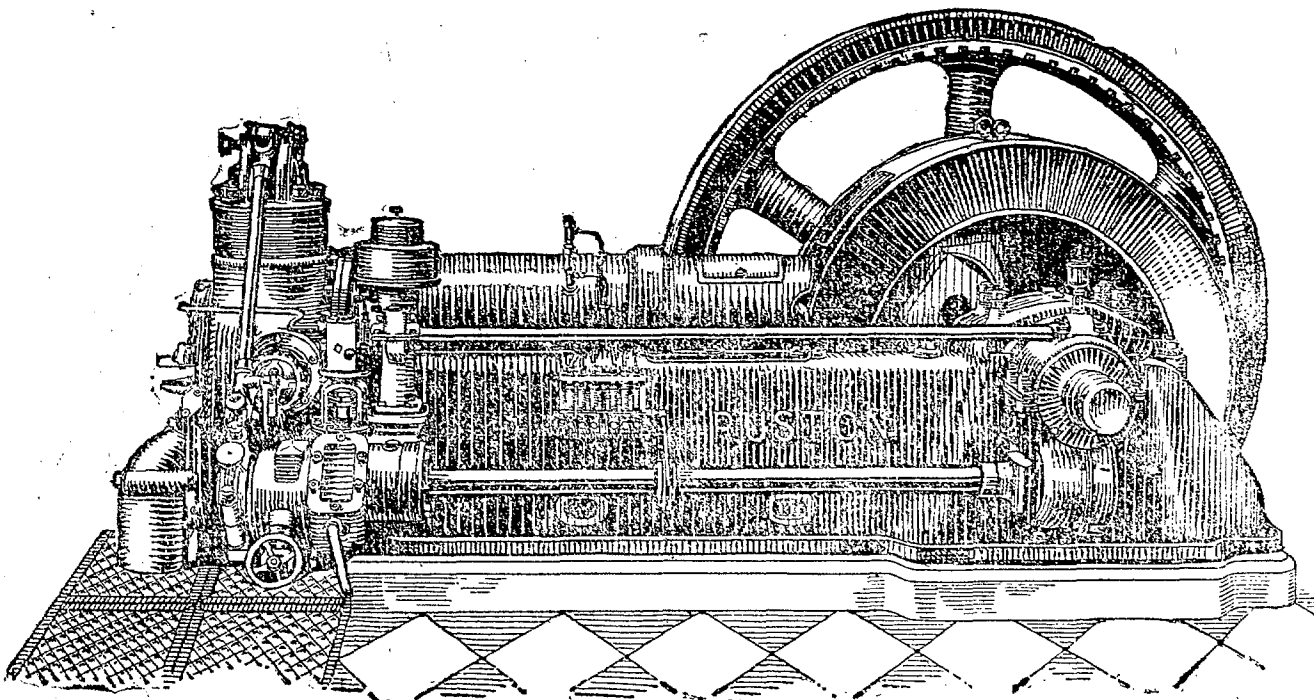
చక్కనిడబ్బితో నహా పీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 0-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ది రస్త్ న్ క్రా డ్ ఆ యి ల్ ఏం జి ను

ప్రస్తుతము బజారులోనున్న
ఆయిల్ ఏంజిను లన్ని టికంటెను
మిక్కిలి పోడిమిగలది.
తక్షణమే కదు ను.
హాట్ బల్బ్, స్టవ్, మాగ్నెటో,
మున్నగునవి లేవు

పొయ్యికి మిక్కిలి సరసమైన
నూనె చాలును.
కొద్దినూనెతో పనిచేయును.
చతురతనమియు ఉండ
నవసరము లేదు.

నెం.ఎ 4512 రు, చిత్రముగల మా క్యాటలాగుకు వ్రాయుడు

(388)

మద్రాసులో సోల్ ఏజంట్లు, మాస్సి ఆండుకో లిమిటెడ్, ఎంజనీర్లు, తపాల్ వెట్టె నెం 60, మద్రాసు.

మంచి తరుణము!

చాలా తాతా భము

త్వరపడుడు!!

చాలా తగ్గించిన ధరలు నాణ్యమైన బనీనులు

ముఖ్యముగా వర్తకులకు యిందుమూలమున తెలియజేయునది యేమన?

ఇదివరలో కంటే ప్రస్తుతము మామిల్లుయొక్క బనీనులను చాలామంది జనులు వుపయోగపర్చుచు. వాటియొక్క నాణ్యమునుగురించి యెక్కువగ స్తుతించుటవల్లను, మరింతగా వెల్లడిచేయు నిమిత్తమై ప్రస్తుతపు మామిల్లువైస్సు లిప్టుమీద 12½ నూటికి రు 12-8-0 కమీషను మామూలు యిండియానూలు బనీనులునున్నా, (వట్టు.పత్తి) బనీనులకు నూటికి రు 15-0-0 కమీషన్ యున్నా 100 డెన్జర్లు ఒకేతూరి ఖరీదు చేసేవారికి వేరే టరమ్సున్నా యేర్పరచితిమి గనుక తక్షణము కావలసినవారు వ్రాసుకోవచ్చును.

1458

శాంపిలు ప్యాకెట్టు ౧-కి ఖరీదు రూ 6-0-0.

తంజినిలానము:

బనీన్సు, బెజవాడ. మానేజరు:- ఆంధ్రమౌజీరీవిల్సు, బెజవాడ. (దక్షిణ ఇండియా)

గొప్పజిన్నింగ్ గ్రౌండ్స్ ఫ్యాక్టరీలాటరీ

మంచి తరుణము!

త్వరపడుడు!!

రూ 52,500 కు లాటరీ టికెట్టు 1-కి రు 5 0-0 10,500 టికెట్టు మాత్రమే

గవర్నమెంటువారి L. DIS. 3505, 1924 గా తెలియపరచి లాటరీమూలముగా విక్రయించుచున్నాము.

లాటరీవేయ ఆ సీవివరము:- కడపజిల్లా జమ్మలమడుగుతాలూక కొండాపురంలో మాస్టాఫీనానుభవముతో వున్న సుమారు 4 యకర ముల భూమిని చుట్టూ కాంపౌండుగోడ. అందులో వున్న 11 హార్స్ పవర్ పోర్టబిల్ స్టీయింబజ్ 10 ప్లాట్ బ్రదర్స్ జిన్నులు. 3 శి. టైప్ డిక్టేట్ కేటర్లు, వెల్వేటర్, క్లీనింగ్ మిషన్, ఫిటింగ్ చేయని 2 ఆయిల్ ఎక్స్ట్రాక్టుమిషనులు, వీటికి సంబంధించిన బిల్డింగులు గోడవునులు, సామానులు, కాపురముండుటకు దివ్యమైన మహాలు గల గొప్ప యిల్లున్న, కాంపౌండులోకి చేరిన మరివకయిల్లున్న, కూలీలకు 6 కొట్టములు, బావి, నిమ్మతోట గలిగి మంచి వర్షింగు ఆర్డరులో వున్నది

ఇతరవిషయములు:- టికెట్టుయావత్తు పూర్తి అయిన వెంటనే లాటరీకలుపుతేది హికిని ఆంధ్రప్రదేశ్, హిందూప్రదేశ్ లో ప్రచురముచేయించి మ|| రా|| రా|| గుత్తి దివాన్ బహద్దూర్ పి. కేశవస్వామి గారున్న యింకా తగుపెద్దమనుష్యులయెదుట లాటరీ కలిపి యెత్తబడును. వసూలు అయినసొమ్ములో ఖర్చులుపోను, మిగతసొమ్ము కడప యింపీయల్ బ్యాంక్ లో డిపాజిట్ చేయబడును. గెలుపొందువారికి వెంటనే పోస్టువ్వారా తెలుపుతూ పై ప్రతికలలో ప్రచురము చేయబడును. ఆ వెంటనే 15 రోజులలో వారి స్వంత ఖర్చులపైని మానల్ల క్రమమైన దస్తావేజును పొందవచ్చును.

సాకార్యములు వగైరా:- రైల్వేస్టేషన్ కాంపౌండుతో యీ ఫ్యాక్టరీగోడ కలుసుకొని రైలుకు మిగుల చేడకగా వున్నది. కడపనుంచి తాడివత్తినరకు బాగుగా పనిచేసిన మొదటితరగతి ఫ్యాక్టరీలో నిడి యొకటి. దీనిం L.కి 12 గంటలు పనిచేసిన 100 బార్లల శనిగెకాయ పప్పు, 8 బార్లల దూది తయారగును. ప్రతి శనిగెకాయ విశేషముగా పండు పల్లెలకు మధ్య నున్నది. కొండాపురం శనిగెకాయవ్యాపారము నకు విశేష ప్రసిద్ధికెక్కినదని సర్వులకు తెలిసిన విషయమేన.

లాటరీ టికెట్లు మానద్దగాని, మేము నియమి చేసిన ఏజంట్లవద్ద గాని, స్వయముగాగాని, మనియార్డర్ ద్వారా సొమ్ముపంపిగాని పొంద గలరు. లాటరీ టికెట్లు ఆమ్ముటకుగాను, కమిషన్ యేజంట్లు కావలెను. మంచీకమిషన్ యివ్వబడును. ఏజంట్లుగా పనిచేయువారు, గొప్ప లాభము పొందుటకు మంచి తరుణము. కమిషన్ వగైరా అన్ని విషయములకు లాటరీ స్వంతదారుల మగు మాకు, యాక్రింది అడ్రసుకు వ్రాసిగాని, స్వంతంగా వచ్చిగాని, యేర్పాట్లు చేసుకొనవచ్చును

శి. యం. పెద్దరామారెడ్డి, బి. సి. మల్లారెడ్డి

1732

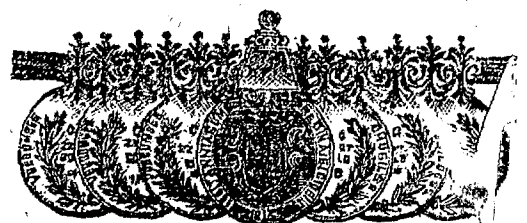
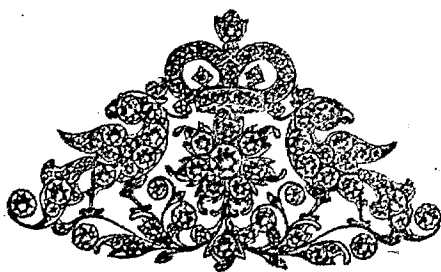
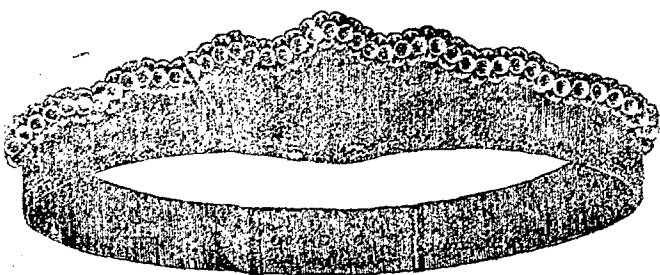
పోస్టు, కొండాపురం.

కడపడి స్టేషన్

M. S. M. R.

గడచిన 30 సం॥ రములనుండి మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినది, నమ్మకమైనది, కల్తీలేని వెండికి, సరముబంగారుకు శ్రేష్ఠమైన ముగలుకు, పూచి యివ్వబడును.

స్థాపితము 1893.

వంశవర్ణాణము 25-45 సరములనరకు యెత్తుగలదు
మూలీ తెరుగుతో సహా రూ 55-0-0

పుష్కరాగములు, పచ్చలు, పట్టెకెంపులతో చెక్కిన
వర్ణాణము మోపు 1-కి ధర రూ 250-350 వరకుగలదు

కాశీమాల
1 కి ధర రు 550-1000 వరకు గలదు

అన్నిరకముల వెండి, బంగారు, సీమకములు, పట్టెకెంపులు, పుష్కరాగములు నగలు, యితర సామానులు గల క్యాటలాగునకు ఉత్తరమువ్రాసిన ఇవానుగా పంపబడును.

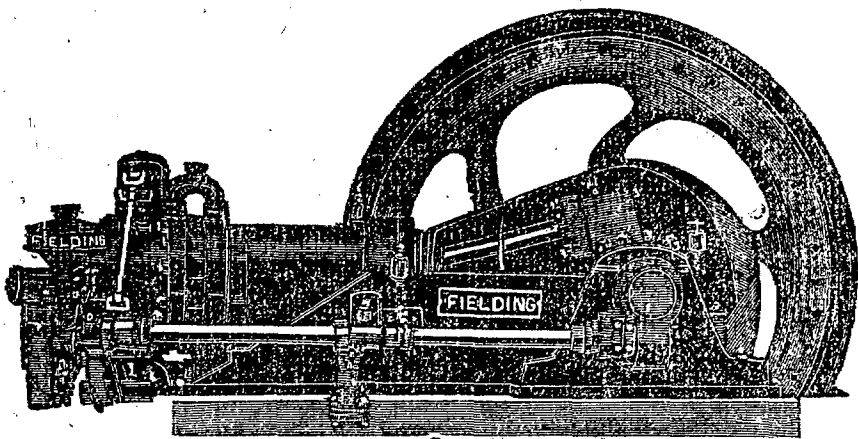
1687

వీకంసి చీబిల్ దాస్ అండ్ సన్సు, మాన్యుఫ్యాక్చరింగు జ్యూయలర్లు, తపాలపెట్టె నెం 225, 112 చెనాబజారురోడ్డు మద్రాసు.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగ్” వేటెంటు శమిడిశత్
క్యూర్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

యా యింజను సుమారు రెండే నిమిషములో వేనరై జగు చల్లని సిలిల్ నుండగనే స్టార్టు కాగలదు. యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతో నైనను అతిసంతృప్తి కరముగా పనిచేయును. క్రూడు ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యా యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును, యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

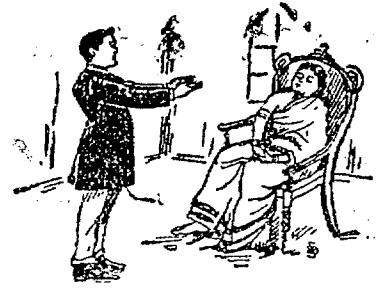
సోల్ యేజెంట్లు:—

జెల్ థాన్ నెం 690 రు. డి. యల్. శాస్త్రి అండు కో., పోస్టు బాక్సు నెం 203 రు.
12, తంబు కెట్టిపిల్లి, మదరాసు.

అత్యద్భుత కుప్ప రోగ నివారిణి

గుణము లేదని రుజువు చేయువారికి రు 1.6-0.0 లు బహుమాన మివ్వబడును. అష్టవత్ కుప్ప రోగములు గ్యారంటీగ కుదుర్చబడును 1 నెలకు పదిపది ఔషధము ధర రు. 6.0-0 రెండు నెలలకు పదిపది ఔషధము వెల రు. 10.0-0 వ్యాకింగు ఔషధములు వేరు. 1278
రెడ్డి అండు కో., ప్రాప్రముటరు, యం. సుబ్బారెడ్డి, గోవాలపురం, క్రొత్తపేటపాస్టు గోదావరిజిల్లా.

మెస్తరిజము నేర్చుకొనుడు

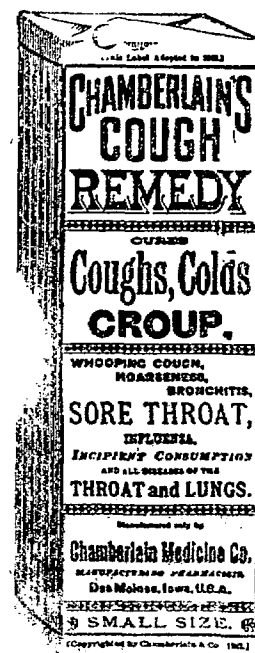

1416

మెస్తరిజము, హిప్పటిజము, తాట్ రిడింగు, కాన్ నెన్ శ్రే వన్, ఆల్బెక్ క్షి, దూరదృష్టి, దూరశ్రవణము, మెస్తరిజసహాయమున వ్యాధి నివారణచేయు పద్ధతులు విపులముగ, మర్మర హితముగ, సుబోధకముగ, లక్ష్యసమన్వితముగ, గురువులేకనే ఆభ్యాసయోగ్యముగ నుండునట్లు రచింపబడినది.

వెల ప్రతి 1-కి రు- 1-0-0 పోస్టేజి 0-4-0

ప్రాఫెసర్, సేఖర్, మెస్తరిస్టు ఏలూరు.

చేంబర్లెన్ గారి దగ్గు నివారిణి

దగ్గు, జలుబు, కాక వా యువు అను బిడ్డలకు వచ్చు రోగము, గొంతుపుండు గొంతురాపు, రొమ్మువడి సెము, కుక్కదగ్గును, అన్ని రకముల గొంతు వ్యాధులు మొదలగునవి పటా కంచ లై పోవును, అన్నివాడు లలో విక్రయించబడు చున్నది. (33-3)

DODGE BROTHERS MOTOR CAR

డాడ్జీబ్రదర్సు మోటారు బుడియెక్క ఉత్కృష్టత, దానివలనగల ప్రయోజనము వీటిని గుఱించియే ఇదివర కెప్పుడును, ఇప్పుడును కూడ యోచింపబడుచున్నది.

ఇనన్నియ, జాన్, హెరేసు డాడ్జీ వీ రిరువురును యోచించి, నమూనాను తయారుచేసి, కడపటిబండిని ఏర్పరచినదిసమును జ్ఞప్తికి తెచ్చుచున్నది. వారు, వారి స్నేహితులును మంచిధరవచ్చుటకై ఏపద్ధతుల ననుసరించి తయారుచేయవలెనో అట్లు చేయుటకై ఒకరికొకరు ఎచ్చరించుకొనిరి.

ఉచితత్వము, గొప్పతనము, పూర్ణత్వము మొదలగువాటికి మిక్కిలి పరిహాసాస్పదమైన కొన్నిసామాన్య మోటుపద్ధతుల ననుసరించియే వారు ప్రారంభించిరి.

ఈ ఉపాయములు, ముఖ్యసూత్రములు వెండ్రుకప్రయాణమైనను మార్చబడలేదు, మార్చబడదు. ఎక్కడనైనను మోటారుబుడ్లు నడుపబడిన అవి డాడ్జీ బ్రదర్సు పద్ధతులపైన నిర్మింపబడినవని అందరును పోలికబట్టి తప్పక అంగీకరింతురు.

డెట్రోలు ఖర్చు మిక్కిలి తక్కువ టైరుల మైళ్ళసంఖ్య మిక్కిలి అధికము.

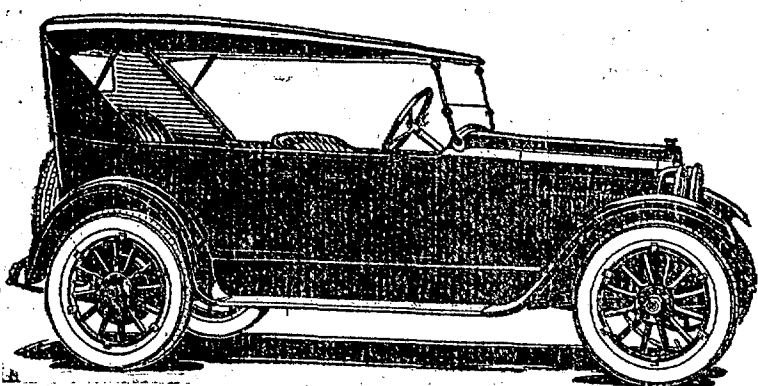
ఉపయోగించుటకు తగిన పరికరము లన్నిటితో సహా 1-కి ధర రు 5100

అడిసన్ అండ్ కో లిమిటెడ్,

మద్రాసు, అండ్, బెంగుళూరు

బ్రాంచీలు

కార్టరు అండ్ కో, తిరుచునాపల్లి
టి. షేన్సు & కో., లిమిటెడ్, కోయంబుత్తూరు
జ్యో టక్కు, ఉదకమండలము.

పుష్ప మాలతి

తలనూనె లన్ని టికిని మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది

(ప్రతి చోటను దొరకును)

అనందమును కలిగించు నుతుమారమైన నువాసనగలది. పెంట్లుకలు నలుపుగాను, పాడుగుగాను పెరుగు నట్లుచేయును. 8 ఔన్సుల బుడ్డి 1 కి ధర 1.0.0 వర్తమలకు ప్రత్యేక సదుపాయముగలదు.

సోల్ ఏజంట్లు:— ఎస్. వైద్యా అండ్ కో., పార్కు-బాను, మద్రాసు.

బ్రాంచి ఆఫీసు, చై నాబజారు, తిరుచునాపల్లి, భోంస.

166

ప్రదర్శనగదులు నెం 6, బందరు వీధి, మద్రాసు

సమృద్ధిమగు క్రొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్థానము
ది ఆంధ్రజ్యోతియలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

2

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చై నాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

మావర్త ఆనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొలుగులు, కానుకలను అడ్డిగ వ్రేలు మొదలు బంగారు నగలు నున్న నవరత్నములు వేసిన ఆనేకమాదిరి అడ్డిగలు, జడవిళ్ళలు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొదలగునవన్ని వెండి రైలుకూజులు, టంబ్లర్లు, పేలాగిన్నెలు, కాపి నెట్లు మొదలగు పాత్రసామానులను అనేక రకములు కాగ్నీగొలుగులు, మెడలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగారమునకున్న చాదివేండికిని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును. సచ్చనివి పాపము తీసుకొనబడును.

పాపైటర్లు — కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటికోటయ్య అండు బ్రదర్లు.

లక్ష్మీ ఇన్సురెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

168

10, నిక్ బెట్ రోడ్డు, లాహోరు.

(1924 సం||రం మార్చి 28 వ తేదీన 1918 సం||రం ఇండియన్ కంపెనీల అక్రమ సమస్తిని రిజిస్టరు చేయబడినది.)

అనుమతిబొందిన మూలధనము రూ 10,00,000 వాటా 1-కి రూ 100 లు చొప్పున 10,000

ఈదిగున తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లించవలెను.

వాటాలుగా విభజింపబడినది

ధరఖాస్తుతో రూ 5 లును, మంజూరై నతరువాత రూ 5 లును, మిగతకోరినప్పుడు ప్రాప్తికృతులొని నిబంధనల ప్రకారమును చెల్లించవలెను. జాపితా త్వరలో మూయబడుటచే ధరఖాస్తుదారులు తక్షణమే ధరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను చందాలు వేయబడిన మూలధనము రూ 8,50,000 లకు పైగానే గలదు.

బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టరులు

1. లాలా లజపతిరాయగారు, 2. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ గారు, 3. రాయ జడభగత్ రామ్ గారు, 4. రాయబహదూరు లాలా ధన్వంతరీరాయగారు, 5. లాలా దివాన్ చందుగారు, 6. డాక్టరు నిహాల్ చందు సిక్రిగారు, 7. పండిత కె. సంతానంగారు.

అసాధారణమైన, అపూర్వమైన విజయముగలగుచున్నది. మొదటి 4 మాసములలోనే 450 ప్రస్తాపములకు ప్రపాసల్యము రూ 1000000 లకు వచ్చినది. విశిష్టతయును, యోగ్యతయు పూర్తివిధమునను. మాకంపెనీలో పోగొట్టుకొనకుండుటకు, నిర్ణయవాదమునకు ప్రత్యేక సదుపాయములు గలవు. ప్రస్తుతము నవీనపద్ధతుల నన్నిటిని సమర్థించి ధీమాకంపెనీవ్యవహారము జరుపబడుచున్నది. ప్రాప్తికృతులు, ఫారములు, ఇతరసంగతులకు ప్రధానకార్యాలయమునకు ధరఖాస్తుపంపిన పంపబడును.

పండిత కె. సంతానం (మేనేజింగు డైరెక్టరు)

మంచి పనులబడి, పూచిగలవారుమాత్రము ధరఖాస్తులు ఈ దినపత్రికమునకు పంపుకొనవలెను.

లోకల్ ఆడ్వైజరుకార్యాలయము, 16 సుంకురామ కెటివీధి, మద్రాసు.

మలేరియా, ఇతర జ్వరములకు

1591

వైరెక్సు

ఒక్కటే ఆమోఘమైన గుణమునిచ్చును. దీనిని ఉపయోగించి మంచినీరును, ఆరోగ్యమునుపొందిన లెక్కలేనివారై ఈ యోగ్యతాపత్రక నిచ్చియున్నారు. అందువల్లనే

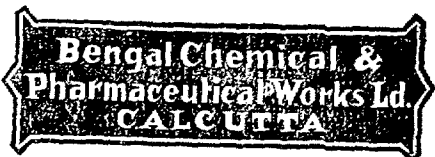
వైరెక్సు అమితముగా

విక్రయమగుచున్నది

రహస్యమైన ఔషధములుకాదు. ఫారముల వ్రాసిన పంపబడును.

బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0.18-0

క్లివి. పి. చార్జీతోసహా రూ 1.2.0.

చిత్తూరు జిల్లా కోర్టులో

1901 సం రం O. S. నెంబరు 12

1905 సం||రం యుక్టియూక్టిక్ మనువు నెం 145 ర

వాది-డిక్రిఫౌండినవారు:—సామలకారు లాడ్ గోవిందదాసు. కృష్ణదాసువారు.

ప్రతివాది-డిక్రిబాకీదారు:—కార్యేటి నగరం రాజాగారు రిశీవరుద్వారా

సదరు సామలకారు లాడ్ గోవిందదాసు కృష్ణదాసు వారు కార్యేటి నగరం రాజాగారిపై పొందియుండు డిక్రిని అనుసరించి సదరు సామలకారు లాడ్ గోవిందదాసు కృష్ణదాసు వారికి చేరవలసిన బాకీ రూ 42,35,265-12-0 ను 30-12-22 మొదలు వనూలు అయ్యే తేది వరకు యేర్పడు ఫరదరువడ్డి సహాబాకీకిగాను అడుగున కనిన సొత్తును పూరాగానైనా లేక అడుగున కనినమేరకు నాలుగులాట్లుగానైనా యీ కోర్టు పున్యోగ్యమనివల్ల 26-11-1924 యీ కోర్టులో యేలంవేయబడును.

సొత్తుల వివరం

మద్రాసు నుంచి 60 మైళ్ళదూరములో అరకోణం రేణి గుంట మధ్యలో యం. యస్. యం. రైలువేలో దక్షిణపు త్తరముగా నగరి, వేపగుంట, పుత్తూరు తడుపు, పూడి యీ రైలువేవకొమిదుగా పోగల నారాయణవం అనుతాలూకా ఇది కార్యేటి నగరం జమీన్ దారులో చేరినది. ఇందులో వుండు 282 గ్రామములున్న కొండలు గుట్టలు అడవులు వస్త్రాలు ను, అరుణనది, కళింద్ర, స్వర్ణముఖి అనే 3 నదులున్న అనేక చెరువులు ఊటలు కాల్వలు బావులు బుగ్గలున్న. ఇందుకు సంవత్సరమునకు నీకరాదాయం రూ 1,45,000. బాజారువెల రూ 29 లక్షలు.

పై కనిన నాలుగులాట్ల వివరం

లాటు నెం 1 ర

ఇది సదరు తాలూకా మధ్యభాగములో వుంటూవున్నది. యీ విస్తీర్ణములో తడుపు, పుత్తూరు వేపగుంట, రైలువేవకొలుపున్నది. యీ లాటు 76 గ్రామములు గల నామగూడెం యొక్క కలిగినది. ఇందుకు సంవత్సరమునకు నీకరాదాయం రూ 41,500. బాజారువెల రూ 8,30,000.

లాటు నెం 2 ర

ఇది సదరు తాలూకా దక్షిణతూర్పుభాగములో వుంటున్నది. యీ విస్తీర్ణములో నగరి రైలువేవకొలుపున్నది. యీ లాటు 64 గ్రామములుగల 4 పాయకట్లు కలిగినది. ఇందుకు సంవత్సరమునకు నీకరాదాయం రూ 44,800 బాజారువెల రూ 8,86,000.

లాటు నెం 3 ర

ఇది సదరు తాలూకాలో దక్షిణ పశ్చిమ భాగములో వున్నది. అరమైలు దూరములో నగరి రైలువేవకొలుపున్నది. ఇది 29 గ్రామముగల 3 పాయకట్లు. ఇందుకు సంవత్సరమునకు నీకరాదాయం రూ 21,600. బాజారువెల రూ 4,32,000.

లాటు నెం 4 ర

ఇది సదరు తాలూకాలో పుత్తరభాగములో వున్నది. యీ విస్తీర్ణములో పూడి రైలువేవకొలుపున్నది. యీ లాటు 62 గ్రామములుగలది. ఇందుకు సంవత్సరమునకు నీకరాదాయం రూ 37,600. బాజారువెల రూ 7,52,000.

వివరములు పూర్తిగా తెలియగల యిస్తియారుకాపిని జిల్లాకోర్టులోగాని లేక వాదివకీలువారి ఆఫీసులోగాని తనిఖీ చేసుకొనవచ్చును.

ఇంకను వివరములు చిత్తూరులో వాడిగారివకీలు సి.ఆర్. పార్థసారథి అయ్యంగారు బి. ఎ. బి. యల్, వారిని కోరి తెలుసుకొనవచ్చును.

ఆర్. నారాయణయ్యర్,

జిల్లాజడ్జి.

నక్సన్ దంతచూరము కోటిలోని సకలవ్యాధి

పండ్లనొప్పులు, ఇగుళ్లలో నెత్తురు చీముకాటులు వాచుట దీనివలన స్వస్థమగును. నాలుకమీది పొక్కులు తొలగును. ఇదిస్వచ్ఛమాలికల ఔషధముతోను ఔషధద్రవ్యములతోను చేయబడినది 1 డబ్బీ 0.2.0, డజను 1.4.0. టి.ఎస్. స్వామినాథకృష్ణ, 1191 నెం. 1 ఎ. ఆలంగా కా పిల్లివీధి తిరువల్లి తేడి మద్రాసు.

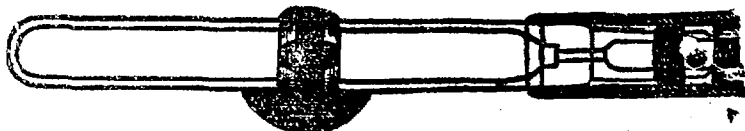
A large, ornate initial 'D' in a black and white woodcut style. The 'D' is formed by a thick, braided or beaded chain. Attached to the middle of the vertical stem of the 'D' is a heart-shaped pendant. The pendant features a central eight-pointed star or compass rose design, surrounded by intricate patterns. The overall style is characteristic of 16th-century book ornamentation.

పాఠశాల కమిషన్ 8-4 : పాఠశాలలో ఉన్నత-తరగతుల బాలికలందరినీ
 2వో నెంబర్ 8-0 0 కే.ఎం.ఎస్. ప్రాజెక్ట్ కి పాఠశాలకు
 2వో నెంబర్ 8-0 0 కే.ఎం.ఎస్. ప్రాజెక్ట్ కి పాఠశాలకు

OM
THE MYSORE GOVERNMENT SECURITY
Life and Marriage Assurance Company, Limited.
Head Office: Life and Marriage Assurance Buildings, Mysore (South India).
 Capital (Fully subscribed) Rs. 5,00,000; Capital Paid-up about Rs. 3,25,000.
 Government Securities held Rs. 2,00,000; Life Insurance policies issued Rs. 20,00,000.
 Annual Premium Income Rs. 1,00,000; Funds invested on Immovable properties [Rs. 1,00,000]

Necessary security Deposit furnished to the Government of India as per Indian Life Assurance Companies Act 1912. Loans from Rs. 1,000 to Rs. 5,000. Will be given with and without interest and security to our life Policyholders and bondholders. Next drawing for granting loans on 31st January 1925. Wanted Agents everywhere on liberal terms. Apply for particulars sharp to:-
 (980) **Messrs. P. K. Rau & Sons.**
 Chief Agents, for Madras Presidency. 289, Thambu Chetty Street, MADRAS.

సెల్వ్ ప్లింగు "ఆ గేట్" పవంటిన్ వేనా

పాంట్లెస్ వెస్ ప్రపంచమునందు, నూతనశక్తి అని చెప్పదగిన ఈ "ఆ గేట్" కలము, అమెరికా ఆఫ్రికా, మొదలగు ఖండములలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడిప్పుడు మన హిందూదేశమునందు మాడ మిక్కుటముగా జనాదరణయి మొందుచున్నది.

సాధారణమయిన "ఆ గేట్" కలము 2957

మామూలుగా ఉపయోగింపబడు ఉక్కుపాళిక బదులు "ఆ గేట్" గాజుపాళి నుపయోగించుట యద్భుతమగు నూతన విధానము. ఒకతూరి సిరాలో ముంచివేయడం అయిదు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును. (2957)

మైలాపూరు విక్టోరియా డిపో, మద్రాసు.

గోదావరి హిందూ సమాజము

వారు ప్రచురించిన భగవద్గీత

1593

చక్కని ములభవనము. సుందరమైన లైండు. సాగవైస గోపాకాశములవై ముద్రితము. మే పదిహేనాలు. ఈ ముద్రితైలి ఇచ్చగ్రంథము వైసజ్ఞానమును సన్మార్గములను దెల్పుచు, ఎల్లరకు నత్యంతోపయుక్తమై యుండును. ప్రతిహిందూగృహమునందును నలంకరింపదగిన దివ్యగ్రంథము.

వైపుస్తకములు ఈక్రింది వారివద్ద దొరకును: కార్యదర్శి, గోదావరి హిందూ సమాజం, రాజమండ్రి.

సెంట్రల్ బుక్స్ డిపో, రాజమహేంద్రవరము.

ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

బొంబాయి

"ఎంపైరు భీమాకంపెనీలో మీరు భీమాచేయుడు"

మిక్కిలి నమ్మకమైనది, ప్రీమియము చాల తక్కువ, హక్కుదారులకు సామ్య ఫకాలమున యివ్వబడును. (2)

గడచిన సం॥ ౧౦ బాలన్సు షీటుకు, ప్రాప్తికృతుకు వ్రాయుడు. (548)

బెంగళూరు బ్రాంచి 152 కమ్మర్షియల్ బిడి	మద్రాసు బ్రాంచి 9/10 సెకండులైనుబిడి.
--	---

ఇ స నా థె లి మలేరియాకు సిద్ధాపథము

క్లెవ్లాండ్ మేల్లెడి. ఏలసంజే క్లెవ్లాండ్ తత్కాలమునకు మాత్రమే జ్వరమును నిలుపును. అంతియేగాని జ్వరమును పూర్తిగా పోగొట్టుటలేదు మరియు అనెకులకు కడుపునొప్పి, నరములు తమస్థానమునుండి తప్పుట మొదలగు దుర్వజాయులుగూడ గలుగును.

ఇసనాథెలి మలేరియా పురుగులను నాశనముచేసి, జ్వరగర్భము కరిగించి, రక్తమును వృద్ధిజేయును. మరియు నరములకు బలమునిచ్చును రోగిని మంచి ఆరోగ్యస్థితికి తెచ్చును.

సలేరియా రాసీయక ఆటంకపడుటకు ప్రతినిము ఉదయం, సాయం కాలములందు ఒకమాత్రము సేవించిన చాలు. 15 దినములు ప్రైవరేటు సేవించిన మలేరియా పూర్తిగాపోవును.

బిడ్డకు ద్రవరూపముగానున్న ఇసనాథెలిని అనగా ఇసనాథెలినాను ఉపయోగించుడు.

(3) ఇండియా, బొంబే, సింగపూరు సోల్ ఏజెంట్లు,
Gorio Ltd., Post Box No. 159. Fort, BOMBAY

టారిఫుబోర్డు విచారణ

త్రివేదిగారి సాక్ష్యము

ధరలలో విశేషమార్పులులేవు గావున
 కన్నును మెచ్చింపరాదు.

బొంబాయి, అక్టోబరు 25:— మెన్బర్స్ త్రివేది అండు కంపెనీ తాలూకు జి. పి. త్రివేదిగారు టారిఫుబోర్డుయెదుటసాక్ష్యమిచ్చుచు పన్నును మెచ్చింపుటకు ఉక్కుకడ్డీల ధరలలో విశేషమార్పు లేమియు లేవనిచెప్పిరి. దీనికంతకును యూరపుతో జరుగుచున్నపోటీయే కారణమని వీరి యభిప్రాయము. అట్లుతనచో ఎల్లప్పుడును ఉండు యూరపుపోటీ విషయము టారిఫుబోర్డువారు వెనుకటివిచారణలో పూర్తిగా విచారించలేదు. అవసరమైనయెడల త్రివేదిగారి ప్రారంభింపవచ్చునని ఆయన నూచించెను. మరియు త్రివేదిగారి టిట్లు చెప్పిరి. తాకితాకంపెనీకి యిప్పుడు వచ్చిల ముఖ్యవిక్రమ నమనగా వారి కావలసినన్ని ఆర్డరులు వచ్చుటలేదు. కేంద్రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారి ఆర్డరుల నన్నింటిని తాతాకంపెనీవారితో యిచ్చుచు ప్రభుత్వమువారు సహాయము చేయవచ్చును. కంపెనీమేనేజిమెంటుకిందనున్న రైల్వేలనన్నింటిని తమ మొదటి ఆర్డరులను తాతాకంపెనీకే పంపవలసినదని ప్రభుత్వమువారుగవచ్చును. కంపెనీవారికి సహాయముచేయుయెడల మూలధనములో నూటికి 90 వంతులు ప్రభుత్వమువారుగొనితమపలకుబడి నుపయోగింపవచ్చును. ఇదంతయునుగాక ఉక్కుపన్నులవలన పోయినమాడు నెలలలో వచ్చిన విశేషదాయమునుండి ద్రవ్యసహాయము చేయవచ్చును. వర్తక వ్యాపారము నకు నష్టము గలిగినను మారకము తారుమారగుచుండుటవలన ముఖ్యముగా లాభముపొందునది ప్రభుత్వమువారే గావున నూటికి 12 శా॥ వచ్చిన యీలాభములనుండి ప్రభుత్వమువారు తాతాకంపెనీకి ద్రవ్యసహాయము చేయవచ్చునని యును సాక్షి నూచించెను.

(అ. ప్రె)

జగజీవన్ దాసుగాంతారాగారి సాక్ష్యము

తాతాకంపెనీవారి కోరికకు
 భయమును వెలిబుచ్చుట

దిగుమతిపన్నును మెచ్చుజేయవలసినదని తాతాకంపెనీవారు కోరినకోరికకు భయమునువెలిబుచ్చిన బొంబాయి యినుప వర్తకలసంఘ ప్రతినిధి జగజీవన్ దాసు గాంతారాగారిని టారిఫుబోర్డువారు సాయం కాలమున పరీక్షించిరి. ఆసంఘమువారి యభిప్రాయముప్రకారము మొదటినుండి నూ ట్రిటిఫుస్టాండర్డు ఉక్కు కావలసియున్నవారికోరు మాత్రమే తయారుజేయుట తాతాగారి యుద్దేశ్యమైయున్నది. కాననమున్నదిగదా యిని అవకాశమును తీసికొని తాము మామూలుగా అందరికిని సప్లయిజేయలేనట్టియు ఎట్టిసాధ్యమును చూడక అందరును కొనునట్టియు యూరపుఖండమునుండి దిగుమతి చేయబడుచున్నట్టియు 19200 టన్నుల మామూలుకడ్డీలమీద ఎక్కువపన్నును విధింపవలసినదని తాతాకంపెనీవారుడుచున్నారు. ఇది కేవల మసమంజసము. వారు విశేషసాధ్యముగా తయారుచేయునట్టి 45,000 టన్నులను రక్షించుకొనుటకు మామూలుగా అందరికిని కావలసిన 192,000 టన్నులపై నూటికి నూరుశా॥ పన్నువిధింపమని తాతాకంపెనీవారుడుచున్నారు.

రక్షణ యెంతవరకవనరము ?

దేశమునకు కావలసినవాటిలో తాతాకంపెనీవారు నూటికి 25 శా॥ పన్నుమాత్రమే తయారుచేయుచున్నారు గావున, అంతకంటె విశేషరక్షణ అవసరమైనయెడల నది ద్రవ్యరూపమున నుండవలెను. తమ కెంతవరకు ఆర్డరులున్నవో అంతవరకే తయారుచేసికొనవలెను. అంతకుమించి తయారుజేసి యూరపునుండి దిగుమతియగుచున్న కడ్డీలతోచేతగాని పోటీపడుట తెలివిలేమియుగుచున్నది. ఇందువలన దేశము రు ౯0 లక్షలభారమును వహింపవలసివచ్చుచున్నది. అట్లుగాక పోయిన ప్రభుత్వమువారికాపనిచేసిన బాగుండునని యీ సంఘమువారు నూచించుచున్నారు. తాతాకంపెనీని ప్రభుత్వమువారు కొని పనిచేయించుచు కొన్నిసంవత్సరములవరకు దిగుమతియగు ఉక్కుపన్ను లన్నిటిమీదను మెచ్చుగా పన్నును విధించి నష్టమును రాట్లుకొనవచ్చును. ట్రిటిఫు ఉక్కుపన్నులే యూరపుతో పోటీపడజాలవచ్చుదు అమెరికను ప్లాంట్లతోను అమెరికను మేనేజిమెంటుతోను తాతాకంపెనీవారు పోటీపడజాల నివ్వయోజనము.

టోల్పుబోర్డువిచారణపరిమితి

అపోహలన్నటిని తొలగించుటకు టోల్పు బోర్డు అధ్యక్షుడు బోర్డుయొక్క విచారణపరిమితినిగూర్చి కొన్ని ముఖ్యాంశములను చెప్పెను. విచారణకు హద్దులు కలవని ఆతడు చెప్పెను.

1928 సంవత్సరములో చిరకాలంలో నున్న ప్రకారము ధరలు నిలిచియుండినయెడల, రక్షించుటకు చాలవనితా మనుకొన్నటువంటి పన్నులను, కొన్ని కొన్ని తరగతుల ఉత్పన్నములపై విధింపవలసినదని క్రిందటిసంవత్సరము బోర్డువారు ప్రభుత్వమువారికి శిఫారసు చేసియుండిరి. ముందుధరలను గురించి వారనుకొన్నట్లుగా జరుగకపోవచ్చుననియు, ధరలు అప్పటివలెనే నిలిచియుండక అంతకంటె హెచ్చుటగాని తగ్గుటగానిను సాధ్యమనియు వారు తెలిసికొనిరి. ధరలు పెరిగినట్లయిన పన్నులు మూడు సంవత్సరములవరకు ఆవిధముగానే నిలిచియుండవచ్చునని వారు శిఫారసుచేసియుండిరి. కాని మారకము పెరిగినందువలనగాని యూరపు బ్రిటీషుధరలు పడిపోయినందువలనగాని మరియే కారణములచేతనే ధరలు తగ్గిపోయినయెడల విశేషపన్నును విధించి రక్షణవిధానము సరిగా నుండునట్లుగా మూడవలెనని బోర్డువారు శిఫారసుచేసిరి. పరిశ్రమను స్థిరముగా స్థాపింపజేయవలెననిన సగటున కొన్ని రకముల ఉత్పన్నములపై రు. 180 చొప్పునను కట్టడములలో పనికి నచ్చుననువులకు టన్ను రు. 175 చొప్పునను స్థిరమైన ధరలు ఏర్పాటు చేయవలెనని చెప్పిరి.

ఇదిగాక బోర్డువారు తలచినట్లయిన అవలంబింపవలసిన మార్గ మొక్కటియేయున్నది. అతడేదనగా, ఏకారణము చేతనే ధరలు పడిపోయినను రక్షణవిధానమును లోపము గలుగకుండ మొదట విధింపవచ్చుననే ఎక్కువరేట్ల ప్రకారము విధించుట. కాని ఎన్నువులను కొనువారిపై కేవలము అవసరమైన దానికంటె ఎక్కువ పన్నును విధించుట భావ్యముకాదనే యుద్దేశ్యముతో అపద్ధతి అవలంబింపబడలేదు.

ఒకేసారి ఎక్కువరేటు పన్నులనైనా విధింపవలెను, లేక విశేష (అడిషనల్) పన్నులనైనా విధించుచుండవలెను.

కాని నిస్సంశయముగా ఒకప్పుడు ధరలు పడిపోయినను రక్షణవిధానము లోపము లేకుండ జరుగవలెనని ఒకేసారి ఎక్కువరేటు పన్నులనైనా విధింపవలెను. లేదా అడిషనల్ పన్నులనైనా విధించుచుండవలెను. బోర్డువారు శిఫారసుచేసిన యీ పద్ధతిని ప్రభుత్వమునా రామోదించిరి. కానననభారం గీకరించి కాసముగా చేసిరి. రక్షణవిధానమునకు భంగము తెచ్చునట్లుగా ఉత్పన్నములపై చేయబడుచున్నపుడు పన్నును హెచ్చించుటకీ కాసము ప్రభుత్వమువారి కధికార మొసంగుచున్నది. న్యాయశాస్త్రాద్వైతములను అమలులోనికి తెచ్చుటకు ఎట్టిచర్య దీక్షికొనవలెనో ప్రభుత్వమువారికి సలహా యియవలసినదని బోర్డువారు గుర్తుబట్టిరి. పరిశ్రమకు సహాయము ప్రవర్తూపముగా చేయవలెనో లేక ప్రభుత్వమువారి ఆర్థికలనన్నిటిని యిండియన్ పరిశ్రమదారులకే యొసంగవలసినదని నిబంధన చేర్చవలెనో, లేక యింకేవిధమున సహాయము జేయవలెనో సలహాచెప్పవలసినదని బోర్డువారు గుర్తుబట్టిరి. దాని గుణగుణము తెల్పుచున్న యీ పద్ధతియే సంఘ విచారణకు ముఖ్యపరిమితియై యున్నది. అవసరము వచ్చినప్పుడు ఉపయోగింపవలసిన దనే యుద్దేశ్యముతో పన్నులను హెచ్చించుట కొనసాగించిన యధికారమును బోర్డువారు చలాయించవలసి యున్నారు. ఈకారణముచేత అధికారము లేదనిగాని అధికారమును ఉపయోగింపరాదనిగాని మితముగా ఉపయోగింప వలసినదనిగాని చెప్పవచ్చుటలోనికి బోర్డువారు దిగజాలరు. కావున సాక్షులు చెప్పవచ్చునవిషయములను వారితో చర్చించుటకు బోర్డువారికి సాధ్యపడదు. తగిన న్యాయసానమునకు సాక్షులు తమ యభిప్రాయములను తెలుపుకొనవచ్చును. కాని యీవిషయమున బోర్డు తగిన న్యాయసానము కాజాలదు. (అ. పే.)

జెస్టోన్సు సెంపరిలోషన్

దీనినివాడిన తక్షణమే దేహమునందు ఏభాగమునంతైనను వెంట్రుకలు తక్షణమే రాలిపోవును. ఏలాటిబాధ, మంటయుండదు.

సుందరం అండ్, కో. రి. భద్రపుగార్లనువిధి మద్రాసు.

వెలింగులన్ సినిమా

మాం టు రోడ్డు 1565
25.10.24 లేది శనివారమునుండి 31.10.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-9 1/2 గం
శని ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15 గంటల వరకు.

యూనివర్సల్స్ మైటియస్టు సీరియల్
ది స్ట్రీట్ ట్రైయల్ కడపటిభాగము.
విల్లియం డన్ కన్, ఎ. జాన్సన్తో సహా

రెడ్డి రాణి సచిత్రమాసపత్రిక
సం||ర చందారు 3

మత, సాంఘిక, వ్యవసాయకవిద్యావిషయములు చర్చింపబడును.
వారకాంత (నాటకము) విల్లులయ్య, విజయలయ్య
అద్భుతచర్యలు, బీచివర్ణన చదివితీరవలయును. వెల ఆ 12
మిథునానురాగము (పేరుగన్ననలు) వెల ఆ 12
గర్వభంగము (గరుడ, బలరామ, ఆంజనేయ, సత్యభామ గర్వభంగకథలు గలనాటకము) వెల ఆ 10
వాసంతిక (చెంచునాటకము. చక్కనివర్ణనలు) వెల ఆ 1
ఆంధ్రనామసంగ్రహము (సటిక) వెల ఆ 4
రెడ్డిబ్రదర్స్ రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

నోటీసు

ఇందుములముగా తెలియజేయడ మేమన కృష్ణాజిల్లాగడ్డ వల్లెరు లాకువద్దనున్న శ్రీవద్వాలయము రైసుమిలును నిమ్మగడ్డ గోపాలకృష్ణయ్యగారున్న మేమున్న కలసి సదరు మిల్లును కంట్రాక్టు ని గోపాలకృష్ణయ్యగారు అందుసన్న పేరుతోదస్తరులుపెట్టి 27-1-24 నుంచి 30-9-24 వరకు వ్యాపారము జరిపి యున్నాము. సదరు గోపాలకృష్ణయ్య అందుసన్నవారు మిల్లు వ్యాపారములో వారికి వుండునున్న భాగమును, యావత్తులా భవ్యముతో వారికినిమి తలంతుందా మేము అనుభవించేలాగున వారికిఅందున్న హక్కులతోను మేమే భరించుచున్నాము వారివల్ల 30-9-24 లేదిన అగ్రిమెంటు సాందియున్నాము. కాబట్టి దదరు మిల్లును యియ్యవలసిన వాకీదార్లు యావత్తుందిన్ని సామ్యమువద్దనే చెల్లించి రసీదుపుచ్చుకొనవలెను. కానినిమ్మగడ్డ గోపాలకృష్ణయ్య అందుసన్నవారికియ్య నక్కరలేదు. అట్టిచ్చినను మాకు ఏమి నిమిత్తంలేదు. క్రమమైన చర్యజరిగి పుచ్చుకుందుము. కాబట్టి తెలియపర్చడమైనది.

టి. సత్యనారాయణ.

ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్నమాల

విక్రయమునకు సిద్ధముగానుండు గ్రంథముల పట్టిక	
శ్రీమద్భగవద్గీత సవ్యాఖ్యానము	3 0 0
శ్రీమదాంధ్రమహాభారతము పద్యకావ్యము 18 పర్వములు 7 సంపుటములు క్యాలికోలైండు గిల్లు	
పేరుగలది	15 12 0
శ్రీకృష్ణకర్ణావృతం క్యాలికోలైండు గిల్లు పేరు	1 18 0
సహస్రనామ స్తోత్రం	0 12 0
శ్రీగోపాలసహస్రనామస్తోత్ర నామావళిసహితం	0 8 0
శ్రీకృష్ణసహస్రనామస్తోత్రం	0 8 0
శ్రీరామసహస్రనామస్తోత్రం	0 8 0
ముకుందమాల టీకాతాత్పర్యసహితం	0 4 0
భజగోవింద స్తోకములు	0 2 0
లక్ష్మీనరసింహస్తోత్రం	0 2 0
గజేంద్రమోక్షగామ సాదాబైండు	0 8 0
మేమన పద్యములు	0 10 0
భోగినీదండకం	0 4 0
అమరకోశము క్యాలికోలైండు	0 2 0
సాదాకాశీములు క్యాలికోలైండు	1 12 0
అట్టబైండు	1 8 0
బల్ల టీయం పేదరుబైండు	1 0 0
సారిజాతాపహరిణము	0 8 0

(05) ఎ కణ్ణన్ సెట్టి అండ్ కంపె, 286, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

మహాభ్యుగ్రుసంహిత

ఇది గొప్పనాడీగ్రంథము. ఇందు ప్రతిమానవుని జాతకము పూర్తిగా సంస్కృతశ్లోకపూర్వకముగా వ్రాయబడియున్నది. జాతకచక్రము నకలుగాని పుట్టినలేది గడియలు గంటలు గాని మాకు పంపినయెడల అందలి ఫలితములు వ్రాసి పంపుదుము. జాతకచక్రము పెదకుటకు రు.1-0-0. శ్లోకములు వ్రాయుటకు రు. 1-0-0. అర్థము వ్రాయుటకు రు. 1-0-0. హస్తజి రు. 0-4-0. మొత్తం రు. 3-4-0. లు అగును. అర్థము అవసరములేనివారికి 2-4-0 లు మాత్రము అగును. కావలసినవారికి వీషిగా పంపెదము.

930 ఆకెళ్ల పేంట్లాస్త్రి, గోపాలపురం, కొత్తపేటపాస్టు, గోదావరిజిల్లా.

త్రికాలఫలప్రదర్శిని

సిద్ధాంజనదర్శిణమువలన జాతకము లేనివారికైనను, వార, మాన, వత్సరముల వెంబడిని ఫలములు వ్రాసి అర్థములేని వారములలోగా పంపగలము. మీరు పంపు అర్థము మీవయస్సు, జన్మనక్షత్రము, లేక యిష్టమును తొమ్మిది అక్షరములువ్రాసి, భర్తృబలసహా మాకు పంపవలెను. 2 కల ఫలముకు ఎనిమిదికాలు మాత్రమే చాక్షీకేయబడును. అది దాఖలా యిచ్చినవెనుక పంపబోవు అర్థములకు రేట్లు ప్రత్యేకము. మేనేజరు త్రికాలఫలప్రదర్శిని కార్యాలయం, కాకినాడ.

సిటీ మోటారుపాఠశాల మదరాసు

టెలిఫోను నెంబరు 148
ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారిచే మోటారు బండిని నడుపువిధానము, మెకానిజమ్, మొలగునవి శేర్చబడును. మరియు మోటారుబండ్లు మరచుటలు, గంటలు వేయుట వగైరా అన్ని పనులను చేయుదును. యోగ్యతాపత్రములు మంచినిపుణులైన ఆటో ఇంజనీర్లచే ఇయ్యబడును. అన్ని విషయమైన ధరలు సరసముగా యుండును. వివరములు తెలియగో చా రీకిందిలివాసమునకు వ్రాచుట యును. మేనేజరు,

సిటీ ట్రాక్సికంపెని, 1736
2/3 ఆంధ్రకావీధి, జి. టి. మదరాసు.

మనోరంజితము

సెంటులకన్నిటికిరాజు
ఇది అనేకవిధములైన పుష్పములచే తయారుచేయబడి, మిక్కిలి అందమైన బుడ్డితో నుచ్చుబడియున్నది. దీనిని చేతి రమాలయందు కొన్నచు కట్టుచు చల్లిన మిక్కిలి మనోహరమైన వాసన చుట్టు ప్రక్కల వ్యాపించును.
1 బొమ్మ బుడ్డి 1 కి రూ. 2-0-0
1 ద్రాము బుడ్డి 1 కి రూ. 0-12-0
1/2 " " రూ. 0-8-0

అడ్రసు:—కక్కా-అందుకో
తపాలపెట్టె నెం: 245 మదరాసు.

SIGHT RESTORED
A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure, absolutely safe, highest testimony. Particulars free. L. K. SELLER, D. Banta (Bengal)

SANTI OIL
Simple, harmless, external application for functional weakness. Loss of Manhood, etc. No irritation, no discoloring, no blistering. Particulars free. Please be confidential. HEALTH HOME, D. Sankar...

సారస్వతని కేతనము పోటీపరీక్షలు చేపట్టాలె

ఆ 1924 సంవత్సరం నవంబరు నెలమున మధ్యభాగమునందు ప్రజాపాలనము సారస్వతని కేతన పత్రికను ఆంధ్రవాస్తవవాని పునరుత్పాదక పోటీపరీక్షలు జరుపబడును. గుంటూరుజిల్లాలోని అన్నిరకములు యంత్రమహాశాలలోను, జాతీయపాఠశాలలోను 4, 5, 6 ఫారములలోను వాటికి సరిసమానముగు తరగతులలోను చదువుచున్న విద్యార్థులు ప్రథమతరగతి (Senior-Section) కి పోటీచేయవచ్చును. అదేమాదిరి 1, 2, 3 ఫారములలోగాని వాటికి సమానముగు తరగతులలోగాని విద్యార్థులను విద్యార్థులు ద్వితీయతరగతి (Junior Section) కి పోటీచేయవచ్చును. ఆయా ఫారములలో చదువుచున్న విద్యార్థులు సమీపము ఆయా-తరగతి పరీక్షను పోటీచేయవచ్చును. ప్రథమతరగతి పోటీ పరీక్షకు రూ 2 న్ను ద్వితీయతరగతి పోటీ పరీక్షకు రూ 1 న్ని చరఖాస్తు రుసుము చెల్లించవలయును. చరఖాస్తుదారుడు పాఠశాలావిద్యార్థియని దృఢపరుచుటకు ఆయా-పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుని సంతకము

చరఖాస్తుపై యుండవలెను. 1924 సంవత్సరం నవంబరు 15వ తేదీ నాని అంతకుముందుగాని రుసుముతోపాటు చరఖాస్తులు యాక్రింది చిరునామాకు చేరవలయును. ఒకేయూరునుంచి పదింటికి తగ్గనిదరఖాస్తులు (యేతరగతి పరీక్షకై ననుసరే) వచ్చినచో ఆయూరునే పరీక్షాఫలముగా నిర్ణయింపబడును. లేనిచో అనుకూలముగు పరీక్ష ఫలములను నిర్ణయించి వాని పరీక్షా కాలము, తేదీ, ప్రమరింపబడును. ప్రథమతరగతిలో యెక్కువగుణములు సంపాదించిన వారి కొకబంగారుపతకమున్నూ ద్వితీయతరగతిలో యెక్కువగుణములు సంపాదించినవారికొక వెండిపతకమున్నూ యొసంగబడును. రెండుతరగతులలోను ద్వితీయబహుమానముల నొసంగు విషయ మాలోచనలోయున్నదిగాన ప్రస్తుతమురూపిగా చెప్పటకు వలసిపడదు. ఈపరీక్షలకమీద ప్రతిసంవత్సరము జరుగవచ్చును. కాన విద్యార్థులెల్లరు తప్పకపోటీకివచ్చి ప్రాశస్త్యం పలయును విద్యాభిలాషులెల్లరు తగువిధసహాయ ప్రోత్సహము లొసంగ ప్రార్థింతులు.

డా. వెం. శ్రీశ్రీ,
ప్రతిష్ఠాపకాధ్యక్షులు.

పార్వతీపురము (విశాఖపట్నముజిల్లా)

(ఒకవిలేఖరి)

అక్టోబరు 20:— మా గామమునకు శ్రీయుత సి. ఆర్. నాయుడుగారు ప్రస్తుత మాంధ్రదేశమున ఇమిగ్రేషన్ ఆఫ్ఫీసు చేయునిమిత్తమై ప్రచారముచేయుచు సాలారునుంచి యీనెల 18 తారీఖున దక్షుచేసివారు. కాంగ్రెసు సంఘమువారు గ్రామములను వారిని సగౌరవముగ నెదుర్కొని దీసుకొనివచ్చి సాయం కాలము స్వరాజ్యమేదానమునద్ద శ్రీయుత కొత్తూరి అప్పల నరసయ్యపంతులుగారి ఆధ్వర్యతక్రింద సభచేసిరి. శ్రీనాయుడుగారు ఆంగ్లమున నుపన్యసింపగా శ్రీయుత మల్లావర్థుల వెంకటరామమూర్తి పంతులుగారు ఆంధ్రమున చెప్పిరి. పరదేశముల యందు భారతీయులుపడు బాములును, శ్రీగాంధీమహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికాలో నొనరించిన సాత్వికనిరోధసంరంభమును తెల్లవారచ్చటి హైందవులయొడ నొనరించు కార్యములను మొదలగు విషయములను నాయుడుగారు బోధించిరి. మనసోదరులు సోదరీమణులు పరదేశములందు ప్రాణభానములు నోల్పొత్తుచుండ యిచ్చటి భారతీయులు యూరకొని కూలీలను పంపుచుండుట లజ్జకరమనియు స్వరాజ్యమువచ్చిన నేగాని యిట్టికార్యము చక్కబడవనియు శ్రీనాయుడుగారు చెప్పిరి. పిమ్మట శ్రీయుత ధవళ మూర్యప్రకాశాచార్యగారు (తాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులు) భారతీయులను కూలీగా పంపునీ ఇమిగ్రేషన్ పద్ధతి నాపుడలచేయవలసినగా ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని యీసభవారు కోరుచున్నారను టీర్యక్తముపాదించగా సభవా రేకగ్రీవముగా నామోదించిరి. ఆధ్వర్యులకును ఉపన్యాసకులకును అనువాదకులకును వందనములతో సభ ముగిసెను.

తూర్పుకృష్ణా జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము - బందరు
తెల్లము కాంగ్రెసుప్రతినిధుల ఎన్నికలు

రాజ్పు తెల్లముకాంగ్రెసుకు యీజిల్లానుంచి ప్రతి నిధులుగా పోదలించినవారు యాక్రిందినమానాప్రకారము దక్షానులక్షవాసి మాకార్యస్థానముకు అక్టోబరు 31 వ తేదీ లోపుగా పంపుకొనవలయును. చరఖాస్తుతో పాటు రూ 30.00 లరుసుమునుకూడా పంపవలెను. చరఖాస్తు రుసుము పంపక పోయినచో చరఖాస్తులు అంగీకరింపబడవు. 31 వ తేదీ దాటినతర్వాత వచ్చేదరఖాస్తులు విచారంపబడవు. కాన ఆభ్యర్థులందరును వెంటనే తమచరఖాస్తుఫారములు ఆయాతాలూకాలోని ఖద్దరుడిపాల మేనేజరువద్ద దొరకగలపు. ఫారములు దొరకనివారు యాక్రింది నమూనానుపూర్తిచేసి పంపవచ్చును.

నమోనా

1. పేరు.
2. తండ్రి లేక భర్త.
3. ఏ సంఘములో సభ్యుడు.
4. తాలూకా, జిల్లా.
5. వయస్సు.
6. కులము లేక మతము.
7. వృత్తి.
8. స్త్రీయో? పురుషుడా?
9. తానుకొరు నియోజకప్రదేశము.
10. తాను యేసంఘములో సభ్యుడో ఆసంఘములో మరయిదరసభ్యులసంతకము.
11. తనసంతకము.

భైరవభట్ల వెంకటసుబ్బారావు,
కార్యదర్శి.

నెల్లూరుజిల్లా తాలూకాబోర్డులకు
కాంగ్రెసువారిని పంపుట

నెల్లూరుజిల్లాలోని వివిధతాలూకాబోర్డులన్నియు, ఈసంవత్సరము పిల్లవరినెలలో ఖాళీపడును. ప్రెవాకికాంగ్రెసు అభిమానులను పంపదలచినవారు. కాంగ్రెసుతరపున అచ్చటికివెళ్లి పనిచేయదలచుకొనినవారందరు నవంబరునెలాఖరు లోపుగా నాపేరటికి అర్జీలు పంపుకొనవలెన. ఈవిధముగ లోకల్ బోర్డులకు పోదలచుకొన్నవారు ఎల్లప్పుడు ఖద్దరుధరించుట సర్కారుఉద్దేశ్యములకు స్వాగతమిచ్చువగుటకు బోర్డులందు నిర్వాహకార్యక్రమమునకు అనగా మద్యపాన బహిష్కారము, జాతీయపద్య, స్వదేశవస్తువాస్తవ మొదలగుపనులయందు పాటుపడుట, కాంగ్రెస్సభ్యుడైయుండుట మొదలగువగుటలకు ఒప్పుకొనుచు ప్రమాణపత్రము చేపాలుచేయవలసియుండును.

కె. వి. రాఘవాచార్యులు,
కాంగ్రెస్ స్థానికస్వపరిపాలనోప సంఘము కార్యదర్శి.

Now Ready for Sale :
Published for the mutual Benefit of the
Foreign and Indian Business Houses

THE BUSINESS DIRECTORY of India, Burma, and Ceylon.

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters, & Importers, Firms, Factories, Merchants, Manufacturers, Mills, and Industries of the principal Cities, Ports and Towns of India, Burma and Ceylon.

Price Rs. 10 per copy. V. P. charge Re. 1 extra.
AS FEW TESTIMONIAL.

The British Export Gazette, London:—We would draw the attention of all interested in Far Eastern markets to the excellent "Business Directory of India, Burma and Ceylon," published by the Business Directory Co., Kanara Press Buildings, Madras. The work covers the principal towns of the countries concerned, business names being arranged under trade headings, while there are additional sections particularising firms in certain foreign centres who are engaged in trade with India. Not the least helpful part of the volume is that devoted to the Indian import and export Customs traffi.

The British Printer, London.

The Business Directory offers a bulky volume in stout covers, suitably arranged for reference. The Kanara Press has certainly shown very strong enterprise in the production of the Directory. The lists must be of the greatest use to business people in the enormous districts covered, as also to export houses in this country. The volume is well supported by advertisers.

Ceylon Daily News, Colombo.

A useful addition to the libraries of business houses in India, Burma and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct, and the volume serviceably bound.

The Hindu, Madras.

The Business Directory is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of Foreign Bank and Firms interested in trade with India are also given.

The Servant, Calcutta.

On the whole we congratulate the publishers on this very useful publication. Every business firm will encourage this first Indian enterprise of the kind will do so with profit.

Madras Mail, Madras.

It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. The publication should prove of great use to merchants and tradesmen on the look-out for improving their business.

Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The Bombay Chronicle, Bombay.

The Business Directory has an attractive get-up and it offers a good medium of advertisement. It contains valuable information for businessmen. Some prominent features are exchange values and money equivalents, ready reckoner tables, Indian Customs duties and tariff valuations, together with brief descriptive notices on important business centres. Occasional photographs of special attractions of cities give some relieving interest. Some tips to salesmen are also given. The volume is a welcome addition to the number already in the field.

Ceylon Observer, Colombo.

It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Statesman, Calcutta.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 issued from the Kanara Press, Madras, is a useful work of reference. It has an Indian as well as a foreign section and the information given is of a kind that will be appreciated not only by businessmen in this country, but also by manufacturers, merchants and exporters in foreign countries.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

The Industry, Calcutta.

This handy volume contains addresses not only of the Business houses of this country but also of some representative firms of Shanghai, (China); Kobe (Japan), Singapore (F. M. S.) etc. This is a new diversion for which the directory should be liked by merchants wishing to extend their trades in oriental seas. It is neatly printed, decently bound and cheaply priced.

PUBLISHERS:

THE BUSINESS DIRECTORY Co.,
2/13, VANIER STREET, KANARA PRESS BUILDINGS, MADRAS.

సాంఘిక వార్తలు

సీమలపా: ఇంగ్లాండునుండి బొంబాయి చేరిన సీమలపా బొంబాయిలో నిన్న మధ్యాహ్నము బయలుదేరినది. నేడు సాయంకాలము 5 గంటలకు జనరలు పోస్టు ఫీసువద్ద బట్టాడా యగును.

రాకపోకలు: నేడు మహారాష్ట్ర గవర్నరుగారు పరివారముతో ప్రత్యేక రైలుమీద చెన్నపురికి వచ్చిరి. నిన్న పే. రామదాసుగారు స్వరాజ్యపక్షవిధాన ప్రచారమునకు మహారాష్ట్ర నుండి చిత్తూరు వెళ్లిరి:—

హిందు సుబాలక సంఘము: పై సంఘము వారు సోమవారం 26 తేదీ సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు హైస్కూలు బ్రెస్టి కేసు శింగరాచారిహాలులో సావిత్రి నాటకమును తమిళభాషలో, వగడల సహాయనిధికిగాను ప్రదర్శించెదరు.

జగన్నాథభక్తసభ ఎగ్జూరు: శ్రీ జయం త్యుత్సవముసందర్భమున మిను బానీబాయిగారు (చిత్తుకాడు) సీతాకళ్యాణ కాలక్షేపమును వేసవిలాసమందిరము, ఎగ్జూరు హోటలందు సోమవారము 27 వ తేదీ సాయంకాలము దీపావళినాడు 4 గంటల జరిపెదరు.

ఆంధ్రనాటకసభ - దీపావళి ఉత్సవము: ఈ రోజు 27 వ తేదీ సోమవారము(దీపావళి అమావాస్య) నాడు సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు సభాభవనమున గ్రెడ్జింగి థి (గోడౌన్ స్ట్రీటు)లో 17 వ సంవత్సరము ప్రేమమీద తీగ లేనివారై క్రెడియో బ్రాడుకాస్టింగు ముఖసంగీతప్రదానము జరుగునని కాన్వేన్షన్లు మాకు వ్రాసిరి.

ప్రమాదము: బమ్మెరపాతనం బ్రశంపించుచు దన్నా మంకితములుగా శతక ఫక్కిని నేను రించిన 50 కందప ద్యములుగల కాలితము ప్రమాదవశమున 18.10.24 నెవ్వరిపాల నో బెసినది. అవి యింతవఱకు కెల్లును ప్రయరింపబడలేదు. దొరకినవా రెవరును వానిని దనుపేరుతో వేటువిధమున బ్రయ రించుకొన కుందురుగాక. సో. సూర్యనారాయణశర్మ.

ధన్వంతరి జయంత్యుత్సవము: వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్య ఆయుర్వేదాశ్రమమువారి యాజ మాన్యముక్రింద ధ్వేషార్థక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు సం తులుగారి అధ్యక్షతక్రింద ఆదివారం 8 గంటలకు ఆచారప్పన్ విధిలోనున్న 41 నెంబరు గృహమున శ్రీ ధన్వంతరి జయంత్యు త్వము జరుగునుగాన ఎల్లగును విచ్చేయప్రాధీతులు.

తెనాలి తాలూకా ఎరికల్ పూడి వాస్తవ్యులు సుప్రసిద్ధి అసహాయవాదియగు పసుపులేటి రాఘవయ్యగారు 10 తేదీని స్వర్గస్థులయిన మాస్టర్ కియవిలేఖరి ఏలూరినుండి వ్రాయు చున్నాడు.

రాజంపేట తాలూకా మాధవరం పోడులో ఉపాధ్యాయులు ఆయుర్వేద వైద్యమునందును, ప్రకృతి వైద్యమునందును చాల అనుభవము గలవారగా నుండిన బాలగురు శేషచలము గారు 21.10.24 మంగళవారం ఉదయం ఘం 10 లకు ఆకాల మరణమునొందిరి తెలుపుట కెంతయు చింతిలుచు, వారికుటుం బమువారికి మానాసభూతినిఁ దెలియబరచుచున్నాము. వారి ఆ త్మకు భగవంతుడు శాంతినిసగుగాక. (నూతి నారాయణ)

గాంధీమహాత్ముని మహోపవాసదీక్షా సమాప్తి మహాత్మ్యములు

8 తేదీని తిరుపతి, భట్టిప్రోలు, చినవోగరాల, గొల్లెల పాలెము, విశాఖపట్నం జిల్లా, సాల్పూరు, కళ్యాణదుర్గం, అయి లూరు, చిలకలూరిపేట, గుంటూరు, కాకినాడ, రెజిస్ట్రేషన్ యందు ఉత్సవములు జరిగినవి. స్థలస్థలముచేతను కాలము గడిచినందులకు ఈసభల రిపోర్టును ప్రచురింపజాలమైతిమి. (ఆంకిపంపంకి).

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము

సెనెటుసభ ఎన్నికలు శ్రీయుత గంటి వేంకటరావుగారు రభ్యర్థిగా నిలువదలచిరి. కాకినాడ తాలూకా బోర్డుకు అధ్యక్షుడుగా నుండినట్టియు గోదావరి మండల విద్యా సంఘమున కధ్యక్షుడుగా నున్నట్టియు శ్రీయుత గంటి వేంకటరావు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారిని మిత్రులు చాలమంది కోరుటచే ఆయన చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము సెనెటు సంఘసభ్యత కభ్యర్థిగా నిలువదలచిరి. (స్వకీయవిలేఖరి తంతివార్త.)

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల, మచిలీపట్నము

విజ్ఞాపన దక్షిణ హిందూదేశమున ప్రప్రథమమున స్థాపింపబడిన జాతీయ విద్యాసంస్థ యగు శ్రీఆంధ్రజాతీయ కళాశాల (మచిలీ పట్టణము) సహాయాధ్యక్షులు చెన్నపురి పౌరలకు ఈదీపావళి సమ యమున మరల విజ్ఞాపన చేయుచున్నారము. ఈకళాశాల 1907 సంవత్సరమున శ్రీయుత శ్రీకృష్ణ హనుమంతరావుగారు మొద లగు సత్పురుషులచే స్థాపింపబడి నాటనుండి ఈ 17 సంవత్సర ముల కాలమును అంతకంతకు సభివృద్ధి నొందుచు ఆ సేకకన్యల గృహాన్ని ఎల్లప్పుడును జాతీయవిద్యాగౌరవమును కాపాడినది కేవల భాషాపరిజ్ఞానమునకును వృత్తి విద్యకును చక్కని సామ రస్యమును కల్పింప బాటుపడుచు మచిలీపట్టణమునందు మహా స్పృహతో నందియుండిన రంగుల అద్దకము తివాచీనేతవంటి కళ లను సుమధురించినది. కాళాశాలలో నిటీవల ప్రారంభింపబడిన నూతనకళాభిలారెండు ముఖ్యముగ నెన్నదగి యున్నవి. ప్రాచ్యకళ్యాణ దక్షిణాపదమునది లలితకళాపునరర్జితమ మహా ద్యమమున గ్రహణము సహించుచున్నది? చరిత్ర—ఆర్థికాస్త్రా శాఖ ఉన్నతపరిశోధనల కాలపాలమగు నూచలు సాదగట్టు చున్నవి. ఈశాఖ నానాటికి ఆంధ్రయువకుల ప్రేమ కాస్పదమ గుచున్నది.

కళాశాలకై సంవత్సరమునకు 30,000 వరకును చెచ్చిం పబడుచున్నది. ఇందుచాలభాగము దీపావళిసమాజ్జలననే రావ లియున్నది. కావున చెన్నపురి పౌరులెల్లరు—అన్నిసంఘ ములవారును, సమస్తరాజకీయ కక్షలవారును—ఈసమయ మున కళాశాలకు ఉదాహరణయులై విరాళముల నొసంగును రనియు కళాశాలపక్షమున నీనగరమున దీపావళిసమాజ్జ కాచిం చుచున్న శ్రీయుత కోలకెన్ను రామకోటిశ్వరరావుగారిని ఇతరమిత్రులకును సర్వవిధముల తోడ్పడుదురనియు, ప్రార్థించు చున్నాము.

ఇట్లు విధేయులు:—యూ.కూబు హస్తేను, టంగుటూరి ప్రకాశం, కా. నాగేశ్వరరావు, శేషమ్మ కజిమ్మ, ఎస్. ఏ. సుఖీమహమ్మద్, గోమగుంట వెంకట సుబ్రహ్మణ్యం, ఎస్. రంగస్వామి అయ్యంగారు, ఎస్. సత్యమూర్తి, శేషవరపు రామదాసు, బచ్చు జగన్నాథదాసు, వావిళ్ళ వెంకటేశ్వర శాస్త్రిలు, చల్లా శేషగిరిరావు, గడ్డమణుగు వెంకటసుబ్బా రావు, క. వెంకటరామరాజు, గు. వెంకటరంగారావు, టి. వి. శేషగిరి అయ్యరు, ఏ. రంగస్వామి అయ్యంగారు, గడ్డ రంగయ్యనాయుడు, గంటి లక్ష్మన్న, అల్లాడి కృష్ణస్వామి, న్యాపతి రామారావు, సరస్వతుల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, కే. బాలసుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు, ఆనీబీసెంటు, ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, బుర్రా సత్యనారాయణ, పప్పు సోమసుందరం. వి. గోవిందరాజుచారి, పి. పాణినిరావు, డి. కె. తెలంసు, ఏ. రంగనాథమొదలియారు, వి. యస్, రామస్వామిశాస్త్రి, యస్. రంగనాథఅయ్యరు, టి. వి. వెంకట్రామయ్యర్, వి. ఎస్. వెంకట్రామన్, ఏ. లక్ష్మీపతి, పి. వి. రంగారామ్, టి. ఆర్. వెంకట్రామశాస్త్రి, వి. చక్రవర్త్యుచెట్టి, టి. వి. గామనాథ అయ్యర్, ఏ. సత్యనారాయణ, పి. సుబ్రహ్మణ్య య్య, ప్రాసెస్ పచ్చయ్యప్ప కళాశాల, వాడేపు వియన్న. సి. యర్. శాస్త్రి, యం. యజ్ఞనారాయణ, చింతనంబ రాఘవరావు.

మాంబళములో పట్టవగలు

దొంగతనము

28 తేదీ పగలు సుమారు 11 గంటలకు మాంబళములో 4 గురు తురకుల క్రిష్టియన్ కాలేజీలో ప్రాసెస్ గానున్న కాలానరసింహారావుగారిఇంట్లోదొంగతనముగావించిరి. ఇంట్లో నున్నవారు సారుగింటికి పోయిరి. ఈలోపుగా నిరువురుదొంగలు తెలుపుతాళముతీసి గోపలకు ప్రవేశించిరి. 2 రు బయట నుండిరి. సుమారు 500 విలువగల నగలును బట్టలు వెండిసా మగ్గి దొంగిలించుకొని పోవుచుండిరి. ఆ ప్రక్కనున్న చిన్న ప్లియొకతె క్రొత్తవాడెకోవచ్చిరిన సంగతులు తనతండ్రి తోను తోటపనివానితోను చెప్పగానే పనివాడు వారివెంబ డించెను. ఈలోగా నా దొంగలు వేరువేరుగావీలి ఒకరు పోయినప్రక్క కింకొకరుపోక పరుగుత్తసాగిరి. అందులో ముగ్గురిని గ్రామస్థులు పట్టుకొనిరి. ఒకడు తప్పించుకొనెను. గ్రామస్థులు పట్టుకొనబోవునప్పుడు దొంగలు వారికి కత్తులు చూపి బెదరించిరిట. ఆ తప్పించుకొనిపోయిన నాల్గవదొంగ మాంబళము కైలుస్తేషనువద్ద నిలుచుండెను. ఈలోగా యీ ముగ్గురు దొంగలను పట్టుకొని జనులవచ్చిటికి చేరి. అందులో నొకరా దొంగపెద్దమనిషి ననుమానించి తలపాగా తిరిగి క్రిందపడునట్లు కొట్టెను. ఆ తలపాగాలోనుంచి నగలు గలగల తాలినవి. రు 60 విలువగల రెండు చిన్న నమ్మపులుతప్ప మిగతావస్తువులన్నియు దొరికినవి. ఆ 4 రు దొంగలను పోలీసు వారి కప్పగించిరి. ఈ దొంగలు తిరువల్లి క్లెజీ వాస్తవ్యు లట. దొంగతనము జరిగినకోజుకు క్రైతము 4,5 కోజులనుంచి దొంగతనము చేయుటకు వీలగునేమోయని పహారాచేయుచుండి రట.

కార్పొరేషన్ అధ్యక్షత

సి. నరేశ్వర్ ఎల్. ఎం. ఎస్. ఎం. ఎల్. సి. గా రిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— నేను కార్పొరేషన్ అధ్యక్షుడవ డి నిలువబడవలెనని తలచితిని. కాని మహమ్మదీయ సోదరు లీసారి మహమ్మదీయు డధ్యక్షుడవది వహించవలెనని తలచు చున్నాను. అది గాక కొందరు మహమ్మదీయసోదరులు హిందూమహమ్మదీయసఖ్యతకు నిదర్శనముగ డాక్టరు ఉస్మాన్ గారి కీసారి అధ్యక్షుడవది కవకాశమునీయవల సినది. మీరు వదలుకొనవలసినదని నమ్మకొరిరి. అందుచే నేను నాతలపువిరమించుకొనుచు సమయమువచ్చినపుడు మహమ్మదీ యమిత్రులు మరల హిందువులకు సాయముచేతురని నమ్ముచు న్నాను.

నోటిఫికేషను

యేలూరు ప్రి. డి. ము. కో. O.S. 7/1924

వాది:—రొయ్యగిరిరామలింగంసా|| యేలూరు. ప్రతివాదులు:—(1) సయ్యదు మహబూబుహుస్సేన్ ఖాదర్|| సా|| మధిరడిప్తిక్ర జడ్జి వోరంగల్ నైజాం డుమేని మేనియన్సుయిల్కా కొండంగుంట. (2) సయ్యదు యాహయబాదుషాఖాదర్|| సా|| మధిరడి ప్తిక్ర జడ్జివోరంగల్ నైజాం డుమేనియన్సు యిల్కా బూర వంచ. (3) లేటుసయ్యదు మహబూబుబాదుషా ఖాదర్|| సయ్యదుసాలెబాదు షాఖాదర్|| సా|| మధిరడిప్తిక్ర జడ్జివోరం గల్ నైజాం డుమేనియన్సుయిల్కా కొండంగుంట. వాది ప్రతివాదులపయిని యేలూరు ప్రివిఫ్ డిప్తిక్ర మునసబుకోర్టులో జి. యస్ 7/24 ర్పు ప్రోసోటురు బట్టి దావాదాఖలుచేసినాడు. సదురు దావాప్రతివాదులకు సమన్లుని పిల్లిం ది 15.11.24 తేదీకి వాయిదా వేసినారు. సదురు తేదీ నిప్రతివాదులయేమయినా ఆక్షేపణలుపున్నయడల యేలూరు ప్రి|| డి|| మునసబుకోర్టువారియెదుటకు హాజరు యత్నముగావిన కీలద్వారా గాని మనవిచేసుకొనలెను. లేయడల ప్రతివాదు లపయిని యొక్కపార్టీ డిక్రి సదురు వాయిదా తేదీ అయిన 15.11.24 తేదీని చేయుదురని తెలియజేయవలయునది. మోచర్ల. వియ్యన్న సంతలు వాదితరపున ప్లిడరు

వంగరాష్ట్రమున క్రొత్త నిర్బంధచట్టములు

ప్రముఖుల అరెస్టు

రాజప్రతినిధి ప్రకటనము

కలకత్తాలో పోలీసువారి సోదాలు

58 యిండ్లను సోదాచూచిరి

సుబానచంద్రబోసు, అనిలాధరణ రాయ, నత్యానంద మిత్రగార్లను మరీ 24 గూని అరెస్టు చేసిరి.

“నేడు 25 వ తేదీ తెల్లవారుజామున అనగా 24 వ తేదీ రాత్రి నాలుగయినామున అనగా 4 గంటలు కొట్టినప్పటికి కలకత్తానగరమున వేటవేరుచేయబడిన పోలీసువారు 58 యిండ్లను సోదాచూచిరి కాంగ్రెసుకార్యాలయమును స్వరాజ్యపక్షమువారి కార్యాలయమునుగూడ పరీక్షించిరి. చాలమందిని అరెస్టుచేసిరి.

ప్రముఖుల అరెస్టు

కలకత్తాకార్యాలయమున ఉన్నప్పుడు అరెస్టుచేయబడిన సుకానుచంద్రబోసు, వంగరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘకార్యదర్శి అనిలాధరణరాయ, వంగరాష్ట్ర స్వరాజ్యసంఘకార్యదర్శి నత్యానందమిత్ర (ఎం. ఎల్. పి), గార్లను మరీ పదహారుమందిని 1818 మూడవ రిస్కలేవలక్రిందను రాజప్రతినిధి చేసిన 1924 ఒకటవ ఆర్డినెన్సు 18 వ శక్తినిక్రింద మరీ 18 మందిని పోలీసువారు కలకత్తానగరమున అరెస్టుచేసిరి. ఇంకను చాలమందిని అరెస్టుచేసెదరని తెలియుచున్నది. సుకాయాచీధిలోని కాంగ్రెసుకార్యాలయమును పోలీసువారు సోదచూచుకొనిరి. రస్సాగోడు 9 వ గృహముననున్న స్వరాజ్యసంఘ కార్యాలయమును సోదాచూచుచున్నార. అరెస్టుచేయబడినవారిలో కొందరిని తాజాధాని చెరసాలకును కొందరిని కాశీపుట్టము చెరసాలకును పంపిరి.

మైన్సింగ్లోగూడ నేడు 25 వ తేదీ ఉదయమున పోలీసువారు కాంగ్రెసుకార్యాలయమును విద్యార్థుల వసతిగృహములను సోదాచూచిరి. 1924 ఆర్డినెన్సుక్రింద కళాకాల విద్యార్థులను యిద్దరిని అరెస్టుచేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

పోలీసు కమిషనరు ప్రకటనము

“దారుణాత్మకతతో గూడిన అరాజకీయములతో సంబంధము కలవారని అశాసనపరిషత్ వారి విషయమున మాత్రమే 1924 వ ఆర్డినెన్సు ప్రయోగింపబడును. గాని యితరుల విషయమున సెంటిమెంట్రమును ప్రయోగింపబడును. మామూలు రాజకీయందోషము విషయమున నీ ఆర్డినెన్సు ఉపయోగింపబడును. పాపల సహజసాత్వతంత్ర్యములను భంగపరుచుటకు తలపెట్టుటలేదు.” అని నేడు కలకత్తా పోలీసు కమిషనరు ప్రకటించెను.

1924 ఆర్డినెన్సు

ఇండియా దొరతనము 1924 ఆర్డినెన్సును కలకత్తా ఎక్స్ ప్రెస్ ఆర్డినెరీ గేజటులో మరల ప్రకటించిరి. “దీనిని గూర్చి చర్చించుటకు త్వరలో వంగరాష్ట్ర శాసనసభ జరుపబడును. ఫ్రెన్చుకాసు మేజిస్ట్రేటు లండనును సబు యిన్ స్పెక్టరు పదవికి పై పదవిలోనున్న పోలీసుయూజ్లోగ్ లండనును వారంటు అక్సరలేకుండా అరెస్టుచేయబడుట గవర్నరు కాన్సిలువారు అధికారమొసగిరి. అట్లు రాష్ట్రీయదొరతనమువారి ఉత్తరువు పొంతి ఆరెస్టుచేయబడిన వారిలో కలకత్తా పోలీసుకమిషనరు అధికారము ప్రసాదించుటలోనివారిని రాజధాని చెరసాలకును ఇతరులను ఆయామండలచెరసాలకును పంపుటకు గవర్నరు సలహామూలము ఆమోదించిరి. అట్లు చెరసాలకు పంపబడినవారందరూ విచారణ కాసున్న కేసులలోని ముద్దాయిలై నడచుకొనవలెనో అట్లులే నడచుకొనవలెను. అట్టివారిని దొరతనమువారు ఒక చెరసాలనుండి మరొక చెరసాలకు మార్చుచున్నార. అట్టిమాన్యు జరుగవలసినపుడు దొరతన సువారు ఓభితరూపకమును ఉత్తరువులను ఆయా ఉద్యోగులకు పంపెదరు.” అని 1924 టెంగూలు క్రియలు లా ఆమెండుమెంటు ఆర్డినెన్సు 12-14 శక్తిను ల ప్రకారము గవర్నరు కవున్సిలు ల జ్ఞాపించిరిని గేజటులో ప్రకటించబడెను. (ఆ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి ప్రకటనము

1924 ఒకటవనంబరు ఆర్డినెన్సు

“నాకుగల ప్రత్యేకాధికారమునుబట్టి వంగరాష్ట్రమునందు నేను (గవర్నరుజనరలు) యీ ఆర్డినెన్సును అమలులో పెట్టితిని. వంగరాష్ట్రమున అరాజకీయమును చాల అధికముగా ప్రబలియున్నదని నాకు కనుపరుపబడిన సాక్ష్యములకు నాకు గట్టినమ్మకము కలిగినది. మాకు తెలిసినవిషయము లన్నిటిని ప్రకటించుటకు వీలులేదు. 1923 లోగూడ విషయము పట్టి ఏర్పడిన నునే నీ ఆర్డినెన్సును అమలులో పెట్టుట కప్పుడంగీకరింపలేదు. విచారింపబోవుచున్న ఉపక్షించితిని. 1912 లో అరాజకీయమును చాల ప్రబలముగా నుండెను దానివలన చాల అనర్థములు కలిగినవని అందరు తెలిసినది. నాయకులనందరిని 1818 మూడవరిస్కలేవలక్రిందను ఇతరులను దేశరక్షక శాసనముక్రిందను నిర్బంధించిన విషయము గాని రాష్ట్రము నంతట చిత్రాక్షర చిన అరాజకీయమును తరించుటకు ఏ పోలేదు. సార్వభౌమాన్ని ప్రకటనము చెలువడినప్పటికి అరాజక నాయకులలో చాలమందిని చెరసాలలో నండ్చి వదిలిరి. వారు అరాజకభావములకు పడలియుండురని తెలియించుకొని వారిలో చాలమంది కింకన సాత్వవిధానమునందు నమ్మకములేగలదు. 1920-21-22 సంవత్సరములలో వారు రాజకీయోద్యమములలో చేరచాలముటగా తమబలమును దిట్టపరచుకొనుచుండిరి. అవకాశము కలుగగానే దౌర్జన్యపద్ధతి నమలులో పెట్టుటకు కట్టుబాటులు చేసుకొనసాగిరి. అసహాయోద్యమమువలన లాభములేదు. దౌర్జన్యమును ప్రారంభింపవలెనని 1922 సంవత్సరాంతమున అరాజక నాయకులు నిశ్చయించిరి. రెండు గొప్పదౌర్జన్యసంఘములను మరల నుజ్జీవింపజేసిరి. దొరతనమువారు నాయకులను మూడవరిస్కలేవలక్రింద నిర్బంధించిరి. అందువలన తాత్కాలిక మునిసిరోధుకమిషన్ గాని క్రొత్తనాయకులువచ్చి మరల ప్రారంభించిరి. ఇప్పుడు వారు దారుణముగా సూతుక కార్యములను సలుపుటకు సర్వమును సిద్ధము చేసిరిని నాకు గట్టినమ్మకము కలిగినది. వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వముతో నాలోచించి వెంటనే యీ ఆర్డినెన్సును అమలుజరుపుట అవసరమని నేను నిశ్చయించితిని. ఫిరమలను ఏర్పాటులను త్వరలో రాష్ట్రీయ దొరతనమువారు ప్రకటించెదరు. కాంతిహర్షముల ననుసరించువారిని యీ ఆర్డినెన్సు ఎంతమాత్రమును బాధించ దని నేను నొక్కి చెప్పుచున్నాను. దౌర్జన్యములనును దౌర్జన్యపు బెడరింపుల వలనను సక్రమమును రాజకీయయాభివృద్ధి కలుగదు. దేశమున కాంతివెలకొల్పుట దొరతనమునకు ముఖ్యవిధిగాన నిట్లు దౌర్జన్యపు బెడరింపులవలన రాజకీయాభివృద్ధికి భంగముకలుగుండు మాయలునాముఖ్యకర్తవ్యము. పార్లమెంటువారు ఏర్పరచిన పద్ధుల ప్రకారము రాజకీయాభివృద్ధిని నలిగించుటకు దొరతనమువారు ప్రయత్నించెదరు. కాంతిని ఆయి శ్వర్యమును దేశాభివృద్ధిని కోరుతూ వారందరూను దొరతనమువారిని బలపరుచుచు వారికి తోడ్పడెదరని నేను నమ్ముచును. రాష్ట్రీయ దొరతనమువారు యీ ఆర్డినెన్సుక్రింద ముగ్గురుకమిషనరులను నియమించెదరు. వారె యీ కేసులను విచారించెదరు. ఆమగ్గురిలో యిద్దరు ఉన్నతస్థాయిస్థానార్థకములవారుగా నుండవలెను. వారిద్దరుపై హైకోర్టుకు అపిలు చేసికొనుటకవకాశముగూడ నుండును. హైకోర్టువారు శిక్షను స్థిరపరచిన గారి ఉరిశిక్షను అమలు జరుప గూడదు. ఒక ముద్దాయి ఒక మేజిస్ట్రేటువద్ద వాక్కులము నిచ్చిన పిమ్మట నతడు చనిపోయినను పాపిపోయినను మరే కారణము న్నైన సాక్షులయ్య జాలకపోయినను ఆ వాక్కులము సాక్ష్యముగా చెల్లునని నిర్ణయం పబడెను. అనగా నికులలో కొందరి విషయమున యిద్దరు సెషన్సుజడ్జిల పరిలనక్రింద పంచేముటకు రాష్ట్రీయ దొరతనమున కధికార మియ్యబడెను. అట్టి అనుమానితులను వారు బలవంతము వెళ్ళిజూచుచుండుటకు కొందరిని నియమించెదరు. వారంటు అక్సరలేకుండా అరెస్టుచేయబడుట అధికారమియ్యబడెను. ఆర్డినెన్సుక్రింద ఉద్యోగులు గవర్నరుతో చేసిన కార్యముల విషయమున దొరతనమువారు వారిని కాపాడెదరు అని రిడింగ్ ప్రభువు ప్రకటించెను. (ఆ. ప్రె.)

కలకత్తాలో ప్రమాదకరముగు బాంబు

ప్రజల యాందోళన

కలకత్తా లాల్ బహదూరు ఆడమ్స్ ఆస్ట్రేలియా మెంటులో నొక ప్రమాదకరముగు బాంబు కానవచ్చుటచే నచ్చట ప్రభులందఱు ఐదవారము వాడు చాల యాందోళన పడుచుండిరి. బాంబునుగూర్చి విచారణలకుప గా నది ఆమెరికాన్ వై మావిజులు కలకత్తావచ్చినపుడు జూలయి 30 వ తేదీన విడచిపెట్టినట్లు తెలిసినది. ప్రస్తుతము దానిని జాగ్రత్తగా నుంచి నిర్మాల్పదార్థము ఇన్ స్పెక్టరుగారికి పంపిరి.

జస్టిసు మేయాంగ్ గారు హోంమెంబరు రగుట

సర్ మాంగ్ కేసుగారు దివంగతు లైనందున వారి స్థాన జస్టిసు మేయాంగ్ గారు హోంమెంబరుగా నియమింపబడిరని తెలియుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

తలపన్ను

భారతీయవ ర్తము ఖైదుకు పంపబడుట

అఫ్రికాలోనున్న నైరోబీలో తలపన్ను చెల్లించని కారణమున వర్తారీలాలు ఆనుప్రసిద్ధి చెందిన యొకభాగతీయవ ర్తము మరీపదిమందియును ఖైదుకుపంపబడిరిని 28 తేదీ నైరోబీ వీవార్త యొకటి చెప్పుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

మత్తుమందు సీయకయే శస్త్రచికిత్స చేయుట

అమెరికాలో నొక వైద్యసభలో రోగికి మత్తుమందునీ యొక జాగ్రత్తావ్యయంనున్నప్పుడే శస్త్రచికిత్స చేయవచ్చునని పెక్కురువైద్యులభిప్రాయపడిరి. శస్త్రచికిత్స కావలసినస్థానమున కున్న నొప్పికలుగకుండునట్లు సరములను, (రక్తప్రాసమును) బంధించినచో రోగి మత్తుచే నిద్రొపబడునన్నప్పుడే చికిత్స చేయవచ్చునని తెలిచిరి. సరములను బంధించి నొప్పికలుగకుండు చికిత్సల సేకములు జరిగినవి. యీవిషయమున కొంతవరకు పరిశోధనలు జరిగినతరువాతనే యీ చికిత్సలు జరుపబడినవి.

రంపవీతూరీదారులు హైకోర్టు పేర్లు

గానిమాలిదొరమీదను మరియొకరుగరిమీదను కాజుతో యుక్తమునకు దలపడిరిని లేబడిన సేరములో వాల్చేరు సెషన్సు జడ్జిగారు మాలిదొరకుఉరిశిక్ష, తక్కినవారికి ద్వీపాంతరవాసశిక్ష విధించిరి. అందుమీద హైకోర్టున కప్పిలుచేయగా చీఫ్ జస్టిస్ గారికి, రైలీగారికి అభిప్రాయభేదములు కలుగగా మరల హైయాధిపతి కృష్ణకోగారు విచారించిరి. కేసునుగూర్చిన వివరము లిదిహాకే ప్రచురింపబడినవి. మాలిదొరమీద కేసువిచారించి అతనికి ఉరిశిక్ష రద్దుచేసి ద్వీపాంతరవాసము విధించిరి. 4, 5, ముద్దాయిలపై సేరములులింగవిచారణకువచ్చును. తక్కినవారిపై క్రిందికోర్టుపేర్లు ఖాయ పరచిరి: —

ఒకేదినములో జ్వరము నయమగును

చరిజ్వరము, మలేరియా, ఇన్ ఫ్లు ఎంజా మున్నగు వాటికి.

ప్రణనంబిని

చాల ఆహుళమైన బొవధము. అన్ని రకముల జ్వరములను ఒకేదినములో ఇది వదురుచును. పేగులను శుభ్రముచేసి మంచి ఆగిని గలిగించును. బుడి 1 కి గ్రర య్ 1.0-0. 1-3 బుడ్ల ఇరకు తపాల్ ఖచ్చు య్ 0.10.0.

శస్త్రచిత్స లేకనే బాగుచేయబడును

కకిన మెన్టీము దీర్ఘ కాలముగా నుండునట్టియు మూల శిశు (ఫిఫ్ఫులా) శస్త్రచిత్స లేకనే బాగుచేయబడును. అనేక సార్లు శస్త్రచిత్స చేసినవి నయముకాలేదు. ముకు వివరములు తెలుపగోరెదము.

Telegrams } Rajvaid Sri Bamandasji Kaviraj
"Rajvaid" } Head Office:—152, Harri-on Road
Calcutta } CALCUTTA

ధీర్ఘికమత్సర సభ

మాలానా మహమ్మదాల్ గారిలేఖ

"ఒండొరుల హక్కులను దేశములు సరిగా గ్రహించక పోయి యుండవలెను. లేదా ఒండొరులపై తగినంత గౌరవభావము లేకపోయి యుండవలెను. కొట్లాటలకిని తప్ప యితరకారణము లుండజాలవను విషయమును గ్రహించగలిగిన మా బోటివారి కందరికిని చాల విచారము కలిగినది. 1921 లో మాకు కలిగిన ఆశలన్నియు ఆడగంటినవి. ఐకమత్యము చెడినదని చెప్పకొని నవో అమానము కలుగుననుభవించే మేము దానిని మరుగపరచలేదు. శత్రుగా ఆలోచించ సాగితిమి. అలహాబాదునుండి పండిత జవహర్లాలు నైహూ మంజరాలీ సోక్రాగార్లు వచ్చి రెండు మతములవారి హక్కులను మరల స్పష్టముగా వాయవలెను. ప్రత్యేకహక్కులను పూర్తిగా తీసివేసి మిశ్రమయింపులు లేని సంపూర్ణ సహనమును విధించవలెను అని ఆమిత్యులరువుదను తెలిపిరి. నాకును వారివాదము నచ్చినది. దానినిగూర్చి మేము ముగ్గురుమును ఆలోచించితిమి.

ఆరేతిగా నేను సభలో ప్రారంభోపన్యాసమున హక్కులను వివరించితినిగాని అంతటితో నూర కొనటకు మనసాపక నైతికబాధ్యతలనుగూడ వివరించితిని. హక్కులున్నవగుడ నధికముగ త్యాగమును చూపవచ్చు బాధ్యత వీర్యదేవని స్పష్టపరచితిని. అందులకు చాల ప్రాతికూల్యము అసభలో బయలుదేరినది. అంత ప్రాతికూల్యము బయలుదేరునని నే ననుకొనలేదు. ఆహక్కులను స్థిరపరుపవలెనని నేను పట్టుపట్టితిని.

ఆవులను విధించుటకు మహమ్మదీయులకు హక్కుకలదని అసభలో నామోడింపజేయుటకు నేను ప్రయత్నించుట నాకెంత బాధాకరముగా నుండెనో ఖిలాఫతు విషయమున మా పక్షమున పనిచేసి మహమ్మదీయుల నందరిని తీరనిరుణమునకు పాలుపరచిన మహాత్ముడు మున్నగు హిందువులమాత్రమే గ్రహించగలుగుదురు. క్రొక్కముగ మహమ్మదీయులలో సహస్రాధికసంఖ్యాకులు గోవధాస్వాతంత్ర్యమును వదలుకొను నటుల చేయుట కిప్పుడాహక్కును స్థిరపరుచుటయే ముఖ్యమని సభలో మహమ్మదీయులు పలువురు నొక్కిచెప్పిరి. ఈహక్కును ప్రకటించిననా దీనిని వదలుకొనుటకే మహమ్మదీయులందరును శక్కుతింపవలెనను మంత్రుగూడ దానికి చెప్పించి అందులకు మహమ్మదీయులందరును ఒప్పుకొనుటలు చేసితిని నేనొక సహక్కును హిందూసభ్యు లామోడించి యుందురని నేను తలంపజాలను.

మొదట నేనాసభలోని మహమ్మదీయులతో నాలోచింపకుండనే ఆవరతునుచేర్చుట గొప్పతప్పదనుని నేను విమర్శింపగ్రహించితినిగాని అంతయును సమరశగా జరిగిపోయినది. తరువాత క్షిమాపణ తెలిపితిని. గోవధలను పూర్తిగా మానిపించుట యంతత్యరలో జరుగదని లాలాజీ తెలిపినవిషయము నిజమేయోనను గోవధలను చాలభాగము తగ్గించిటకు గట్టిప్రయత్నమును జరుపవలెను.

ఆయుదేశముతోనే ఒక కసాయివాడు నిధ్యస్థానమునకు కొని పోవుచున్న ఒక ఆవును కొని నేను మహాత్మునకు గోదాన మొనరించితిని. హిందువులకున్న గోభక్తి నాకు లేదుగాని వారికి గోభక్తికలదు గాన నేను గోహత్యను మానుటయేగాక యితరుల చేత మానిపించుటకుగూడ ప్రయత్నింపవలసియున్నది.

ఈతీర్మానము సభలో అనుకూలముగా అమోడింపబడినందున మనీషులయెదుట సంగీతము పాడు విషయమునుగూడ చర్చించుట కవకాశము కలిగినది. ఈతీర్మానము సుభువుగానే కుదిరినది. దీనివిషయమున అధికముగచర్చ అనవసరమైనను అది మాత్రము తప్పలేదు. తీవ్రముగ చర్చ జరిగినను చివరకు ఫలితమున కూలముగనే తేలినది. ఇక సభనుండి యిండ్లగిరిసిమ్మట రెండు వతములలోని అతివాదులును ఎటులవెలనెవరో దానిపైననే ఫలిత మాధారపడియున్నది.

"కాలము సకలమును చక్కబరచునను నమృతము నాకధికముగానున్నది."

ఈసభలో జరిగిన తీర్మానములవలన మనకార్యముచేసితిమని వాని నేబిదోయనకైన చూపుటవలసి దెలియల కెట్టి అతిశయమును కలుగదు. గోహత్యలను సందడి ఊరేగింపులునే పరమావధులైనవో మహాకాంగ్రెసు కేవలము ప్రహసనమే యనవలెను.

"ఈ ప్రహసనము నివృత్తిపడిగానున్నది. ఈపాటి తరదింపుడు"

శారదానికేతనము

దీపావళిపండుగసందర్భమునను ఆంధ్రులు శారదానికేతనమునకు ధర్మమునుజేసి దానిబోషించుటకు ప్రార్థింతులు.

ఇట్టి స్వల్పాంశములైన స్థిరముగా సంయోగపథవారు పరిష్కరింపగలిగినచో అది ప్రశంసనీయమే యగును. గోవధలును సందడి ఊరేగింపులును జాతీయవాదానికి పైలక్షణములు మాత్రమే గాని వ్యాధియంతయు నంతమాత్రమే యనగూడదు. వ్యక్తి, సంఘస్వార్థపరత్వమే జాతీయవాదానికి ఈనాధి కేవలము అజ్ఞానులకు పామరులకుమాత్రమే గాక శుభుత్వోద్యోగములకును ముగిసిపలుకడదోగములకును ప్రాకులాడు అల్పవిద్యావంతులకుగూడ సోకియున్నది. ఇట్టి అల్పలాభాసక్తి తొలగిననే గాని యొక మత్యము కుదురుదు. ఈవాదాధి పంజాబులో మిక్కిలి ప్రజలముగానూచి. పంచనదీస్థాన మనుటకుబదులు పంచపదనాంచాస్థానమని దానిని పిలువదగును. 5 పదవులలో మూడు పదవులు మహమ్మదీయులకాగోడువులకా? అనునాయే కలహమునకు మూలకారణము. వంగ, పాంచాల రాష్ట్రములందు తప్ప తక్కిన అన్ని రాష్ట్రములలోను హిందువుల సంఖ్యయే హెచ్చు. వంగమున మహమ్మదీయు లిప్పటికిని విద్యావిహీనులుగానే యున్నారు. దేశబంధు దాసుగారు మహమ్మదీయులకు చేయూత నిచ్చుటలో చాల మంచిపని చేసిరి. పంజాబులో హిందువుల సంఖ్య అత్యల్పముగాని అచట దేశబంధు దాసుగారు లేరు. ఫజలు హుస్సేనుగారున్నారు.

పంజాబులో కలహములకు ఏదికారణమో మహాత్ముడెరుగునుగాన అల్పసంఖ్యాకుల హక్కులనుగూర్చి ప్రజాభిప్రాయమును తెలిసికొని డిశంబరు 15 వ తేదీలోగా నిజేదిన ప్రకటించుట కొక ఉపసంఘము కేర్వరపవలెనని తీర్మానమున వ్రాసివారిచ్చెను. నేను సభలో లేనపుడు సభవాక్ ఈ తీర్మానమును త్రొక్కివేసిరి. అది చాల అవిచేకముగాని మహాత్ములకు లేవకల శక్తిరాగానే వానిని చక్క బరచగలుగును.

అప్పటికి మంచి పరిస్థితులేర్పడగలవు. పామరుల క్షుద్రేకము కలిగించుటకు విద్యావంతులే కాగలము. మంచి పరిస్థితులలో యితర ముఖ్యవిషయములను గూడ చర్చించుటకు విద్యావంతుల కవకాశము కలుగవచ్చును. అమెగో నాత్యాదివిషయముల కంటె చాల ముఖ్యమైనవి. స్వాధ్యపరల ప్రచారము జరుగుచున్నపుడు వ్యాయమున పోటికి అవకాశములేదు. మనకు సోదరభావమే అత్యవసరము. అదియే మన భారతతత్వమున కనుగుణ్యమైనది. "ఒక్కటే పోలిక గా విభేదములోనే పోలిక. పరస్పరగౌరవము. వ్యక్తిత్వమున భిన్నత్వము. ప్రేమగలవారికి సహజముగ పరస్పరాదరణము" ఇదియే మన ఏకీభావపద్ధతి. (ఎంగ యిండియా.)

చైకంసత్యాగ్రహం

అప్రమి ఉత్సవము

ఈ ఉత్సవము దినములలో యాత్రీకులకు బాగుగా నేన చేయుటకు సామ్యునుండి వలంటిరులు కావలెను అని సత్యాగ్రహసంఘమువారు ప్రకటించిరి. నెలవుమీద వెల్లిన వలంటిరులందరును గూడ వైకంతు రావలెననికొరిరి.

బల్లారి మ్యూనిసిపాలిటీవారు సానుభూతిప తెలుపుచు చేసిన తీర్మానమును వైకం సంఘమువారికి పంపిరి.

వేలాయుధ వివాదముగారు సంచారము చేయుచు క్రొత్త వారిని 101 మందిని వలంటిరులుగా చేర్చిరి.

మహారాజ్గారికి పంపదలచిన మహాజయలో వెంగనూరు, పెరుంబాలెం, పానవల్లి, ఇరుకుట్టి, తాయకట్టునేరీ, నేలకల్లీ గ్రామములలో వేలంటిరు సవర్ణహిందువులు సంతకములుచేసిరి. (ఆ. ప్రె)

ఆంధ్రఖిద్దర్ ప్రదర్శనము, మద్రాసు

నేను వైకెస్సెన్ ప్రదర్శనమునకు వెళ్ళియుంటిని. అక్కడ అన్నియును బాగుగా నుండెను. కర్డర్ అంగళ్ళుగూడ బాగుగా నుండినవి. అక్కడ అనేక రాత్తులు లుండినవి. వానిలో వా. వీరాచార్యులవారిరాత్తును బాగుగానుండెను. దీనిని అనేకులు పరీక్షించి మునిసిపాల్సు మని చెప్పిరి.

యం ముగ్గుర మొదల్యారు

మహాత్ముని ఆరోగ్యము

చాల అభివృద్ధి కలిగినది

మహాత్ముడనువినమును మోటారుబండిలో పికారువెళ్ళుచున్నాడు. ప్రాద్దుననే తోటలో సంచరించుచుండును. పాలు, బోట్లు (వేచిన రొట్టెముక్కలు), నారింజపండ్లు వీనినిమాత్రమే భుజించుచున్నాడు. వచ్చినఉత్తరములను చదివి స్వయముగా జవాబులు వ్రాయుచున్నాడు. 21 వ తేదీని గుజరాతు విద్యా పీఠము ఉపాధ్యాయులును విద్యార్థులును నూరుమంది వచ్చి మహాత్ముని సందర్శించిరి.

"ఆంగ్ల దేశమునందు మంత్రవర్తము మారుట వలన మన దేశమున కెట్టిప్రయోజనమును కలుగదు" అని మహాత్ముడు నుడివెను.

కోటాటుకు శీఘ్రముగ వెళ్ళవలెననియే మహాత్మునిసంకల్పము. మొదట పంజాబు కోటాటులోనే మహాత్ముడు పనిచేయును. (బొంబే క్రానికలు)

మహాత్ముని ప్రశంస

సిగ్గురునిట్టిగారు

ఇటలీకి ప్రధానమంత్రిగానుండిన సిగ్గురునిట్టిగారు వెర్నెల్సు సంధిపత్రమున సంతకములుచేసినవారిలో నొకరు. ఆయనను స్మారకార్కం వైమ్సు (అమెరికా) పత్రికావిలేఖరి చూడగా మహాత్మునిగూర్చి తనఅభిప్రాయమును తెలిపెను. దానిని 14.10.24 వ తేదీని స్మారకార్కం వైమ్సుపత్రికలో ప్రకటించిరి.

"మానవసంఘ చరిత్రయందు వెర్నెల్సు సంధిపత్రమువంటి పాపభూయిష్టమును, విచిత్రవిహితమును, అజ్ఞానభరితము నగు పత్ర మెన్నడును వ్రాయబడలేదు. ఆపత్రమున నేను సంతకము చేసినదినము నాజీవితములో మిక్కిలి అవమానకరమగుదినము. విరోపాఖండ వాగరికత కది మిక్కిలి లిలవమానమును కలుగజేసినది. "నేను విరోపాఖండమున వ్యాపించియున్న ధనికుల ప్రాజాపత్యమునందును, అక్రమ వర్తనమునందునుగల రాక్షసత్వమును నేను పూర్తిగా గ్రహించగలుగుటకు యీమాహా సంగ్రామమున, యీవెర్నెల్సు సంధియును సహాయములైనవి" అని భారతదేశ మహాసంస్కర్తయగు గాంధీమహాత్ముడు నుడివెను. నేను చాల సంధిచర్చలలో పాల్గొనియుండుటచే మహాత్ముని అభిప్రాయమే సరియైనదని నేనుగూడ తలచుచున్నాను." అని నిట్టి గారు తెలిపిరి.

ఎన్నెన్కోపేడియా బ్రిటానికాకంపెనీ వారిలేఖను

మహాత్మునకు యియ్యకపోవుట

ఈకంపెనీవారు యిటీవల నొకగ్రంథమును ప్రకటించిరి. దానిపేరు "ఈముఖ్యవత్సరములు" దానికి వ్యాసములను వ్రాయవలెనని వారు చాలమందిని కొరిరి. అటులే మహాత్మునిగూడ, అసహా యోధ్య మము ను గూర్చి ఒక వ్యాసమును వ్రాయవలెనని కొందరు వారిక లేఖను వ్రాసిరి. ఆలేఖ మహాత్ముడు ఎరవాడ చెరసాలలో నుండగా ఉద్యోగులకు చేసినది. ఉద్యోగులు దానిని మహాత్మునికియ్యకుండ కంపెనీవారికి దానిని మరల పంపివేసిరి "ఖైదీలు నెలకొక లేఖను మాత్రమే వ్రాయవలెను. వారికి లేఖలువచ్చినచో ఒకనెలకు ఒకలేఖమాత్రమే యియ్యబడును. ఆలేఖలైనను స్వవేషయములకు మాత్రమే సంబంధించి యుండవలెను గాన మీకు ఖైదీ ఎం. కే. గాంధీకి వ్రాసిన పుత్తరువును ఆఖైదీకి యియ్య కలుతేకపోయినది" అని బొంబాయి దొరతనము హామీ డిపార్టుమెంటువారు వ్రాసినలేఖ కంపెనీవారికి చేరినది" అని స్మారకార్కం వైమ్సు పత్రికలో ప్రకటించబడెను." అని స్మారకార్కం సంధి సురేంద్ర. వి. దేశాయిగారు మాకువ్రాసిరి.

(బొంబాయి క్రానికలు)

ప్రకటనము

సామవాసము దీపావళిపండుగ యగుటచే,
ఆనాడు ఆంధ్రపత్రిక ప్రచురింపబడదు.
సంపాదకుడు.

ఆంధ్రపత్రిక

1924.వ సం॥రం అక్టోబరునెల 25.వ తేది
శనివారము

స్వపరిపాలనవిధానము

జాతీయ బహిష్కారానికి స్వపరిపాలన విధాన మను యేర్పరుచెడి, పార్లమెంటు సభాపాతి సమన్వయమునని కుతూహలము గలదు. నిన్నటిదినమున మరల సమావేశమును బహిష్కారము వ్యక్తపరచిరి. అన్నిపక్షములవారి మధ్యను వికాసవ్యముండవలె ననియు, హిందూదేశ మంతయు గలసి స్వపరిపాలనవిధానమును తయారుజేయవలయు ననియు, ఈమె కోరుచున్నది. అన్నిపక్షములవారును ఇందు కొరకు నొక్కవేదికపై జేరవలయుననియు, కాంక్షపెట్టునమా వేతముజరుగవలయుననియు, ఈమెయభిప్రాయము. ఇదివర కనేకపర్యాయములు దెలిపినట్లు, స్వపరిపాలనవిధానములను తయారు జేయుటకై చేసెడి శ్రమ, కాలహరణమునకు కారణమగును. అందుకొకను తరుణమురావదని దోచును. స్వతంత్రప్రభుత్వమువలనగాని, స్వరాజ్యసిద్ధి సమీపించును. భారతీయుల కనుకూలించెడి స్వరాజ్యవిధానమును తయారుజేయుటకు వారికి గల హక్కును ఇంగ్లండు గుర్తించెడినవయ మరుదొంచకమానదు. ఈలోపల తొందరపడట కవసరము గనుపట్టదు. స్వరాజ్యవిధానమును తయారుజేసినను, పార్లమెంటు సభకర్పించినమాత్రమున వారంగీకరింతురా? కన్న ర్వేటిప్రతిమ వారధికారమునకు వచ్చిన, అనలేనూశలేదు.

కాంగ్రెసు లీగు విధానమున కేగతి పట్టెనో, బహిష్కార విధానమునకును అట్టి గతి పట్టును. ఇక లేబరుపక్షమువారి రధికారమునకు వచ్చుచో, వారి యభిప్రాయ మానవయమున కెట్లుండవో ఎవరు చెప్పగలరు? బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారు, హిందూదేశమునకు గావలసిన స్వరాజ్య విధానమేమని యడిగి, దానిని ప్రసాదించెద మని తెలిపినపుడు, భారతీయులు సమర్పించవలయునే గాని, పిలువని పెరంటమునకు బోవుట నగుబాటకుకారణమగుటదప్ప అందువలన వెరులాభము గలుగజాలదు. హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనమును పొందుట ఎంతయవసరమో, ఇంగ్లండుకుగూడ స్వపరిపాలన మిచ్చుట అంతయవసరమే. లేనియెడల, ఇంగ్లండు ప్రపంచమునందు తల వాలుకొనవలసివచ్చును. లేబరుపక్షమువారికిగలిగినఅనుతాపముహృదయము నుండి వెలువడినయెడల, వారు త్వరలో నిందుకు వలసిన చర్యల గైకొనక మానకు. స్వరాజ్యవిధానమును తయారు జేయుటకు తమ కట్టె మున్నును, పార్లమెంటు సభవారికి దానిని సమర్పించుటకు

తా మిష్టపడమని దానుగారు సూచించిరి. గాంధీ మహాత్ముడు పార్లమెంటు సభకు విన్నప మంపుట కంగీకరింపడు. అట్టి స్థితిలో, స్వరాజ్యవిధానమును పార్లమెంటు సభవారి కర్పించుటకు, బహిష్కారముతో మిగిలినవారు తోడ్పడజాలరు.

నిర్మాణకార్యక్రమము నంగీకరించి స్వయముగ నూలువడుకుటకు నయితము తాము ఒడబడిన మని బహిష్కారము పలికిరి. కాంగ్రెసునందు జేరుట కామె యిష్టపడుచున్నది. అట్టి స్థితిలో స్వరాజ్యపక్షమువారు నూలు చందాను నిరాకరించుట భావ్యమని దోషదు. బహిష్కారము యభిప్రాయము లెట్లున్నను ఆమె యొక్క సంగతిని మాత్రము గ్రహించినది. ప్రజలతరపునగాక ఏదియో యొకపక్షముతరపున ఇంగ్లండుకు వెడలి లాభములేదనియు కాంగ్రెసును విడనాడి ప్రయోజనములేదనియు బహిష్కారానికి అనుభవపూర్వముగ దెలిపెను. అందుచే నామె కాంగ్రెసులో జేరుటయగాక కాంగ్రెసు సభవారిచే నొకస్వరాజ్య విధానమును తయారుజేయించుటకు ప్రయత్నించుచున్నది. నిర్మాణకార్యక్రమమును అన్నిపక్షముల వారును కలసి నిర్వహింపవచ్చును. స్వరాజ్యస్థాపనకు తోడ్పడవచ్చును. స్వతంత్రమోక్షమును సాధింపవచ్చును. అంతియగాని స్వరాజ్యవిధానములను వరులకు సమర్పించి పారియనుగ్రహమునకై వేచియుండుటకు భారతీయులు సమ్మతించజాలరు. భారతవర్షము తన సంతృప్తికొరకు స్వరాజ్యవిధానమును తయారుజేసికొనవచ్చును గాని ఇతరుల సంతృప్తికొరకు గాదు. స్వతంత్రమార్గమును వదిలి అస్వతంత్రమార్గమును దేశ మవలంబించుటవలన, ప్రజలనష్టము గలదు. ప్రజాసామాన్యమునందు స్వాతంత్ర్యప్రబోధము కలిగినది. ఆయవకాశమును దీసికొని, ప్రజలు నిర్మాణమునకు పూనుకొనునటుల ఏర్పరుపవలయును. బహిష్కారము ప్రయత్నముల కడ్డుపడనక్కరలేదు. స్వరాజ్యవిధానమును తయారుజేయుటకు తోడ్పడినను తోడ్పడవచ్చును. అంతియగాని, మరల దేహి యని పార్లమెంటు సభవారి ఎదుటకు బోవుటమాత్రము చాలలోపభూయిష్టము. అట్టి పద్ధతులందు సమ్మత మున్నవారు అందుకు బూనుకొందురుగాక. తదితరులు స్వరాజ్యనిర్మాణమునకై తదేకదీక్షతో కృషిసలుపుట భావ్యము. బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారును పార్లమెంటుసభవారును హిందూదేశమునకు న్యాయము సలుపదలచి, స్వయంనిర్ణయస్వాతంత్ర్యము నంగీకరించి, ప్రజలవాంఛ లేవి యని కనుగొనదలచుచో, స్వరాజ్య విధానమునుగూర్చి తెలుపవచ్చును. పార్లమెంటు సభవారినుండి సరియగుపిలుపురాకముందే తొందరపడుటవలన, భారతీయులనిన చులకనయగుటతటస్థమను. ఈ యపాయమును ప్రాజ్ఞులు గుర్తించగలరు.

గాజుల పరిశ్రమ

గాజులపరిశ్రమ చెన్నరాజధానియందు నానాటికి జీంచుచున్నది. విదేశపురోజు యధికమయినది. హిందూదేశమునం దీపరిశ్రమను ప్రోత్సహింపకుటకెట్టి ప్రయత్నము జరుగలేదు. విదేశపు గాజులపై సుంకముల విధించిన, ఈ దేశపు గాజుల పరిశ్రమకు ప్రోత్సహము గలుగును. ఆపని జేయ

కుండ, పెద్ద కబురుల జెప్పిన నేమి ప్రయోజనము? చెన్నరాజధానిలో, చేతిపరిశ్రమలు గాని యంత్రపరిశ్రమలు గాని అభివృద్ధి జూపుట లేదు. పరిశ్రమల సహాయ చట్టము నిర్మింపబడినను, దానివలన ప్రయోజనము గలుగకపోయెను. పరిశ్రమలస్థితి ఎప్పుటివలె నున్నది. గాజులవ్యాపారమును చక్కబరుచుమార్గము గలదా యని, పారిశ్రామికాధ్యక్షుడు విచారణ సలిపెను. గాజుల వ్యాపారమును అభివృద్ధిపరుచుటకు నడవవలయు నను సూచన దెలుపడెను. 1895 సంవత్సరమునందు 1157 మంది ప్రజలు యీ పనిలో నిలిచి యుండునని 1917 సంవత్సరమునందు 316 మంది మాత్రమే గలరు. విదేశపు రోజుకీ, స్వదేశపు గాజుల వ్యాపారము తాళజాలక బోయెను. యధనమయము నందు కొంత ప్రోత్సహము మరల గలిగిను, యుద్ధము ముగిసిన పిమ్మట ప్రోత్సహ మంతరించెను. ఆస్త్రియా, జపాను గాజులు పలు రంగులతో గలసి, ప్రజలదృష్టి నధికముగ నాకర్షించుచున్నవి. గాజుల తయారు జేసెడివారికి, అడవుల రిజర్వులలో కట్టెలు చౌకగ దొరకుట దుర్లభముగ నున్నది. ప్రభుత్వమువారు అడవులనియమములను సడలించి గాజుపరిశ్రమ కెంతయైనను సహాయముజేయగలరు. ప్రభుత్వసహాయము లేక చెడిపోయిన పరిశ్రమలో గాజుపరిశ్రమ యొకటి యని తేలుచున్నది. ఇప్పటికియైనను విదేశపు సరకులపై సుంకములను విధించి కట్టెలు చౌకగ లభించుట కవకాశమిచ్చి ప్రభుత్వము ప్రోత్సహముజేయుచో గాజులపరిశ్రమ అభివృద్ధి జెందును. కాని ప్రభుత్వోద్యోగులు పెద్దపూర్వకరీసినెలకొల్పి గాజులుచేయువారి కొరకు గ్లాసు బ్లాకుల తయారుజేయవచ్చునని సూచింపబడెను. కాని ఆసూచనను పారిశ్రామికాధ్యక్షుడు డంగీకరింపకబోయెను. ఇక గాజులచేయు యంత్రాలయమును నెలకొల్పుట లాభకరమాయని యోచింపబడెను. అదియు నచ్చకబోయెను. అందుచే సీవిషయమై ఏజోక్యము కలుగజేసికొనకుండుటయే యుత్తమమని పరిశ్రమల డైరెక్టరుగారిభిప్రాయపడిరి. ఇక ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయమేమి? పరిశ్రమలమంత్రి ఇందునుగూర్చి సుముఖత జూపెనా? ప్రభుత్వపు టుత్తరువు మరింత నిరుత్సాహకరముగ నున్నది. డైరెక్టరుగారి రిపోర్టును గూర్చి తమయుత్తరువును ప్రకటింపక ముందు ప్రభుత్వమువారు తా స స స భ్యులు కొందరియభిప్రాయమును కనుగొనిరి. చేతిపరిశ్రమలనుద్ధరించుట దుస్సరమనియు, ప్రభుత్వమువారే యొక్క పెద్దపూర్వకరీసిన సాపింపవలయుననియు, ఏరు గోరిరట. తాము ఫ్యాక్టరీని స్థాపించుట కనలే వీలులేదని, ప్రభుత్వమువారిభిప్రాయపడుచున్నారు. అందుచే అభివృద్ధిశాఖామంత్రిగారివిషయమై ఎట్టిజోక్యము కలుగజేసికొనదలంపలేదు. కథ కంచికి బోయెనను సామ్యమున, రెండుసంవత్సరములనుండియు గాజుల విషయమై జరుగుచున్న పరిశోధనయంతయు తుదకీతరున పరిణమించెను. ప్రస్తుతపరిపాలనావిధానము క్రింద, పరిశ్రమ లభివృద్ధి జెందు నని యాశించుట, కేవలము అడియాసదప్ప వెదుగాదు.

ఇంగ్లండు: ఎన్నికలు

ఈమారు ఎన్నికల గండ్రగోళము, దౌర్జన్య పూరితముగ నున్నదనువార్త లరుదెంచుచున్నవి.

ఇతర దేశములకు మార్గము జూపగలగిన బ్రిటీష్ వారు స్వేచ్ఛాభిప్రాయ ప్రకటనమునకు చోటయకబోవుట మిగుల శోచనీయము. ఇకమందు మీరు ఇతర దేశ ములలో ౭౬౭డి అల్లరుల జూచి వెక్కిరింపకుండుర గాక. కన్సర్వేటివు లి బ ర లు స ం యో గ ము చెడునమో యని, క్రొత్తగ భయము బయలు దేసినది. తా వధికారిము పహించునెడల, ఇంజీరి యల్ ప్రీఫరెన్సును ప్రవేశపెట్టెద మని బాల్డును గౌ రవించుదులకు, లిబరలు పక్షమువారు ఆగ్రహ పూరితులై యున్నారు. లిబరలు కన్సర్వేటివు పక్షముల సయోగము చెడినయెడల, లేబరు పక్ష మునకు విజయము ధ్రువమగును. ఈ మారు జరిగెడి ఎన్నికలలో ఇంజీరియల్ ప్రీఫరెన్సుమాట ఎ త్రరిని యూహించబడెను. అందుచే లిబరలు కన్సర్వేటివు పక్షములు చేతుల గలుపుట తటస్థించెను. కాని, బాల్డునుగారు తమ వెనుకటి వాగ్దానమును చెల్లించెదమని మరల తెలుపుటచే, లిబరలుకన్సర్వే టీవులకు పొత్తు గలియవచ్చును. ఇక నాలుగిది న ములలో ఎన్నికలు జరుగును. లేబరు పక్షమువారు లేమ ఆంతరింగిక సమావేశమునందు హిందూదేశ స్వాతంత్ర్యము గూర్చి తీర్మానము జేసిన సంగతి యనత్య మనియ, లేబరు పక్షమువారి తరులకన్న నెక్కుడు సానుభూతినిమాత్రము జూప గలరనియ, అంతమాత్రముచే తక్షణస్వరాజ్యమును వారంగిక రించినటుల దలంపరాదనియ, సీలోను టైముస్ పత్రిక కొకవార్త చేరెను. మొత్తము మీద హిందూదేశము గూర్చి లేబరుపక్షమువారయినను సానుభూతితో సరిపెట్టెద రని తోచుచున్నది.

వైకంజిత: అస్పృశ్యత

వైకంజుండి ఉన్నతజాతులవాణ్జిత యొకటి కాలినడకను బయలుదేరి తిరువాన్కూరు మహా రాణిగారియొద్ద నొక విన్నపమును సమర్పించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఈ విన్నపముపై వేసకువేలమంది యన్నతజాతులవారు సంతకము జేసిరిని తెలియుచున్నది. నూరుమందికిపైగ వైకం నుండి బయలుదేరెడిరు. నిమ్మజాతుల దుర్భేదను తొలగించి వారికిసినపు హక్కులను ప్రసాదించ వలయునని మీరు ప్రభుత్వమువారిని గోరెదరు. ప్రభుత్వమువారు ప్రజలవిన్నప మాలకించి న్యాయ ము సలిపెదరని భావించెదము. ఉన్నతజాతులవారు నిమ్మజాత్యభ్యుదయముకొరకు శక్తివంచన లేక కృషిసలుపుట అద్భుతవిషయము. హిందూదేశ మున కింకను తరణి పాయము గలదని స్పష్టమగు చున్నది. మహాత్ముని యభీప్తము నెవరేరక మానదు. నిమ్మజాతులు త్వరలో నర్హతను నాక్రమించకమానరు. శంకరుడు జన్మించిన కేరళ దేశమునందు నిమ్మజాతులస్థితి యంతి దుర్భర మగుట కాలవైషరీత్యము. కాని అట్టి ప్రదేశము నందే మరల నద్భుతసంచలనము గలిగినది. చాల కాలమునుండియు జరుగుచున్న అన్యాయమును తొలగించుటకు కేరళ భూమి సమకట్టి నది. కేరళ ము హిందూదేశము న కంతకును మార్గదర్శకము గాగలదు. శంకరుని మహిమను మరియొకమారు చాటగలదు.

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్ముని వుజాని ధి

లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను

25-10-24

యథా శక్తి ని త్రో డ్దు డు

ఇదివరకు

చందాలు

49724-11-5

కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు

పంతులుగారికి చేరిన వసూళ్లు

ఇదివరకు

24226-5-11

ప్రతి పూజానిధికి సొమ్మునింపు చీరున మా:- కా. నాగేశ్వరరావు నెం. 7, లింబుకెట్టిపిడి, మద్రాసు

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల: దీపావళిభిక్ష

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు దీపావళి భిక్షల నెనంగవలయు నని, చెన్ననగరప్రముఖులు గావించిన విన్నపమును నిశ్చయించి ప్రచురించి యుంటిమి. చెన్ననగరవాసులు పలుసంవత్సరముల నుండియు, తమ యోధార్యమును వెల్లడిజేయుచు జాతీయవిద్యపట్ల తమకు గల గాఢాభిమానమును జూపుచుండిరి. వారి సహాయమువలన, జాతీయకళా శాల దినదినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. లలితకళా శాఖ, చారిత్రికకళాఖక్రొత్తగ స్థాపించబడి విద్యా విధానమునకు మెరుగుబెట్టు చున్నది. ప్రజల సహాయ మధికమగుకొలదియు, కళాశాలలోయో గముగూడ విస్తరించుచుండును. నూతనకళాఖలు చేర్చబడుచుండును. నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహించినగాని, దేశమోక్షము చేకూరదని ఎల్లరంగిక తించెడి నమయమున, తదర్థమై అనేకసంవత్సర ములనుండియు పాటుబడుచున్న జాతీయకళాశాలను పోషించుట ఆంధ్రుల ముఖ్యధర్మము గాదా? ఈ మారు చెన్నపురిపేరలు వెనుకటికన్న నెక్కుడు వి శాల భావమును జూపుట యవసరము గాదా? చెన్ననగరవాసులు తమ ధర్మమును నెరవేర్చెదరుగాక యని హెచ్చరించెదము.

శారదానికేతనము గుంటూరు

బాలికలకు జాతీయవిద్య గజపుచు, ప్రశం సార్హముగ బనిచేయుచున్న శారదా నికేతనము ఆంధ్రులయ్దాదార్యాభిమానముల నాశించుచున్నది. నిన్నటిదినము ప్రచురించిన నాయకుల విజ్ఞప్తిని జరికించి, స్త్రీవిద్యను పోషించుట ఎల్లరధర్మము. పురుషులకు వలె స్త్రీలకుగూడ, జాతీయవిద్య ఎంత యావశ్యకమో తెలుప నక్కరలేదు. ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ, లక్ష్మీబాయమ్మగార్లు శారదా నికేతనమును కొనసాగించుటకు తమ జీవితమును ధారబోయ నిశ్చయించుటచే, ఈజాతీయప్రతిష్ఠాపన నిర్విఘ్నముగ కొనసాగుననుటకు సందియములేదు. దీపావళి భిక్షల నిచ్చియు, ఇతరవిధముల ధనసహాయముజేసియు, ఆంధ్రదేశము కీర్తివడయుగాక!

సంస్కరణసంఘనివేదికము

సంస్కరణసంఘ నివేదికముగూర్చి ఏకగ్రీవ మగునభిప్రాయము వెలువడదనియు భిన్నాభిప్రాయ ములు వెలువడు ననియు డెయిలీ లిబ్రెగ్రాఫ్ పత్రి కకు కలకత్తా విలేఖరి దెలిపెను. ఈ సంగతి ఎల్లర కును తెలిసియే యున్నది. డాక్టరు సప్రూమున్నగు వారు సంస్కరణశాసనమునందు మార్పులవసర

మనియు మాఫీ ప్రభుత్వము సంస్కరణనిబంధనలను మార్చిన జాలు ననియు తెలుపుట సహజము. ఇంతమాత్రముచే నేమి జరుగును? ప్రజలకు గావలసినది సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము. దానిని నిర్ణయించుహక్కు ప్రజలకుంపవలయును. తక్కుంగల ఏర్పాటులతో దేశమునకు ప్రయోజన ముండదు.

బ్రిటీషు సామ్రాజ్యప్రదర్శనము

బ్రిటీషు సామ్రాజ్యప్రదర్శన మీ నెలతో ముగియుచున్నది. దీనివలన హిందూదేశమునకు గలిగినలాభము లేకపోగ ద్రవ్యనష్టముమాత్రము గలిగెను. రాబోవుసంవత్సరమున మరల దీనిని నెల కొల్పుటకు న్యూజిలెండు ప్రభుత్వమువారింగికిరింప లేదు. దక్షిణాఫ్రికాగూడ నిరాకరించెను. తక్కుంగలవారలును అట్టి భావమునే గనుపరుపవచ్చును. హిందూదేశమునకు స్వాతంత్ర్యమున్నచో ఇట్టి నిరర్థకప్రదర్శనమున పాల్గొనియుండదు.

లాలా లజపతిరాయిగారు

పంజాబురాష్ట్రము సంఘాధ్యక్షులకు

రాజీనామా నిచ్చుట

అనాలోగ్యము మన్నగు కారణములవలన ఆధ్యక్షుడ నుగా నుండజాలనని లాలాజీ ప్రాసెను. రాజీనామా ఉత్తర ము కార్యసంఘసభలో చదువబడెను. జనరలు బాడిమోటింగు త్వరితగతినే జరుగునుగాన దాని సంతకమును నిలిపియుంచ వలెనని వారు నిర్ణయించిరి.

లాలాజీకి కొద్దిగా నయముగా నున్నది. జ్వరములేదు గాని దగ్గుబాగ హెచ్చుగానే యున్నది. అందువలన సరిగా నిద్రపట్టదు. (ఆ. ప్రె.)

అలహాబాదు అల్లరులు

పంశతకృష్ణకాంత మాలవ్యాగారి పై కేసు

ఈ అల్లరుల సందర్భమున కృష్ణకాంత మాలవ్యా (ఎం. ఎల్. ఏ.) గారిని స్పెషలు కానిస్టేబుగా నియమించి ఉత్తరువును చిహ్నమును పంపగా ఆయన వానిని తిరస్కరించెను. జవాబుగూడ వ్రాయననెను అని ఆయనపైన కేసుచేసిరి. నేను తిరస్కరింపలేదు. మేజిస్ట్రేటు డిగ్లసుగారితో మాట్లాడి తినని తెలిపితిని మాలవ్యాగారు కోర్టులో తెలిపిరి. దానిపైని వాయిదా వేయబడెను. (ఆ. ప్రె.)

అంబాజీవేట-ఇరుసుమండ తగాదా మధ్యనిర్ణయ వ్యవహారము

గోదావరిజిల్లా అమలాపురం తాలూకాలో అంబాజీ వేట యిరుసుమండ గ్రామములవారికి సంతలపన్ను వసూలును గూర్చి విరోధములు కలిగినవి. కాంగ్రెసువారు శ్రీయుతులు వేంకటరావు, వేంకటేశ్వర్లు, కృష్ణమూర్తిగార్లు మున్నయన కలిపింపుకొని పెదలూడిలో సభచేసి సమాధానమును కలిగించిరి. కలికి మూర్తి లక్ష్మణస్వామి, వీరభద్రయ్య, నాగన్న, బంగారబాయి, వెంకమ్మ, సత్తిరాజుగార్లు, మున్నగువారు చాల సహాయము చేసిరి. (విలేఖరి రింథివార్త)

విదేశ వార్తలు

జర్మన్ ఎన్నికలు

జూయతీయవాదుల ఎత్తులు

డాన్ విధానమును నిరాకరించుచున్నట్లు

లండన్, అక్టోబరు 23:—రాత్రి 11/40 డాన్ నివేదికమును పూర్తిగా నిరాకరింపవలెననియు అది అంతయు అజర్యదాయకమనియు ఖండించుచు జూతీయవాదులు తమ ఎన్నిక ప్రకటనలందు తెలుపుచున్నారు. లూడోవర్బాగా రీప్రకటనమును సంతకముజేసిరి. దీనివలన డ్రైస్మన్ మున్నగువారికి కష్టముగల్గునని ధైర్యముపైతికావితోట తెలుపుచున్నాడు. ఇంతవరకు ప్రజాపక్షమువారికిని జూతీయవాదులకును సహకారము కనిపించదు. ప్రజాపక్షమువారు జూతీయవాదుల ప్రకటనమును ఖండించుచున్నారు. తమ ఎన్నిక ప్రచారమును సాగించుచున్నారు. ఎన్నిక దారులు చేయూతనొసగుటకు డాన్ విధానము సంగీకరింపవలెనని ప్రజాపక్షమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

వెంట్రి సామ్రాజ్య ప్రదర్శనము

మరల జరిగిన దక్షిణాఫ్రికా పాల్గొనవని తెలియుచున్నది.

బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రదర్శనము

ను వేల్పుయువరాజుగారు నవంబరు 1 తేదీని చాలించెదరు. యువైజెడ్ వేల్పునుండి తిరిగి వచ్చినతరువాత ఇంగ్లాండు లో అందరికిని కనిపించుట మరల ఇదియే మొదటిపర్యాయము. ఆసమయమున వేల్పును వరాజు యువవ్యసించును. దానిని దేశ మంతటను దూరద్రవ్య మంత్రములవ్వారా ప్రకటించెదరు.

సంస్కారణముల సంఘము ఏకగ్రీవముగ నివేదికముండజాలదు

సంస్కరణ విచారణసంఘమువారి నివేదికము ఏకగ్రీవముగ నుండజాలదని కలకత్తానుండి డెయిలీ టెలిగ్రాఫు ప్రతికా విలేఖరి తెలుపుచున్నాడు. అధిక సంఖ్యల నివేదికమునకు స్వల్పసంఖ్యల నివేదికమునకు గొప్పమార్పులను నూచించెదరు. దీనిమీద దగ్గరలోనే చక్కని అనుకూలముగనే తీసికొనవలసి యుండును. మాంటుఫర్డు విధానమును చాలవరకు మార్చినగాని పనిజేయజాలదనుచున్నాడు. వీరు నూచించు మార్పులు ప్రస్తుతకాలమునకే వర్తించునట.

మెక్కా పరిస్థితులు

ముసల్మానులకు విజ్ఞప్తి

అరబ్బులందరును ఐకమత్యముతో నుండవలెననుట జేరూసలం, అక్టో 23:—మోహామెరా అమీరుగారు నాహాబీ చండయాత్రకలన ముసల్మానుల రక్తపాత మెంతయు లేకుండేయ ప్రయత్నించుచున్నాడ ననియు ముస్లిం సుప్రీము కవున్సులువారి యభిప్రాయముప్రకారము ప్రవర్తించుటకు సంక్షిప్తముగ నున్నాడని తెలియజేసిరి.

నాహాబీలు మెక్కాను ముట్టడించుటచే తమకు కోపము వచ్చెనని బగ్దాదునాయకులుగూడ తింతినంపిరి. ముస్లింమతమునకు, ముస్లింసినివాసత్వములకు పౌరసత్వములకు భయము లేకుండ ఇబ్లికానుగారు జేయవలెనని తంతివార్త నంపిరి. అరబ్బుల ఐకమత్యమునకు ఆ భయం తరముండరాదనిరి. రక్తపాతము లేకుండజేయుటకు, మసీదుయందుగల భక్తిచేతను వైద్యములు జెడ్డనుకు మరలెనని జెడ్డా జాతీయపక్షము వారికా తింతినంపిరి. ఇబ్లికానుగారి నేనలు కాంతముగ మెక్కాలో ప్రవేశించెననిరి. ముసల్మానులు ఈవిషయములో జోక్యము గలుగజేసికొను నట్లు జేయుభారము మీదేదాని ముస్లిం కవున్సులువారికి లేవనంపిరి.

దీపావళిభిక్ష

పదునైదుసంవత్సరములనుండి దక్షిణ హిందూదేశమందు ఎక్కువపని చేయుచున్నట్టియు సుప్రసిద్ధమైనట్టియు, కృష్ణాజిల్లా బండరు లోని జాతీయవిద్యాలయమును “శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు” ఆందరును దీపావళిపండుగసందర్భమున యథాశక్తిదానముచేసి సహాయముజేయ కోరుచున్నాము.

భారతకళ

సుప్రసిద్ధులకు ధిల్లీలో శత్రుశాసనము శేర్వాటు జేయవలెననియు దీనివలన భారతకళ మరల తలయెత్తి యభివృద్ధి గాంచుననియు అందుచే సర్ జెన్రీవిల్కెగాను తోడ్పడవలెననియు ప్రజలుగూడ వీరికి చేయూత నొసగవలెననియు జాంబయి కళలనుగూర్చి ప్రస్తావించు వ్యాప్తిని సోలముకాగా రుపన్యసింపిరి.

ప్రిఫరెన్సునమన్య మరల బయలుదేరుట

లంకామైదు ఆక్షేపణ

లండన్, అక్టో 23:—రాత్రి 9/55 బోన్లూగారును పోయింకేరుగారును ప్రాతిమిత్యులగుటచే ఫ్రెంచి యభిప్రాయము ప్రకారము ప్రవర్తించెదనని బోన్లూగారు అన్నటులను కాని బ్రిటిషుప్రజల యభిప్రాయమునుగూడ తీసికొనవలసివచ్చెననియు, కార్మికపక్షమువారి ప్రచారమువలన బ్రిటిషుప్రజల యభిప్రాయము కలనరము గాంచెననియు కొద్దికాలము లోనే కార్మిక ప్రభుత్వ మేర్పడుననియు అది తప్పచనియు బోన్లూగారు తనకు పూర్వము న్రాసిననియు అదిచేడు తటస్థించెననియు బోన్లూగారు రనుకొన్నదానికంటె శీఘ్రముగ అమలులోనికి వచ్చెననియు ఒక సంవత్సరము ఆవలనే ముగ్గానాల్డు గారు ప్రధానామాత్ముడై గనియు పోయింకేరుగారు తెలియజేసిరి.

కన్వర్సేటివులు ఎన్నికలందు నెగ్గినచో నష్టములేకుండ నూటికి 50 ఇన్వర్సేటివులు లేకుట లండన్ ఇన్వర్సేటివు మార్కెటులో అంగీకరించిరి.

ఇంపీరియలు ప్రిఫరెన్స్-స్వేచ్ఛ వరకమా?

లీక్సీల్, అక్టోబరు 23:—కన్వర్సేటివులు ప్రభుత్వము నకు వచ్చినప్రిఫరెన్సు (ఇంపీరియలు)ను ప్రవేశపెట్టి బ్రిటిషు పరిశ్రమలకు భయములేకుండ కాపాడెదమని బార్డ్మన్సు గారు అభియమొసగిరి దిగవతివన్నులను విధించెదమనిరి. దీనివలన ఆర్థికసమస్య మరల తలయెత్తెను. ఈదేశములోనికవచ్చు వ్యవసాయమునకు సంబంధించి ముడిపెట్టువులమీదను ఆహారపదార్థములమీదను పన్నులను వేయకుండ ఇంపీరియలు ప్రిఫరెన్సు సర్వతినీ ప్రవేశపెట్టుట అసాధ్యమని పన్నులను వేయవచ్చు అధినివేశ రాజ్యములకు లాభముండదనియు బ్రిటిషు పరిశ్రమలను కాపాడుట యనగా దేశములో మరల పన్నులను విధించుటయే యనియు లిబరల్సు ప్రకటించుచున్నారు. కన్వర్సేటివులు స్వేచ్ఛావరకమును నిరాకరించుటచే మాంచెస్టరులో ఎవరును నిరుడు ఎన్నికలలో కన్వర్సేటివు యభిధిని అంగీకరించలేదనుచున్నారు. అందుచే లిబరల్సునే మాంచెస్టరుకు ఎన్నుకొని కాపాడుకొనవలెననుచున్నారు. స్వేచ్ఛావరకముల నపేక్షించు లిబరల్సునే ఎన్నుకొనవలె ననిరి.

స్టాన్లీ బార్డ్మన్సుగారి ఏర్పాటులను భగ్గుముకేయుటకు మాంచెస్టరు లిబరలు సంఘమువారు నిధిని తయారుచేయుచున్నారు. సులభములనమన్య కన్వర్సేటివులు మరల తలపెట్టుట విచారణమున లంకామైదు కన్వర్సేటివు యభిధిని తెలుపుచున్నాడు. కోలోనిజములు ప్రిఫరెన్సుగూర్చి అన్నమాటనులేపుననియు ఇంగ్లాండుమీద పన్నును విధించదనియు బార్డ్మన్సుగారు రినిరి.

స్త్రీనియోజకాధికారము

పురుషులకును హక్కులతో స్త్రీలుగూడ ఓట్లు ఇవ్వవచ్చునాయను విషయమును రాజకీయసభలందు చర్చించుచున్నారు. పార్లమెంటు సభ్యునకు ఓట్లు ఇచ్చుటకు పురుషునకు 21 సంవత్సరము లుండవలెను. స్త్రీకి 30 సంవత్సరము లుండవలెను. ఏదో సాధన కింత ఆదాయము గల ఇల్లు ఆక్రమించుకొనవలెను. లేదా అట్టి వారి భార్యగనైన నుండవలెను. ను. ఇది ప్రస్తుత వ్యవహారము పోయిన పార్లమెంటు ఎన్నికలో పార్లమెంటు ఎత్తివేయబడినపుడు స్త్రీలకు నియోజకాధికారము నిచ్చు చట్టమును ప్రవేశపెట్టెద మని కార్మికప్రభుత్వమువారు తెలియజేసిరి.

ఈవిషయమై అన్నిపక్షముల నాయకులను, స్త్రీనియోజకాధికారమును గూర్చి సమాన పౌరసత్వముల నపేక్షించు సంఘమువారు గోపించున్నారు.

కార్మికపక్షమువారు స్త్రీలకును, పురుషులకును సంపూర్ణ సమానసత్వములను ఎన్నికలందు గూడ నీయవలెననే బద్ధకంకణులైరని ముగ్గానాల్డు గారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

స్త్రీలకు పురుషులకును సమానసత్వములే యుండవలెననియు నియోజకాధికారమును గూర్చి సాక్ష్యమైనచో ఒడంబడిక వలన ఏర్పాటుజేయవలెననియు కన్వర్సేటివులు అధికారమునకు వచ్చిన ఈ విషయమై రాజకీయపక్షముతో ఆలోచించెదరనియు బార్డ్మన్సుగారు రినిరి.

కర్జన్ ప్రభునకు

థామస్ గారి ప్రత్యుత్తరము

కన్వర్సేటివులు ఖర్చుపెట్టినదానికంటె డొమినియనుల నిమిత్తము ఎక్కువమొత్తమును లక్షలకొలది ఖర్చుపెట్టితిమనియు తనకాలమున కనడాగ్రేటుబ్రెటునుకు సంబంధము చెడి గ్రేటుబ్రెటునునుండి విడిపోవుటకు కనడా పార్లమెంటులో ఆలోచించిరనిగాని కార్మికప్రభుత్వ మేర్పడినపిదప ఇంగ్లాండునకును డొమినియనులకును మంచిభావములేర్పవలెననిగాని ఎక్కువపాత్ర గురిచెననిగాని డొమినియనులలో అన్నిపక్షములవారును అంగీకరించి నిగాని కర్జన్ ప్రభు చెప్పలేదని థామస్ గారు ప్రత్యుత్తరమునిచ్చిరి.

ఆర్మీనియాకు టు

తురుష్కు అధ్యక్షుని జంపుటకు

లండన్, అక్టోబరు 23:—రాత్రి 10. ఆరుగురు అర్మీనియను తురుష్కు అధ్యక్షుని జంపుటకు పట్ట బన్నుచున్నారని పోలీసువారు కనుగొనిరని ధైర్యముపైతికావితోట కాన్స్టాంటినుపోలిసునుండి తెలుపుచున్నాడు. వీరు ఏభేన్నునుండివిచ్చిరట. 5 గురు ఆరెస్టుజేయబడిరట. పోలీసువారిది నిజముకాదనిరి. వార్తాపత్రికలుమాత్రము చాలవరకు నిజమనుచున్నవి.

27 వ తేదీని బ్రుసెల్సులో సమావేశమగు జాతీయమతి కార్యక్రమమున తురుష్కుగ్రీకుల తగవునుపరిష్కారము నిమిత్తము జేచ్చిరి.

సామ్రాజ్య ప్రతిపంబు పోయిన 12 బాసములనుండి చాల ఎక్కువగ పండెనట.

ఎన్నికల ఫలితం - పార్లమెంటు

లండన్, అక్టో 23:—ఎన్నికల ఫలితం పార్లమెంటు గా వివిధ పార్టీల జరుగుతున్నది. యూనియన్ యుద్ధం లిబరల్స్ పార్టీల భగ్నము చేసినది. ఎన్నికల ఫలితం తీసికొని సంబంధము లేదనియు ఇతర పార్టీలకు లిబరల్స్ పార్టీలకు తీసికొని ఇట్లు చేయుచున్నారని.

తమకు అల్లరులతో ఎంతమాత్రము సంబంధము లేదని కార్మిక పక్షమువారు గట్టిగా ప్రకటించిరి.

కార్మిక పక్షమువారిని గూర్చి తత్పరములగు ప్రకటించుట మానినవారిని ప్రజలకు ఇక నెంత మాత్రము సహనము ఉండదనియు శాశ్వతముగా పోటీ పల్లి ప్రయత్నించవలెననియు కార్మిక పక్షమునకు సంబంధించిన ఉత్పాదక యొక్క తెలియజేసెను.

యూనియన్ యుద్ధం లిబరల్స్ పార్టీలకు అభ్యర్థికి ఖిలు జేయవలెనని స్పష్టముగా యూనియన్ యుద్ధం ఎన్నికల ఫలితం వారికి బాల్పడు, హార్టీ మున్నగువారు కరుణపరచినందున ప్రతికలందుగూడ ప్రకటించిరియు తెలియుచున్నది. ప్రస్తుతము తమకున్న విభేదములను మరచిపోవలెనని.

కౌంటిలెలు యభియోగము

వీరు వారిమీద వారు వీరిమీద నేరారోపణలు

లండన్, అక్టో 23:—ఎన్నికల ఫలితములో క్రొత్త కౌంటిలెలు యభియోగమునుగూర్చి ఉభయపక్షమువారు ఒకరికొకరు నిందించుకొన ప్రారంభించిరి. యూనియన్ పార్టీ నాలుగువర్గాలను ప్రాతినిధ్యము జేయుటకు ప్రయత్నించినది ధామన్ గారనిరి.

హెండర్సన్ గారే ఈ యభియోగమునుగూర్చి ముగ్ధునాల్గు గారితో చర్చించుట కేగినది అల్బర్ట్ మండగ రనిరి. హెండర్సన్ గారు లేదనిరి. మాండుగారిని అతడెన్నమాటలనుపసంహరించుననెనని హెండర్సన్ గారు కోరిరి.

ప్రాతినిధ్యమును లేకుండజేసినవారిని అల్లరిజేసెదమని భయపెట్టలేదని ల్యూయిస్ బ్రెవర్టునువారు రసగలరాయని జోయి సకాహిక్కుగా రనిరి.

ప్రధానానుభవము ఈ ప్రాతినిధ్యము ఇష్టములేదు. దానిని తీసివేయవలెను. ఈ విషయమై మీరు ఆపడనాశి కారితో మాట్లాడుదని హెన్రీ యంగ్ గారు పల్లి కు ప్రాతినిధ్యమును దైర్యమును చీటి నంపిరి. కన్సర్వేటివ్ పార్టీలకు పాక్షికవిన్ గారనిరి.

ప్రాంత-జరనీ

ప్రత్యక్షముగ ఆర్థిక ఒడంబడికను జేసికొన ప్రయత్నించుచున్నారని గ్రేటు బ్రిటన్ ను ప్రెమ్మపత్రిక హెచ్చరించుచున్నది.

సిల్వోనులో ప్రతిని బాగగపండించు ఏర్పాటునుగూర్చి ఆలోచించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఒక నిపుణుని బంపవలెననిరి.

కార్మిక పక్షమువారు

స్వరాజ్యవాదులు

లండన్, అక్టో 21:—కార్మిక పక్షమువారు పార్లమెంటు నెత్తినేయునమున హామీలునుగూర్చి భారత నాయకులతో కాండులేటిలు సమావేశమున ఆలోచింపవలెనని సభజేసి ఇండియాకు తంజినంపిరన్నమాట అంతయు అసత్యమని కార్మిక పక్షములో గొప్ప అధికారముగల వ్యక్తి తెలుపుచున్నాడు. అట్టిసభ నేజరువలెదనుచున్నాడు. అట్టితంత్రీ నేపం పలేదనియు తెలుపుచున్నాడు. ఇతర పక్షములవారికంటె తమ పక్షమువారు భారతీయులపట్ల ఎక్కువ సానుభూతిని జూపెదరనిమాత్రము తెలియజేసిరి. కాని అంతమాత్రాన, ఉత్తరక్షణ మందు స్వరాజ్యమునిచ్చెద రన్నమాట ఉత్తమాటనిరి. ఈవిషయమై కార్మిక పక్షమువారు రందరను బాగ్రతగ ఆలోచింపవలెనని ఈవ్యక్తి తెలుపుచున్నాడు. అన్ని పక్షములవారికిని ఈ విషయమై దుడుకుగ పనిచేయుట జేయవలెనని గాదనిరి.

పార్లమెంటు పార్టీలు

ఒక హామీలుతో కాచేయుచునుగూర్చి చర్చించుచున్నప్పుడు క్రొత్త ఆహ్వానములతో పనిచేయుటకు నియమించబడిన పనివాడు బోనోమిని అనువాడు పిస్తాను తీసికొని హామీలును ఫలవరమునకు వచ్చినవారిని తలచిన కార్మిక చంపెను. ఇందుల కారణానికి దేండ్ల కలకత్తా విధించబడిన 10 దేండ్లు దేశద్రుడుగ చేయబడిన. అభియోగమున కయిన వారిఖర్చులన్నిటిని ఆతని బంధుగలకు ఇప్పించిరి. ఈ తీర్పు జెప్పినపిదప వీరిలో ఇటలీ పార్టీలు కమ్యూనిస్టులు గూడ కొట్టుకొనిరి. ముగ్ధునికి గాయములు తగిలెను. ఒకనికి గట్టిగ మంగలిక త్రీతో గాయము తగిలెను. చాలమందిని అరక్టుజేసిరి.

వివిధ సరిహద్దుతగవు

లండన్, అక్టో 25:—వివిధ సరిహద్దుతగవు మూడవ మిషన్ వరును నియమించినటులు ముగ్ధునాల్గు గారు ప్రకటించిరి. అల్బర్ట్ ఫ్రీస్టేటు సరిహద్దుతగవును పరిష్కారము చేసికొనుటకు ప్రయత్నించెదరుగాక యనిరి. బోనెఫెషియరుగారు మూడవక మిషన్ వరుగ నియమింపబడిన.

బర్మాను ప్రత్యేకించుట

సర్ రెజినాల్డుగారి యభిప్రాయము

లండన్, అక్టో 21:—బర్మాను, ఇండియాను పోల్చుచు, ఈరెండు దేశములందును మౌనునారక ప్రయత్నములు సమాప్తముగ చేసిన క్రాడకు గారనిరి.

వరదలు వచ్చి కొట్టుకు పోయినను చలింపక మరల వ్యవసాయమును ఇండియాలోను బర్మాలోను వ్యవసాయకారులు ప్రారంభించిరి. ఇది ఎంతయు ప్రశంసనీయు మనిరి.

బర్మాని పార్టీలకు ఈవర్షయందు చాలవరకు పాల్గొనిరి. ఆస్ట్రేలియాలో శ్వేతముఖులకేగాని ఇతరులకు ప్రవేశము లేనటులే బర్మాలోగూడ బర్మా ప్రజలకే అన్ని ఆవకాశము లుండవలెనని మ్యూయిం అనువిద్యార్థి తెలియ జేసెను. బర్మానుండి ఇండియాను విడదీయవలెననిరి. బర్మాకు ప్యాక్ ఎస్టాము అర్థములేనిమాట యనిరి. కిలా ఫ తు తో సంబంధము లేదని ఆవిద్యార్థి తెలిపెను.

ప్రాపంచికచారిత్రమున గాంధీగారు ఒక క్రాంతిపురుషుడనిమాత్రమనిరి.

శ్రీనివాసశాస్త్రి సప్రాగార్లు తనంటుగారిని కొని యాడిరి గాని ఆమె ననుసరించలేదు.

బర్మాకు భారతీయులు పాలించుటకు బర్మా కిష్టము లేదు. భారతీయులకు స్వాతంత్ర్యమును ఇచ్చిన దాని కనుగుణముగ ప్రవర్తించు అర్హత గలదని తనకు తెలియదనిరి. ఒకవేళ భారతీయులకు స్వాతంత్ర్యము వచ్చినను భారత రాజకీయము లందు తాము జోక్యము కలుగజేసికొని తమ దేశభ్యుదయమును అరికట్టుకొనుటకు బర్మా ప్రజలు అంగీకరించరనిరి.

బర్మాకు ప్రత్యేక పురస్కారములను జేయవలెనని క్రాడకు గారు హామీకొనిరి. ప్రస్తుతముమాత్రము కొంతకాలము బర్మాను ఇండియాను ఒక ప్రభుత్వముక్రిందనే యుంచవలెననిరి.

ఎప్పటికైన ఇండియనుహామీలు వచ్చెనేని బర్మా అందులో జోక్యముతీసికొనదు. ప్రత్యేక పాలనము నేర్పరుచుకొనవలసిజే యని క్రాడకు గారనిరి.

చీనాపరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ప్రత్యేకతంత్రీవార్త)

పికింగు, అక్టో 25:—తక్షణము విరోధమును మానవలెనని సామానుగా రుత్తపుజేసిరి. పూపీపూగారిని ఉద్యోగమునుండి తొలగించిరి. కాకనూరుకు చీఫ్ కమిషనరుగ నియమించిరి. ఈకాశ్యటిలేటుప్రదేశములో ఇది పెద్ద ఉప్పునీటి సరస్సుగనున్నది. చీలీ మూడ్స్ నైస్యములు పూర్వమున్నటులే యథాప్రకార ముండవలెననిరి. మ్యూన్స్ కు దగ్గరనున్న నేనలను స్వాధీనము చేసికొనవలెనని చిల్లీసివిలు గవర్నరుకు రుత్తపుజేసిరి.

పెయిసూలురాజు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ప్రత్యేకతంత్రీవార్త)

లండన్, అక్టో 25:—పెయిసూలు కాజుగారు ఖిసికొ మట్టుప్రక్కల కొంతభూమిని వ్యవసాయము నిమిత్తము కొన నున్నప్పుడైతేని డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెస్ పత్రిక తెలుపుచున్నది. కాని చమురు విషయమై లాభముండునను కారణముతో గొన నున్నారని ఇంగ్లాండ్ వదలి.

జపాను పరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ప్రత్యేకతంత్రీవార్త)

టోక్యో, అక్టో 25:—పొద్దు అర్ధగమండి అందు యుద్ధవృత్తులను తీర్చిదిద్దుటకు బంపుటకు జపాను నిశ్చయించెను. పొద్దు అర్ధగమండి మ్యూన్స్ కునుండి చిన్యంగాటవోగారు 200 మైకుల నంపుచున్నారు. బాక్సుల ఒడంబడిక ప్రకారము జపాను ఇంకను సహాయక నైస్యములను జపాను బంపనున్న సంగతి చీనాపరిస్థితులపై ఆధారపడియున్నది.

చీనా పోరాటము

లండన్, అక్టో 24:—పెంగు యూహింగుగారు పూపీ పూగారిని విడనాడెననియు అరక్టుని మండి రమును చుట్టవేసినందున హాంకాంగు నాకాదశ వాయువార్తలు తెలుపుచున్నవి.

నగరశాసనములను ఇతడు స్వాధీనము జేసికొనెననియు రైల్వే నాపిజేసెననియు, తంతులను, దూరశ్రేణి అంత్రముల ప్రచారమును నరికివేసెననియు తెలియుచున్నది.

ఈతంతులను నరికిన మాట నిజమని భాయపడెను. కాని కారణము తెలియదు. అంతయు నెమ్మదిగ నున్నది. భయపడ నక్కరలేదు. కొంతకాలము నుండి ఇతనికిని పూపీడిగారికి చెడనట్లు, పికింగు పూర్తిగా పెంగు యూహింగుగారి స్వాధీనములోనున్నది. ఈయుద్ధమును ఖండించిరి. చీనాను ఈయుద్ధము నాశము జేయుచున్నదనిరి. ప్రభుత్వసభ్యులను ఇతరులను సమావేశపరచి చైవమ్యములను అంతరింపజేయ ప్రయత్నించిరి. ప్రజలు నెమ్మదిగ నుండవలెననియు విదేశీయులను గాపాడవలెననియు ప్రకటించిరి. ఈ లోపుగ ఇతని నేనలు పికింగులో దిగుచున్నవి.

ఆధ్యక్షుని పరాయనము

ఆధ్యక్షులు సావోకూనుగారు పికింగునుండి పారిపోయెనని టోక్యోవార్తలు తెలుపుచున్నవి.

పికింగులో తంత్రీవార్త ప్రచారము మరల ఏర్పడినది. రైల్వే పోవుచున్నది. ప్రభుత్వము మామూలుగ నడుచుచున్నది. సామానుగారి ప్రాణమునకు భయములేదు. ఆతని మండిరమును ముట్టడించిరి. పూపీపూగారు రాజధానికి రాకుండజేయుటకు నేనల సంపిరి.

క్రొత్త అధ్యక్షుడు

పూర్వము ప్రధానానుభవముగ నున్నటు వాక్ చీ జాయిగారిని సామానుగారి స్థానే ఆధ్యక్షునిగ నియమించెదరని తెలియుచున్నది.

సోవియటులు

నల్లమందువర్తకము

లండన్, అక్టో 24:—ఉదయం 12.55. సోవియటు ప్రభుత్వము తిర్కిస్తాను, చీనాలో కొన్ని రాచకీయనైతిక ప్రచారములను నెలకొల్పిరి. వీరికి వర్తకులనుగూడ నిచ్చిరి. ఈ నైతిక రాచకీయప్రచారముల కరపత్రికములవ్యాసా చీనా అంతటను ప్రచారమును గావించుచున్నారు. చీనాలోనికి సరిహద్దు తెటను వర్తకులు (విజంటులు) నల్ల మందును దిగుమతి నేర్పాటులను గావించిరి. సోవియటు ప్రభుత్వమువారు తిర్కిస్తానులో గగగసాలను పండించుటకు ప్రోత్సాహమును జేయుచున్నారు. కొడ్డాలో ప్రధాన సోవియటుకార్యాలయము నేర్పాటుజేసి. నల్లమందునుగూడ చాలవరకు కొనిరి కొడ్డానుండి నల్లమందు విస్తారముగ చీనాకు బంపుచున్నారు. రషీయా పోటీచే మ్యంగి హే నల్ల మందు వర్తక పునాయకులు భయపడుచున్నారు. సోవియటులనుండి ప్రత్యక్షముగ నల్లమందును కొనుటకు తిర్కిస్తానుకు తమ ఏజంటులను బంపుచున్నా.

మూడవ వాయిదానూలు పంపిన వారి నామములు—సభ్యత్వములు

— :: —

సభ్యుని పేరు	సభ్యత్వము	జిల్లా	రిజిస్ట్రేషన్ నెంబరు	నూలుపాడవు	నూలు నెంబరు
75 కరతలపు సత్యనారాయణమూర్తిగారు		గోదావరి	179	2000	29
76 నందివాడ సత్యవతి		తూ.కృష్ణ	180	2000	24
77 ,, వెంకటాచలశర్మ		"	181	500	12
78 దానిపర్తి దుర్గాంబాదేవి		"	182	6600	10
79 కటికనేని వెంకటాచలమూర్తిగారు		గుంటూరు	188	1400	80
80 కటపర్తి రామమోహనరావు		"	189	2500	16
81 పాతూరి అంజయ్య		"	190	2000	15
82 ,, సుబ్బారావు		"	191	2000	38
83 మంతెన వెంకటరాజు		"	192	2226	16
84 ,, కృష్ణరాజు		"	193	2240	15
85 పెన్నువల్లి నరసరాజు		"	195	2120	14
86 పాతూరి రామమూర్తి		"	196	2520	12
87 ఓగిటి బ్రహ్మానందం		"	197	2840	25
88 బీబి రామచంద్రరావు		ప.గోదావరి	198	1500	60
89 బొడ్డులూరు వెంకటసుబ్బయ్య		గుంటూరు	205	2840	45
90 బ్రాహ్మణేశ్వరరావు జాతీయపాఠశాల		"	206	9240	14
91 రాయప్రోలు శీతారామంజనేయలు		తూ.కృష్ణ	207	420	10
92 కన్యకాపరమేశ్వరి జాతీయపాఠశాల		గుంటూరు	110	800	8
93 లక్ష్మీరాజు ఆనందరావు		"	212	2025	80
94 ఓగిటి శీతారామశర్మ		"	213	2240	24
95 వేమలపల్లి శ్రీరామలు		"	214	2000	25
96 బొడ్డులూరు వెంకటాచలమూర్తిగారు		"	215	2000	42
97 వెలమూరి శీతారామయ్యచౌదరి		"	217	2000	14
98 చిలుకూరి అంజయ్యశర్మ (బాలుడు)		"	218	1056	16
99 వేమూరి ప్రకాశం (బాలుడు)		"	220	290	28
100 చిలుకూరి చల్లమ్మ		"	221	6396	28
101 ,, సుబ్బయ్య		"	222	7628	15
102 మాధవపెద్ది అన్నపూర్ణమ్మ		"	223	8974	24
103 అక్కరాజు కామేశ్వరమ్మ		"	224	7045	20
104 వేదాంతం రామమ్మ		"	225	4802	18
105 ప్రభు లక్ష్మయ్య		"	226	8698	18
106 ,, సుందరలక్ష్మయ్య		"	227	4081	19
107 నదురుపాటి శివమ్మ		"	228	932	18
108 గణేశపాటి సుందరిమ్మ		గోదావరి	229	8000	24
109 మల్లెం బుచ్చిబాబు		నెల్లూరు	233	2010	19
110 పోకల సత్యనారాయణరావు		"	235	2175	32
111 పొట్టి పాపగిరి శేషయ్య		"	236	2000	24
112 కటికనేని రంగయ్యమ్మ		"	237	2074	18
113 గజపల్లి చిట్టివరసామరావు (విద్యార్థి)		ప.గోదావరి	238	2000	10
114 బసవరాజు వెంకటసుబ్బయ్య		"	239	2000	18
115 దేవయ్య వెల్మయ్య		"	240	2666	12
116 మొసలకంటి నర్సయ్య		"	241	2133	27
117 కుట్లూరు వెంకటేశ్వరరావు		"	245	8000	18
118 కొత్తపల్లి వెం. రా. ల. నారాయణశర్మ		"	246	2000	12
119 కాళ్ళపూరి కృష్ణమూర్తి		విశాఖపట్నం	247	2290	19
120 వేలూరి రామమూర్తి		గుంటూరు	248	2000	32
121 యార్లగడ్డ సుబ్బయ్య		"	249	2000	30
122 కారంచేటి కుమారస్వామి		"	250	2000	15
123 ,, మల్లయ్య		"	251	2080	20
124 యార్లగడ్డ లింగయ్య		"	252	2000	22
125 కూరి సత్యవతిమ్మ		*	253	840	18
126 పన్నాల బ్రహ్మేశ్వరమ్మ		"	254	840	14
127 యిటికాల అన్నపూర్ణమ్మ		"	255	900	18
128 త్రిపురముల్లి శ్రీరామలు		"	256	6720	19
129 కొల్లూరు నాగజనయ్య		"	257	3860	18
130 సత్యం రామస్వామి		గోదావరి	260	2000	28
131 కొల్లిపర అరవాల		"	265	1720	15
132 మిరియాల మంగరాజు (స్త్రీ)		"	269	500	25
133 పానుగంటి సూరమ్మ		"	271	2000	26
134 కొత్త చల్లయ్య		"	274	2000	48
135 ,, సుభద్రమ్మ		"	280	500	38
136 కొత్త వెంకటస్వామి		"	283	2000	24
137 కొత్త వెంకటస్వామి		"	284	1900	36
138 ,, సత్యనారాయణమూర్తి		"	285	7838	20
139 వెచ్చా అలివేటిమంగమ్మ		"	289	500	17
140 వెలూరి మహాలక్ష్మమ్మ		"	290	500	21
141 కనగల్ల పీరమ్మ		"	291	1000	19
142 నాగిరెడ్డి అయ్యమ్మ		"	292	2000	35
143 కొత్త వెంకయ్య		"	294	500	13
144 గాంధీజాతీయపాఠశాల-రాజుపాలెం		"	295	8000	16
145 చిరవూరి అరవాల		"	296	500	10
146 యిటికాల కామేశ్వరమ్మ		గుంటూరు	301	840	20
147 బొట్లపల్లి అడినారాయణ		"	302	720	18
148 ,, బొట్లపల్లి రావు (10 వయస్సు)		"	303	840	8

రేపల్లె తాలూకాబోర్డు

ఈ బోర్డు సభ మొన్నటిరోజున (21-10-24) జరిగినది.

ప్రస్తుత రాజకీయోద్యమములకు సంబంధముగల కొన్ని తీర్మానము లంగీకరింపబడినవి. బోర్డుసభల ప్రకటనలు జిల్లాలోని ముఖ్య వార్తాపత్రికలకు, ఆంధ్రప్రదేశ్ పత్రికకు తెలుపవలెననియు, హాజరగు ప్రతికావనిధులకు తగిన సౌకర్యములు కలిగించవలెననియు తీర్మానించినది. దీనితోబాటు సభలలోని ముఖ్యతీర్మానములు ప్రతికలకు పంపమని తీర్మానించినచో బాగుండెడిది. ఆయుర్వేదవిద్యాభ్యాసముజేయు తాలూకా నానులకు ఇరువురకు డాక్టరు లక్షీపతిగారి వైద్యకళాశాలలో చదువుచున్నట్లు విద్యార్థి వేతనము లిప్పించుటకు బోర్డువారు తీర్మానించినది. వెంటనే వేతనపరిమితి నిర్ణయించి, దరఖాస్తులు తెప్పించి, యుక్తమైనవారికి సహాయము చేయవలెను. ఉచిత తామురేద వైద్యసహాయముచేయు వైద్యులకుగూడ బోర్డు వారు సాయము చేయవలెను. మత్తుపదార్థ నిషేధమునుగూర్చి, న్యాయమూర్తి సహాయముగూర్చి చేసిన చూడనలు లోగడనే అంగీకరించి, బోర్డుసభ్యులు, ఉద్యోగిగణులు, ఉపాధ్యాయులు ఇట్టి ప్రబోధమును కలుగజేయవలెననియు, ఇట్టి సదుద్దేశ్యము లతో పాటుబడు ఇతరసంస్థలకు తోడ్పడవలెననియు తీర్మానించినది. ఈ ప్రబోధము జరుపుటకు తగిన కరపత్రములు అప్పించి విరివిగా గ్రామములలో పంచిపెట్టవలెను. మరియు ఇతర సంస్థలకు సహాయము చేయుట భావ్యము. బోర్డువారు స్వయముగా మాజిక్కులాంటిది తెప్పించి ఉపన్యాసపరంపర చేర్చుటపవచ్చును. ఈ తాలూకాబోర్డుకు ప్రభుత్వనియోజకము వలన వచ్చినసభ్యులలో ప్రస్తుతము మహమ్మదీయులుగాని నిమ్మజాతులుగాని, ఇతర స్వల్పసంఖ్యాకసంఘములుగాని (ప్రాతి నిధ్యము వహించియుండలేదు. ఇట్టిలోపమునకు బోర్డువారు తమ విచారమును వెల్లడించినది. మూడు నెలలక్రిందటివరకు ఒక మహమ్మదీయసభ్యుడు నియమితుడై యుండెను. ఆయన రాజీనామా నీయగా, ఆస్థానమున హిందువును నియమించినది. ఇప్పుడున్న నియమితసభ్యులు నలుగురును, ఎన్నికలలో గెలుపొందిన వలయులకు చెందినవారే. ఇది స్థానిక స్వపరిపాలనావ్యవస్థకు కును, దానిక్రింద చేయబడిన నిబంధనలను వ్యతిరేకము. స్వరాజ్యము లేనంతవరకు ఇట్టి అసందర్భములు కలుగుటలో ఆశ్చర్యములేదు. మరియు జిల్లాబోర్డుకు ప్రభుత్వనియమితసభ్యులు అధికముగా నుండియు, అధ్యక్షులుగూడ ఆత్రేగలోనివారే అగుటయు, గుర్తించవలెను. ప్రభుత్వములోని లోపములు తన్నియమితులకు సంక్రమించుట అబ్బురముకాదు. బోర్డువారు చేసిన యీ తీర్మానముయొక్క సంపూర్ణ భావమును గ్రహించి బోర్డులోని నియమితసభ్యులు రాజీనామా నియమింపవలెను.

ఈ తాలూకాబోర్డువారు ఇదివరలో బాలికా పాఠశాల లో రాటములను పెట్టించుటకు తీర్మానము చేసియున్నారు. తగినంత ద్రవ్యమును వెంటనే ప్రత్యేకించి, తీర్మానమును ఆచరణలో పెట్టవలెను. బాలికా పాఠశాలలోవలెనే, బాలురపాఠశాలలోగూడ రాటములను పెట్టించుట అవశ్యకము. ఈబోర్డుక్రింద మొత్తము పాఠశాలలు గల కలవు. సగటునబడి ౧ కి ౧౦ రాటములు పెట్టించినను, ౮౦౦-౦-౦ కంటె ఖర్చులేదు. దూది క్రింద ౨౦౦-౦-౦ మంజూరు చేయవచ్చును. ఈమొత్తమును వినియోగపరచ వచ్చును.

ఇట్టి సానుభూతి జూపినందులకు బోర్డుసభ్యులు వంద నీయులు.

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి,
అత్యధ్యక్షులు బి ౧౦ గురువారం. రేపల్లె

చిత్తూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము
బెంగుళా జరుగబోవు కాంగ్రెసుకు డెలిగేట్లు
చిత్తూరు జిల్లానుండి 25 మంది డెలిగేట్లు బెంగుళా కాంగ్రెసుకు పోవను. డెలిగేట్లుగా వెళ్లదలచుకొన్నవారు క్రింది చిరునామాకు అప్లికేషన్ ప పుకోవలెను. ప్రతి అప్లికేషన్లోను పేరు, తండ్రి పేరు, వయస్సు, జాతి, వృత్తి, తాను ఏకాంగ్రెస్ కమిటీకి చేరినవారయినదిన్ని కని వుండవలసినది. అట్టి కాంగ్రెస్ కమిటీసభ్యు లిరువురివలన నది దృఢపరచబడవలసినది. అన్నిదరఖాస్తులున్నా అక్టోబరు 30వ తారీఖులోపుగా అన్న చిరునామాకు జేరవలెను. ప్రతి దరఖాస్తుతో గూర్చి 3.0-0 లు పంపుకోవలెను. దూప్యములు పంపని దరఖాస్తులు మంజూరు చేయబడజాలవు. 25 దరఖాస్తులకంటె సభకముగవచ్చినచో ఎన్నికలు జరుపబడును.

క. రాజగోపాలాచారి,
కార్యదర్శి

మారకపు నమస్క

II

యస్. సి. నరసింహాచార్య బి. ఏ. గారు

బొంబాయి

వెనుకటిభాగమున మారకపు చరిత్ర గతరెండుసంవత్సరములదియునంగ్రహముగ తెలియుచున్నది. ఇంకను మారకము చక్కెరదనియడల మిక్కిలుమగు ఆపద, వర్తకమునకును పరిశ్రమలకును వాటిల్లగలదని చూపవలసిన అగత్యము కన్పించుచున్నది. ప్రస్తుతకాలమున తాతా ఉక్కుపరిశ్రమ ఇందువలననే వెనుకబడుచున్నట్లు నిదర్శనములు కన్పించుచున్నవి. ఏల? ఇనుముపరిశ్రమ రత్నకనూత్రములలోనికాలముక్రిందనే ప్రభుత్వము పన్నుగా ఈవిషయస్థితి ఎట్లుకలిగెనని ఆలోచించెడి వారుకలరు.

ఏదారి దానిదే!

కాని రత్నకచట్టములన్నిటి అసలుకున్న నిర్మాణముకా లేదు. పైపట్టములలోపలిజాడ్య మొత్తమును విడచాలదని మారకపు పరిశ్రమలు వెల్లడిపరచుచున్నవి. ఎంత రత్నకనూత్రముల బన్నిననేమి? విదేశీవస్తువులు ధారాళముగా దేశమునకేరెంచుటయు, దేశీయవస్తువులు హరించుటయు కలుగుచున్నది. ఇచట వస్తువులగా పరిశ్రామికముగా వెలువడిన పదార్థముల నిగ్రహించునది, దీనికంతకును కారణము మారకపుమంత్రమే. ఏలనందుకేమో?

హుళకీనూత్రము.

మారకపుపద్ధతి ఒక హుళకీనూత్రప్రక్రియకలిగియున్నది. అది అసలు పరిశ్రమలకులకు ఉపాహారమై, ఉపాహారమున నలరుచున్నది. దానికి తలయుతోకయు గన్పించుకొన్నది. అసలుపద్ధతివేరు. చలామణియుగపద్ధతివేరు. ప్రభుత్వ శాసనరీత్యా పానుకు 10 రూపాయలు చలామణియుగటకు బదులు సాధారణముగా 12, 18 రూపాయలు లుండును. అనగా ప్రభుత్వపద్ధతి ప్రకారము 1 రూపాయకు 2 పిల్లింగులు చలామణియుగము కాని ప్రస్తుతపురేటు పిల్లింగు 4 పెన్సులు, 1 పిల్లింగు 5 పెన్సులు అమాదిరిగానుండును. ఇదేమి ఈదినము రూపాయికి 1 పిల్లింగు 4 పెన్సు లున్నది. రేపు 1 పిల్లింగు 6 పెన్సులకు మార్చిరిని ప్రభుత్వము న నడిగిన వారి హుళకీనూత్రమును జూపెదరు. అసలు పానుకు 10 రూపాయలు గదా లేక రూపాయికి 2 పిల్లింగులు గదా అధికము తీసు కొని వచ్చుటకై ధరను హెచ్చించుచున్నామని తెలిసికొనునట్లు బోధించెదరు. వారి అసలుమార్గమున కెన్నియు మార్గములు!

ఈహుళకీనూత్రములన్నిటి లాభములు

ఈపానుకు 10 రూపాయలధరలన్ని లాభములు ప్రజాసామాన్యమునకు బహుతక్కువ. విదేశీయులకును ప్రభుత్వమునకును ఎక్కువ. భారతీయులు పొందు లాభములను ఒకటిరెంటిని చూపెదను.

(1) విదేశీవర్తకులకు అనగా పరరాజ్యముల నుంచి దిగుమతులు సలబువర్తకులు చతుకగా 15 రూపాయలు విలువగలది 10 రూపాయలకే కొని మంచిలాభములు కలుగునటుల మరల భారతదేశమున నమ్మకొన గలుగుటకును, అంతమీద అనగా జాతీయముగ నెంత దానిద్రవరమయినను, ప్రజలలోమాత్ర మొకరికరు విలువగా పదార్థముల కొన పట్టుకలుగును.

(2) ప్రజలలో విదేశీవర్తకాభిలాష పెంపొంది పరరాజ్యములతో కొంతవరకు సమాగమ మేర్పడును.

కాని నష్టముల పరిమితి జూచిన అంతరేకుండ నున్నది. ఈపై రెండు లాభములు భారత దేశమువంటి భూపదార్థ సేవ్యమే నిలుపుగాగల దేశములతో, భారతదేశము పోటీకినిలువ జాలదు. ఇంకా భారతపరిశ్రమలు శిశుత్వమువలనందునను పోషణ అమితముగా కొరుచున్నందునను ఇతర రాజ్యములతో సరిసమానత్వము పొందుపలవు.

పరిశ్రమల నటించుదు. ఉత్పత్తి పదార్థములయినను ఈ రెండు పిల్లింగుల పద్ధతివల్లలాభకారులుగనుచున్న వాయన్న నదియును అనుదే. ఏ వ్యవసాయదారునకైనను 15 రూపాయలు విలువగల పదార్థము విదేశీయునకు 10 రూపాయలకు పంపమన సాఫల్యము.

అందువల్ల ఉత్పత్తిపదార్థములు దేశమును నడవనను, వర్తకులుపొందవలసినలాభమును పొందజాలకున్నారనట నిస్సందేహము. భారతదేశ మిత్తులన్నిటి పొందజేసినను అధికముగానెంతయినను, ఈమారకము చక్కెరచదుకొన్నయడల, రత్నకనూత్రము

లను, చట్టములనుకూడ కొరరు. కాని మారకము చక్కెరదనంత పర్యంతమీపై ఉపకాంతులన్నిటిలోపలి లాటారము ఎప్పటికైన బయల్పడక మానదు.

ఉత్పత్తిదారులకు ముఖ్యముగ నుపద్రవకరము

ఈదినదిన మార్పులనుంచి, ఈపై కనికట్టు నూత్రము నుంచి ఎట్టిట్టో వర్తకులు తప్పించుకొనగలరు గాని ఉత్పత్తిదారుల కట్టి దారితెన్నగన్పించనటలో నాశ ర్యపడవలసినది లేదు. ఏలయన నడిచుచున్న వారలకు చాలా ప్రశయానుమానములు. వాతావరణపు నడిచుచున్నంతో పాటే కనికట్టు మహాయంత్రమున జిక్కుకున్న ఒకరికరికిని నష్టము కలుగుటయేగాక, జాతీయవర్తకము పూర్తిగా క్షీణించగలదని చెప్పబలవంతము వినియునులేదు. భారత దేశవృత్తమంతయు భూపదార్థ విక్రయముపై వాధారపడియున్నప్పు డిట్టిమారకపు ప్రతిష్టించనము ప్రశయానిలయ మని గ్రహించవలసి యుండును.

బంగారుము లోలోపలనే విగియుట

పైవిషయ మటుండు, నాజెములకై బంగారును ప్రభుత్వమువద్దకు తీసికొనిపోయినవారి మారకపు ధరప్రకారము ఒకకానుకు 10 రూపాయలు విలువనిచ్చెదరు. అందువల్ల విరివిగా బంగారుపైకిరాగల విలు విగిపోవుచున్నది. ప్రతివారును బంగారుపు విలువ గ్రహించగలగుటచే 10 రూపాయల విలువకు మార్పు ఇయ్యకొనకున్నారు. అందువల్ల కలుగునష్టముల కొంచము విశేషకరింపవలసి యున్నది. నాజెములసంఖ్య క్షీణించుట ముఖ్యమయినది. పెట్టుబడి వ్యాపారములకుగాని విరివిగా ద్రవ్యసహాయము, ధనసమృద్ధివలన కలుగునే కాని, ధనక్షీణత వల్ల కానేరదు. అనుదినము, కావలసిన ధనము పుట్టనిది, ఉన్నది కలవగుండుట చే నూతన పరిశ్రమలకు పుష్కలముగ లభింపదు. వర్తకమునకైనను అభివృద్ధిగనవుష్కలత్వమువలననే బంగారు విలువ హెచ్చుగనున్న అనగా ఇప్పటిపద్ధతి ప్రకారము 10 రూపాయల ధరనుగాక, 15 ధరయందున్న ప్రజలు బంగారును వెండినాజెములుగ మార్చునుకొన్న నే లాభముకలుగునని బంగారును వెండినాజెమునకై మార్పుటకు గాను ప్రభుత్వబంకకాల కంపెదరు. అందువలన దినదినాభివృద్ధిచేరి ద్రవ్యము హెచ్చును.

అనుదినోట్ల వెలితి

కాని ప్రస్తుత స్థితిగతులేమి? ఈ మారకపు కనికట్టులను, పైవిషయగ బంకకాలలకు బంగారు ఎక్కుమందుటలేదు. వాణిజ్యపరిశ్రమలకు కావలసిన ద్రవ్యమునకన్న 60 కోట్లు వెలితియున్నదని తేలినది. ప్రజా అంచనాప్రకారము 65 కోట్లు వెలితి అనియు, ప్రభుత్వపు అంచనా ప్రకారమయినను 45 కోట్లులాటారమని బయల్పడినది. దీనినిబట్టి పరిశ్రమలుగాని వాణిజ్యముకాని ఎంతవరకు వివరింప నక్కరయుండదు. పెట్టుబడి వ్యాపారములు వెనుకబడనటులకు సందియములేదు. అది కాక అప్పుడేవ్యాపారములు గాని పరిశ్రమలుగాని త్రాణయుడిగి నిర్జీవములైయున్నవని జెప్పసాహసంపవచ్చును.

అనుభవించెడివారల స్థితియు సంతమాత్రమే!

ఇక అనుభవించెడివారలు (Consumers) ఏమి బాపుకొనుచున్నారని అడిగిన నడిగెదరు కాని అనుభవించెడి వారలే ఉత్పత్తిదారులు. ఒకరు దీని నూర్చొని పదార్థముల పుట్టించిన మరొకరు తీ కూర్చుకొని దిగమింగుట కేర్పడ ప్రజలని ఎక్కడనులేదు. ఒకరికొకరు సహాయభూతులుగా గాకున్న ఎట్టి పరిశ్రమయు నెగ్గజాలదు. ఎట్టివాణిజ్యమును అభివృద్ధి నొందజాలదు. అందువల్ల మారకపుచేయుంతెక్కునకున్నంత అనుభవించెడివారు లాభకారులగునర నెడి నూత్రము నమ్మవగినదికారు ఏలనన పాను 10 రూపాయలే విలువగలిగియున్న, లేక రూపాయికి 2 పిల్లింగుల ధరయన్న ఇంగ్లండు మొదలగు రాజ్యములనుండి సరకులు తెప్పించుకొనువారు 10 రూపాయలే పానుకు ఇయ్యవలసినవచ్చుటచే లాభకారులగుటలేదా యని ప్రశ్నింపవచ్చును. కాని ఈదేశమునుంచి మనధాన్యములు ఎగుమతియగుచుండునపుడు, పానుకు 10 రూపాయలే మనవర్తకునకుగాని, మనవ్యవసాయదారునకుగాని 15 రూపాయలకు బదులు వచ్చుచుండుటలేదా అని అడుగవలసినవచ్చును. అందువల్ల వ్యవసాయదారులకు, ప్రతి మొదలగుపదార్థముల వెనుమతి చేయువారలకు అపారముగనష్టము కలుగుచున్నదని పాకములు నాతో నేకీభరించెదరుగాక. 15 రూపాయల విలువగల విదేశీవస్తువులు 10 రూపాయల విలువగలనపుడు 10 రూపాయల వెనుమతి చేయుచుండునపుడు, 15 రూపాయల విలువగల విదేశీవస్తువులు 10 రూపాయలకు కొన్నప్పటికన్న నష్టదాయక మగుచున్నది. ఇట్లుండుకేమో, దిగుమతులు సాధారణముగా వెక్కువయినను

అందువల్ల కొందరు లాభకారులయినను, మొత్తముమీద ఈదిగుమతులు దేశమునకంతకును నష్టదాయకమైయున్నవి. ఏలయన,

(1) దేశీయపదార్థములు మనదేశమునం దయినను ప్రజలుపయోగించు అవకాశ మరికట్టుబడుచున్నది. దీనికి మన తాతా ఉక్కుకంపెనీ గతియే ముఖ్యనిదర్శనము.

(2) విదేశీవస్తువులు సునాయాసముగా దేశమునావరించి, రత్నకనూత్రములవలన కలిగిన స్వల్పలాభములకూడ హరింపజేయుచున్నవి.

(3) మారకపుధరపైన తెల్పినట్లు హెచ్చిన, అనుభవించెడివారిసంఖ్య స్వల్పముగా పరిగణింపవలయును. ఏలయన సాధారణముగా విదేశీయులనుంచి స్వంత ఉపయోగాగ్రాము సరకుల తెప్పించుకొనువారు ఆంగ్లేయులు మొదలగువారు, ఉద్యోగియులు. వర్తకము లకముగా దిగుమతి సల్పవారలకు ఒకవేళ మారకపుధర తగ్గినను, ధనగా రూపాయికి 1 పిల్లింగు 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4 పెన్సుల ధరవచ్చినను వారల నష్టమంతగా పాటింపతగినది.

కర్తవ్యము

ఇకకర్తవ్యమేమి? పానుకు 15 రూపాల విలువను రూపాయికి 1 పి 4 పెన్సువిలువను నిర్ధారణచేయుట ముఖ్యము. విలువధర పెంచిన ప్రజలు బాపుకొందురనెడి నూత్రము మిథ్యావంతము: ప్రజలు లాభకారులగుటకు ధరదింపిపానుకు 10 రూపాయలు గాక 15 రూపాయల ధరనేర్పాటు చేయవలయును. అప్పుడెగుమతిదారులు, వ్యవసాయదారులు మహాకారులు ఆంద్రును లాభకారులయ్యెదరు. లేనియడ నష్టములే అందరికి మిక్కిలుముగా ప్రాప్తించుచున్నది. ధనపుష్కలత్వమున కవకాశముగండుచున్నది. పరిశ్రమలుపులబిహీనములగుచున్నవి. వ్యాపారములును విరివిగా సాగకున్నయవి. ముందుభాగమున ఉక్కుపరిశ్రమ రెట్లు ప్రస్తుతకాలమున వెనుకబడుటకు ఈ మారకపు వ్యవహార మొత్తవరకు సహాయభూతముగా నున్నదో వివరించెదను. దువారే ఇతరదేశములలో పోల్చి ఇతరదేశపు మారకపుసమస్యలను గూర్చి కొంత చర్చించెదను.

శ్రీ యాజ్ఞవల్క్య జయంత్యుత్సవము

గత సంవత్సరము కార్తీకశుద్ధ సప్తమి మొదలు 9 దినములు కాకినాడ పురంబున జరుపబడిన శ్రీ యాజ్ఞవల్క్య జయంత్యుత్సవము మహాజనసభా సమావేశసమయంబున జేయబడిన తీర్మానములప్రకారము శ్రీ యాజ్ఞవల్క్య జయంత్యుత్సవము పత్రికాసంవత్సరము పత్రికాగ్రామముందును పట్టణముందును జరుపబడవలెనని యాజ్ఞవల్క్య శాఖయులు ముఖ్యముగా గోరబడిరి. కావున నీ సంవత్సరము కార్తీక శుద్ధ సప్తమి సోమవారమునాడు పత్రికాగ్రామమున శ్రీ యాజ్ఞవల్క్య జయంతి జరిపి యా ఋషిసత్తమును జీవితమును, బోధనలనుగూర్చి యుపన్యాసములు, ఋషిచూడ, యుత్సవము మొదలగు కార్యక్రమము జరుపగలందులకు యాజ్ఞవల్క్య శాఖయులు ప్రయత్నింతురుగాక! ఏక మొత్తమున కృష్ణాజిల్లాలో జరుగబోవు జయంత్యుత్సవమునుగూర్చియు, మహాజనసభను గూర్చియు ముందు తెలియచేయబడును.

గాడిచెర్ల సూర్యనారాయణ,

కార్యదర్శి, శ్రీ యాజ్ఞవల్క్య మహాజనసభ-కాకినాడ.

విశాఖపట్నం ఉత్కల సమాజము

విశాఖపట్నంలో విశ్వోరీయా పునఃమందిరమున 22 వ తేదీన సమావేశమయిన ఉత్కల సమాజము అసాధారణ సమావేశమునందు శ్రీమాన్ శ్రీ విక్రమదేవవర్మగారి అధ్యక్షతక్రింద నీ దిగున తీర్మానములు గావించబడెను:—

1. ఓడ్రుల వైతికాగ్నిక విజ్ఞానాభివృద్ధికొరకై ఓడ్రభావ మాట్లాడు ప్రజలనందరిని అనగా చెన్న రాష్ట్రము, మధ్య రాష్ట్రములు బీహార్, కిర్గా, వంగరాష్ట్రములలోనివారినందరిని సాధ్యమైనంతవరకులోనోక్కరాష్ట్రపాలనక్రింద ఇంచుట యన సరమని యీసభవారు యెప్పుడున్నారు.

2. ఈ సమాజాధ్యక్షుడు శ్రీ విక్రమదేవవర్మగారు సమాజాభిప్రాయమును యెప్పుడు విశిష్టతము నొసంగి అవసరమగుచో ఫిలిఫ్నుడపు విచారణ కంఠమువారి యుడుట సాక్ష్యమియవలెనని యీసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

స్వరాజ్య చట్టము

రాజోపు సర్వపత్న సమావేశము

అసీబెంసెంటుగారి అభిప్రాయములు

రాజోపు సర్వపత్న సమావేశము - అందు తయారుకేయబడు స్వరాజ్యచట్టము, దేశమునందు వివిధపక్షములవారిలో నైక మత్యముయొక్క ఆవిశ్కృతలనుగరించి, డాక్టర్ అసీబెంసెంటుగారు నిన్న సాయంత్రము గోఖలేభవనమున నుపన్యసించిరి. రాజకీయవిషయములందికమీద, వై. ఎం. బి. ఎ. వారియాజమాన్యమున జరుగుచున్నాననులందు నిన్నటి యుపన్యాసముమొదటిది. ఆ సందర్భమున ఎ. రంగనాథమొదలియారుగా రన్యత వహించిరి.

వికమత్యముయొక్క ఆవిశ్కృత

దేశమునందలి వివిధరాజకీయపక్షములయందు వికమత్యమున విషయము, భారతీయులగు ప్రతివాదికిని ముఖ్యవశ్యకమైనది. ఆవిషయముపైననే, ప్రతిభారతీయుని యొక్కయు భావిస్థితి ఆధారపడియున్నది. భారతదేశము స్వాతంత్ర్యము బడయుటపైననే, భారతీయుల గౌరవ మర్యాద లాధారపడియున్నది. తమ మాతృదేశమునందే వారికి పౌరసత్వహక్కులు స్వాతంత్ర్యమును లేనపుడు విదేశముల దెవ్వరును వారిని గౌరవమర్యాదలతోడ పరిగణించి పౌరసత్వముల నొసగనెంచరు. అంతయుగాక ప్రతిభారతీయులనువలయుకొరకు విద్యార్థియొక్కయు భావిజీవిత విషయముగూడ నిసపర్యవేసినే ఆధారపడి యున్నది. ప్రవాహిత జీవితమునందు న్యాయముగ వారికి గలుగవలసిన అవకాశములు ప్రస్తుతము వారికి నిషేధింపబడియున్నవి. స్వరాజ్యము వచ్చిననే వారికట్టియవకాశములు లభింపగలవు ఈవిషయమును ప్రతివారును విచారించవలసియున్నది. వంశపారంపర్యముగా బానిసత్వము నభివృద్ధిచేయుచుండుటచే, నీవిషయము మన మనస్సుల కెక్కువ తీవ్రముగ దోచకపోవచ్చును కాని, ఇది రాజకీయ పక్షములసమస్య గాదు. సాధారణ మానవగౌరవమునకు సంబంధించిన సమస్య ఈదేశమున విద్యార్థుల జీవితమునందలి చిక్కుల కీసరస్యయే కారణము. తమ హక్కులను పౌరసత్వముల నుభయించుటకు అవకాశము లన్నియు మాసివేయబడెను.

సంఘసంస్కరణ రాజకీయసంస్కరణమా? దేశమునందు సంఘసంస్కరణము గలిగినతరువాత రాజకీయస్వాతంత్ర్యముకొరకు ప్రయత్నములు జరుగవలె నని కొంతమంది చెబుచున్నారు. ప్రపంచచారిత్రములందు మనము చూచుచున్న విషయముల కిది విరుద్ధముగనున్నది. సాంఘికవిషయములందు చాల స్వల్పసంస్కరణములనుగూడ, ప్రజలందరును తమంతట నామే స్వచ్ఛందముగ ననుసరింపరు. వానికి కాసనముల నొసర్చిననేగాని, ఆచరణమును జరుగవు. ఇందుకు ప్రత్యక్ష ప్రమాణము గావలయునన్నచో ఆంగ్లదేశమునే దీనికొనదు. 1824 సం॥ ర ప్రాంతముల నాంగ్లదేశమున సాంఘికస్థితిపరమ దౌర్భాగ్యముగనందెను. ప్రజలకు రాజకీయస్వాతంత్ర్య మున్న నతరువాతనే, తనకాసనములనొసర్చి, సాంఘికదౌర్భాగ్యమును బోగొట్టుట సాధ్యమయ్యెను. ఈమాత్రము ఒక్క ఆంగ్లదేశమునకే గాక అన్ని రాష్ట్రములకును వర్తించును.

వికమత్యము వెలుపలమాత్రమేనా?

స్వరాజ్యసంపాదనకు వికమత్య ముఖ్యమని నేను నుడిచిపెట్టెను వెలుపలకుమాత్ర మైకమత్యముతో నున్నట్లు గనబడయత్నించుచుంటి నని కొందరు విమర్శించుచున్నారు. లోపల గూడ దేశమునందలి పక్షములవారును ఇదివరకే ఏకీభావముతో నుండిన విషయమును వారు మరచిపోయిరి. దేశమునందు ప్రతిపక్షమువారుగూడ స్వరాజ్యము గావలె ననియే గోరుచున్నారు. స్వరాజ్య ముగ్ధులరేదని, ప్రస్తుతదేశలో భారతదేశముననేప్రదేశమున నేటిపరిరంగభద్రయంగును తీర్మానమును ఎవ్వరును నెగ్గింపజేయ జాలరు. అదర్భమును సొండుట కెట్టి మార్గ ములనింపవలెనను విషయమునమాత్రమే భిన్నాభిప్రాయములు తలపించెను.

రాండు లేబిలు సమావేశము

ఆనాడగుల గురించిగూడ ఏకాభిప్రాయమును గలుగజేయుటకుగాను ఇటీవల డిల్లీయందు సభ జరిగెను. కాని ఇంతలో గాంధీజీ మహాశయవాదీకును ప్రారంభించుటచే ఆతనిజీవితము సంకల్పితియందు పెట్టబడిన పరిస్థితులతోలగిందు విషయముపైకి దృష్టిని మరల్చవలసినవచ్చెను. డిల్లీయందుగూడిన సభకు అన్ని పక్షములవారును వచ్చిరి. కాని కాంగ్రెసులోని

బహిష్కారవాదులు మాత్రము రాలేదు. వారుగూడ లేనిది ప్రజాభిప్రాయము సంపూర్ణముగ వ్యక్తీకరింపబడజాలదుగాన దేశమునందలి పక్షములను గలపి ఒక్కసమావేశమున జేర్చుటకుగాను వేరొకసభ జేయుటకు నిర్ణయింపబడెను. ఈమహాసభ నేర్పరుచువారిలో జేరవలసినదని గాంధీజీ కొకజాబు వ్రాసి ఇచ్చి ఆలోచ్యము కలిగిన తరువాత దాని నాతని కొనగవలసినదని డాక్టరు అన్నాసీ - రిని గోరిరి. ఆతడు ఇటీవలనే గాంధీగారి కాజాబు నందజేసెను. గాంధీగారు ఆలేఖలోని సూచన కంగీకరించును నేడే నా కొక జాబు వ్రాసెను. ఇందుచే గాంధీగారి అనుచరులను బహిష్కారవాదుల సహకారముగూడ గలిగెను. నవంబరు మాసమున సర్వపత్న సమావేశము ఏర్పాటు చేయబడును. ఆసభయందు, భారతదేశమునకు గావలసిన స్వరాజ్యము, ఒక డిల్లీ రూపమున తయారుచేయబడును. అచ్చట తయారుజేయబడిన డిల్లీ నాఆచారప్రతినిధులు తమతమ సంఘములకు నివేదించెదరు. ఆ డిల్లీను సంఘములు చర్చించి వానిపై దమ యభిప్రాయమును చెల్పవలెను.

కాంగ్రెసును జేరుట-నూలు వడుకు నిబంధన

ఈడిల్లీను కాంగ్రెసులో ప్రవేశపెట్ట నంగీకరించెదరా యనువిషయము సందేహముగనున్నది. గాంధీగారు, సర్వపక్షములకును కూడలిస్థానముగ నేర్పరుప యత్నించుచుండెను. కాంగ్రెసునందు జేరుటకు మూడువరకు నేర్పరుపబడెను: (1) హిందూ మహమ్మదీయసఖ్యత, (2) అస్పృశ్యతను విడనాడుట (3) నూలు వడుకుట. మొదటి రెండువిషయములగురించియు, ఎవ్వరికిని ఆక్షేపణలేదు. కాని నూలువడుకువిషయమునమాత్రము పెద్దపెద్దనాయకులు చాల తీవ్రముగ నాక్షేపించుచున్నారు. నూలువడుకుట, నాసిద్ధాంతములకు వ్యతిరేకమైనదిగాదు. అందుచే నూలువడుకుటకు నాకట్టి ఆక్షేపణయు లేదని గాంధీగారికి చెలిపిరి. నూలువడుకుట మంచి విషయమే. అది డెట్టి అపాయమును లేదు.

కాని చాలమంది ప్రముఖులు, ఈనిబంధన నాక్షేపించుచున్నారు. గాంధీగారు రాజోపు కాంగ్రెసునకు అన్నిపక్షముల వారును వచ్చునట్లు చేయ యత్నింప ముందుటచే, ఈవరకును వడుకుకొనవచ్చును. కాని ఈవరకు నుంచి తీరవలెనని గాని మరుల కొన వలె నని గాని గాంధీగారిని నేనెంతమాత్రమును గోరను. ఏవిగోరినను, ఇంతవరకు ఆయోధ్యమానుచుండుగ నున్న స్వరాజ్యపక్ష నాయకులే చర్చించుకొనవలెనుగాని - ఇంతవరకును ఆసహాయోద్యమము నెదుర్చుచున్న నే నేమాత్రము నిందు జోక్యము కలుగజేసికొనజాలనని, నెహ్రూ గారికి చెలిపిరి.

స్వరాజ్యచట్టము

దేశమునందలి పక్షములకును అంగీకారయోగ్య మగు స్వరాజ్యచట్టమును దేశములే రచించి, దానిని పార్లమెంటు వారియెదుట నుంచవలెనని యు, స్వరాజ్యాదోశన కిదియే సరియగుమార్గ మనియు కీ॥ శే॥ తిలకుగారు 1919 సం॥న చెలిపియుండిరి. ప్రస్తుతము సంస్కరణలయందు దాచరణలోనున్న హిందూ మహమ్మదీయ యొడంబడికగూడ ఈవిధముగనే కాంగ్రెసువారిచేతనే తయారుచేయబడెను. ప్రజలచే నంగీకరింపబడిన స్వరాజ్యచట్టముకే, పార్లమెంటువారు రంగీకరించువలయు జలవంతపెట్టుట మనకర్తవ్యము. 15 వత్సరములలో స్వరహితాలన మొసగవలెనను అభిప్రాయమున నేను చిత్రరంజనదాసుగారితో నేమాత్రము నేకీభవింప జాలను. అంతికంటె ముందే సాధ్యమైనంత త్వరలో స్వరాజ్యము గావలెను. ఇందులకుగాను 1925 సం॥ నందు పార్లమెంటులో నొక డిల్లీ ప్రవేశపెట్టుటకు నని ఆశించుచున్నాను. అట్టి స్వరాజ్యచట్టమును భారతదేశమున నన్ని పక్షములవారు నేకగ్రీవముగ నామోదించి బలపరుచుటవలెను. ప్రజలొసగులనుపైననే చట్టముయొక్క జయహవయము లాధారపడియుండును. తెల్లము కాంగ్రెసున కన్ని పక్షములను హాజరై ఏకగ్రీవముచే తమయభిప్రాయములను చెల్లిపెదరని ఆశించుచున్నాను. కాంగ్రెసు బలపరచునది ఏతాజకీయవిభావమును జయప్రదము గాజాలరు. కాంగ్రెసును తమధీశక్తిచే జయప్రదము నడపి ప్రస్తుతము స్వరగాను లగు భారతనాయకులందరి ఆత్మలును తెల్లముకాంగ్రెసునకు వచ్చి అచ్చట సమావేశమై యున్న ప్రతినిధులకు సరియగు మార్గమును కన్పరచి దేశయాదర్భమునందు నట్లు తోడ్పడెదరుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఉపన్యాసమరాల అభ్యర్థించి పుష్కలములజేసలకరింపబడినపిదప సభ ముగిసెను.

బర్మాహంగు పుగ్యాపార్టీ

కేసువిచారణలో స్త్రీలు ధిక్కరించుట

మార్చెనులో డిస్ట్రిక్టుమాన్యువరు కచేరీలో 22-వ తేదీన హంగు పుగ్యాపక్షము బోధకునిపై 104 శక్తులక్రింద తేబడిన కేసు విచారణ జరిగినది. ఆనాడు చాలమంది బర్మాస్త్రీలును పాంగీలును కోర్టులోనికి వచ్చి చాలగోళవేయ నాంభించిరి. వారిని పంపివేయుటకు పోలీసులు ప్రయత్నింపగా, మేమెంతమాత్రమును కదలమని స్త్రీలు మొండిపట్టు పట్టిరి డిస్ట్రిక్టుమాన్యువరు చాల కాంతముతో వారిని మందలించి ఆల్లరి కలుగకుండ చేసి కేసువాదుడ వేసెను. అంతట వారందరును వెల్లిపోయిరి. పోలీసువారుగూడ కాంతముగానే మెలిగిరి (ఆ. ప్రెస్)

కీ॥ శే॥ సర్ మాంగ్ కినుగారు

రాజప్రతినిధి తంజనంపుట

రంగూడు, అక్టోబరు 24:—రాజప్రతినిధి యాశిగువ తంజిని బర్మాగవర్నకు పంపెను. "హోమెంబరు సర్ మాంగ్ కినుగారి మరణమునకు ఎక్కువగా విచారించుచున్నాను. దయతో నామనఃపూర్వకసానుభూతిని వారి కుటుంబమునకు తెలియ జేయవలెను. రాజప్రతినిధి. (ఆ. ప్రెస్.)

వాతావరణ సితి

1924 సం॥ అక్టోబరు నెల 25-వ తేది శనివారము

ముఖ్యతల్లాలు	మునుము అక్టోబరులో	మునుము అక్టోబరులో	మునుము అక్టోబరులో	మునుము అక్టోబరులో	మునుము అక్టోబరులో
	గ్రె 24	గ్రె 24	గ్రె 24	గ్రె 24	గ్రె 24
గోపాలపురం	86.8	72.0	...	8.78	44.96
విశాఖపట్టణము	88.2	71.6	2.44	4.81	37.09
కాకినాడ	86.7	73.9	...	5.38	39.09
మచిలీపట్టణము	88.2	75.6	0.31	2.29	41.59
కర్నూలు	90.2	64.4	...	1.99	26.01
బళ్లారి	89.5	64.5	...	1.95	20.51
కడప	94.4	74.6	...	1.05	31.28
నెల్లూరు	91.0	77.1	...	0.73	37.98
మద్రాసు	87.9	77.4	...	3.88	50.74
కడలూరు	83.1	75.2	0.01	2.88	52.94
నలము	94.1	73.9	...	1.35	39.30
కోయంబత్తూరు	90.0	70.0	1.82	2.81	22.29
తిరుచనాపల్లి	90.8	77.0	...	2.07	33.18
నాగపట్టణము	84.7	76.0	0.5	1.96	54.98
మధుర	92.2	77.8	...	0.46	33.58
పాంబన	90.4	78.8	0.40	0.80	37.00
తిరునల్వేలి	0.14	5.70	28.34
తిరువేండ్రము	82.6	74.3	0.56	1.74	64.51
కొచ్చిన్	86.2	74.7	0.56	2.32	114.51
కార్కట్టు	87.1	74.9	...	1.07	117.16
మంగళూరు	88.7	75.2	...	8.07	125.68
తెంగళూరు	82.5	64.0	...	1.61	35.37
మేర్కార	77.2	63.2	0.02	3.60	125.46
కొడైకనాల్	61.7	5.3	0.08	2.29	62.18

సర్కారులు:—విశాఖపట్టణములో 21.44 మచిలీపట్టణములో 0.31 వర్షించెను. మేఘములు ఒకమోస్త్రుగ నున్నవి. విశాఖపట్టణములో రాత్రివేడిమి 4 డిగ్రీలు తక్కువ.

చక్కను:—మేఘములు పలచగనున్నవి. ఆగ్రతతక్కువ బల్లారిలో మగీ తక్కువగనున్నది. కడపలో పగటివేడిమి 3 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కడపలోతప్ప ఇతరచోట్లు రాత్రివేడిమి 6 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నాటకము:—కడలూరులో చివకులు బడెను. మేఘములు ఒకమోస్త్రుగ నున్నవి. కడలూరులో పగటివేడిమి 4 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ. మద్రాసులో రాత్రివేడిమి 3 డిగ్రీలు ఎక్కువ. దక్షిణ తూర్పు భాగములందు వర్షింపవచ్చును.

సి. ఆర్. సాఫూరు.

వాతావరణాస్త్రజ్ఞుడు

భారతసంస్కరణల విచారణ

ఆర్థికస్వాతంత్ర్య సూచనలు

జాన్స్, స్పెన్సుగారి సాక్ష్యము

(అ. ప్రె. స్పెన్సు నర్సిసు)

సిన్హ, అక్టోబరు 24:—నేడు సంస్కరణముల విచారణసంఘమువారు ఆర్థికశాఖలో దృష్టిని పెట్టినది. ఇ. సి. జాన్స్ గారినిని, రెజిస్ట్రేటివు శాఖలో దృష్టిని పెట్టినది. సి. హెచ్. స్పెన్సు గారినిని విచారించిరి. దీనితో బహిరంగముగ సాక్ష్యము పుచ్చునట్లు ముగిసెను. కమిటీవారు తదుపరి ముందు చర్యగా విచరించిరి. మరల డిజిటిలో సమావేశమయ్యెదరు.

జాన్స్ గారు రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్య మొనంగుటకు భారత ప్రభుత్వశాసనము మార్పునందనే యెట్లు పిలువనో ముఖ్యమగు సూచనలు గావించిరి.

రెండ్రులు ఆడిలు అవసరము

(ఎ) రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు తమ లెక్కలను తామే తయారు చేసికొనవలయును. కాని లెక్కలతనిశీకృతము అడితురు జెనరలుక్రింద కేంద్రప్రభుత్వశాఖకు పంపవలయును.

నిలవ సాము పూచీ

(బి) రాష్ట్రీయప్రభుత్వములే తమకు నిలవయున్నదబ్బు యొడ బాధ్యతయు పూచీయు గల్గియుండునట్లు జేయవలెను.

రాష్ట్రపువస్తుల నిబంధనలు

(సి) రాష్ట్రీయములందు విధించవలసిన సంబంధించిన యిప్పటినిబంధనలే ఆచరణలో నుండవలెను. కాని భారతప్రభుత్వము విధించవలసిన లేవో షెడ్యూలులోని పన్నుల నిబంధనలందరి షెడ్యూలులనుగూడ మార్చి విడివిడిగ స్పష్టముగ నేర్పాటుజేయవలెను.

రాష్ట్రము అప్పుపుచ్చుకొను హక్కు

(డి) ఎప్పుడునైనను అప్పుపుచ్చుకొను విషయమున యిప్పుడున్న నిబంధనలే యుంచవలెను. కాని నిలవను చేరు జేయునెడల, అద్యాన్యలను సంపాదించుటకు వసతులను జేయవలెను.

ప్రజాయ త్రాళ్ళుల వ్యయము

(ఈ) రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు ప్రజాయ త్రాళ్ళులపై డబ్బును చెల్లించుటకుగల అధికారములపై ఆంకములను చాలవరకు భారతమంత్రి అఖిలభారత స్థాయియెడల బాధ్యత వర్తింప పిలువవరకు తగ్గింపవలెను.

(యఫ్) రాష్ట్రీయ ఆర్థికశాఖలకుగల అధికార ధర్మములను మార్పునంద నుంచవలెను.

(జి) వివరములందు చిన్నచిన్నమార్పులు అవసరమైనచేసినను యిప్పుడున్న కరువు భీమానిధి రూపాయిలకొలను ఆచరణలో నుంచవలయును.

(హెచ్) ప్రజాయ త్రాళ్ళులపై భారతమంత్రిని రాజప్రతినిధికి గల అధికారమును తగ్గింప వీలైనవికావు. ఈ అధికారులు ప్రభుత్వాయత్రా శాఖలవిషయమున నిరంతరముగ తమ అధికారములను యెంతవర కెక్కిపరిశీలించి నాచరణ యందు పెట్టకలో వివరించినందులను లాభకరముగనుండును.

శాసనముక్రింద ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము సాధ్యము

అధ్యక్షుడు జాన్స్ గారు స్థితిగతులను స్పష్టముగ వివరించి అమూల్యమగు సూచనలు గావించినందులకు సందనము లప్పించెను. అధ్యక్షుడు ప్రశ్నింపగా జాన్స్ గారు తానపంపిన సూచనలు స్వీకరణములనియు, భారతప్రభుత్వ ఆర్థికశాఖ పక్షమున చెలసలేదనియు జెప్పిరి.

అధ్యక్షుడు ప్రభుత్వనిర్మాణ విషయముల చెల్లించు, చట్టముక్రిందనే చాలవరకు అభివృద్ధిజేయ వీలైనను, ఆర్థికస్వాతంత్ర్యమునుగూర్చి జేయుసూచనలను భారతదాయము లన్నియు ప్రత్యేకము ప్రభుత్వమునకు జెందినవని ఆలోచింపవలెనని సూచించిరి.

జాన్స్ గారు ఇప్పటి ప్రభుత్వనిర్మాణానిత్యా రాష్ట్రములకు భారతప్రభుత్వ మునభిమంతులను చున్నంతమాత్రము ఆర్థికస్వాతంత్ర్యమునే బొందగలుగని చెప్పిరి.

ఇంగ్లాండు సామ్యము

జాన్స్ గారు రికను, ఇంగ్లాండులో కోశాధికారము చాల యెక్కువప్రకారము నుండుననియు, ప్రభుత్వవిధానమును నిర్ణయించుటలో ఆర్థికశాఖ బలము తప్పనిసరియగుననియు, అభిప్రాయమును చెప్పిరి.

సర్ శేజుబహదూరు సప్తగారు, భారతమంత్రి కంట్రాక్టు లిచ్చుటకును ఇంగ్లాండులో డబ్బు చెల్లించుటకును అధికారము గల్గియున్నాడనియు, చట్టమును సంస్కరింపనిచే భారత ప్రభుత్వమునకుగాని రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు గాని సంపూర్ణ ఆర్థికస్వాతంత్ర్య మియ పిలువలెననియు చెప్పిరి.

జాన్స్ గారు యిమార్పు యోజనలతో ఒక్కచాని వలన గలగజాలదని అంగీకరించిరి.

అంతట చార్లరు సప్తగారు దక్షిణాఫ్రికాలో రెవిన్యూలపై అధికారము గవర్నరుజెనరలుకు గలదనియు, కేనడాలోను ఆస్ట్రేలియాలోను రెవిన్యూ ఒకరిచేతిలో నుండు నిబంధన లేదనియు, ఒకటి ఘంటమాత్రము గలదనియు, యేదైన మార్పులను నిబంధనలు జేసి ప్రవేశపెట్టవలెనన్న చట్టమున కసంబద్ధముగ నుండరాదనియు సూచించిరి.

జిన్నా గారుగూడ యివిషయమే చెప్పిరి

సర్ అలెగ్జాండరు మడ్డెనుగా రద్దుపడి సాక్షిని జూచి ఆయన సూచించిన మార్పుల చట్టమును దాటిపోక పోయినను ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యవిధానమునకు చేనికైనను ముందు జరుగవలసినదేనా యని యడిగిరి.

సాక్షి ఆవునంతే యనెను.

లెక్కలను తనిఖీని చేరుజేయవలెను

జాన్స్ గారు సర్ శివస్వామి గారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్య ముండునెడల అప్పుడు లెక్కలను తనిఖీని చేరు చేరు జేయవలెనని జెప్పిరి. ఇప్పుడు రాష్ట్రీయములందు ఆర్థికశాఖయే అక్రమంట్లుకాకుండా యివేయించెడియెడల న్నవి. రాష్ట్రీయముల విధించ వలసిన భారత ప్రభుత్వము విధించ వలసిన మేవేరుజేసి గుర్తుపెట్టి యుంచవలెనని జాన్స్ గారు ప్రత్యేకముగ నొక్కి చెప్పిరి. భారత ప్రభుత్వ దాయ మూలములను రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు దీసికొననెడల అప్పుడు రాష్ట్రీయములు చెల్లించు కప్పములను విడువరాదని ఆయన సూచించెను.

సర్ ఆగ్రహ సప్తగారు పశ్చింపగా సాక్షి రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల నిలవలను చేరుజేయునెడల ఇంపీరియలు బ్యాంకులో నుంచవలెనని చెప్పిరి. ఇంపీరియలు బ్యాంకునుండి కావలసిన అద్యాన్యలను వారు పుచ్చుకొనవచ్చును.

మెన్షను బహుమానములు

మెన్షను కమిటీ అనాధారగ పరిశీలనపై చాలకారణ యుక్తము పరిష్కారము జేసిన సాక్షి స్వీకరణప్రాయమై యుండెను.

డివోల్యూషను రూలు అధికారములు

డివోల్యూషను రూలు 49 క్రింద ప్రజాయ త్రాళ్ళులపై భారత ప్రభుత్వమునకు భారతమంత్రికిని గల యధికారములు సకారణములనియు, నిరాశ్రిత పక్షియములనియు, జాన్స్ గారు సమర్థించిరి.

సర్ శివస్వామి గారు యిప్పుడున్న నిబంధనల ప్రకారము రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు వరదలవలన గల్గిననష్టము తోలగించుటకై అప్పు జేయవచ్చునా యనియు, యిదిపిలుగాకున్నయెడల నిబంధనలను మార్పుల బాధ్యమగునా యనియు అడిగిరి.

జాన్స్ గారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు అద్యాన్య లిచ్చుటకై ఋణము జేయవచ్చుననియు, కాని సందేహము గలదనిజెప్పి, సందేహమున్నయెడల సర్ శివస్వామి గారు జెప్పిన పనికై ఋణముజేయటకు పిలుగలగుటలు సందేహము దీర్చవలెననియు జెప్పిరి.

రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు ఋణముజేయటకు గలయధికారమును గూర్చి సర్ హెన్రీమాన్స్ ఫ్రెస్టిక్ గారును ప్రశ్నింపగా సాక్షి రాష్ట్రీయప్రభుత్వ మున్నయెడల ముందు భారతప్రభుత్వాంగీకారము బడయుట అవసరమనియు, కారణము వివిధ ప్రభుత్వములు అప్పుదీసికొనవలసి యుండుటవలన ఆమొత్తములను డబ్బుపుట్టుదానినిబట్టి సరిజేసికొనవలెననియు భారతప్రభుత్వము రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు ఋణము జేసిన బాగుండుననియు జెప్పిరి.

జి. హెచ్. స్పెన్సుగారి సాక్ష్యము

అంతట రెజిస్ట్రేటివు శాఖ డెప్యూటీ సెక్రటరీయగు జి. హెచ్. స్పెన్సుగారు, వి. సి. యచ్. చాలసేపు సర్ హెన్రీ మాన్స్ ఫ్రెస్టిక్ గారిచే విచారించబడిరి.

రాష్ట్రీయముల బిల్లులు-భారత ప్రభుత్వము

భారత ప్రభుత్వము బిల్లుల సంగీకరించుటలో ఆలస్యము జేయుటను గూర్చియు, బిల్లునుగూర్చి జోక్యము పుచ్చుకొనుట గూర్చి గాని ఆటంక పెట్టుటను గూర్చిగాని రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములను మంత్రులు కొందరును జేసిన ఆక్షేపణల కట్టి ఆధారమును లేదని స్పెన్సుగారు జూపిరి. అట్లుగాక జరిగినది రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు ముందు యేదెట్లు జేయవలెనో తెలియకపోవుటచేత న్యాయశాసనము తెలియకపోవుటచేతను ఆవిషయములపై రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు వ్రాసి పనిజేయవలసివచ్చెను. అందువలన పరిశీలించు చక్కబడెను.

సర్ హెన్రీగారు ప్రశ్నింపగా, జరుగుచుండిన విధానము యేదైన బిల్లువచ్చినపుడు యేదైన ఆక్షేపణలన్నయెడల తెల్పుటకై వివిధశాఖలకు బంపబడుననియు అప్పుడు రెజిస్ట్రేటివు శాఖ యేదే ఆక్షేపణలు పరిపాలక శాఖలు దీర్చబిలువనో కనుగొన ప్రయత్నించును. అప్పుడు గవర్నరుజెనరలు ఉత్తరువులజేయును. మొదలు సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టినపుడు కొన్ని పరిపాలక శాఖలు వివరముగ సూచనలుగావించు ప్రాతమాచారమునలందించుచుండెను. కాని కాలక్రమేణ వారు నూతన పోలితులకు పెమ్మడి నమ్మకగ సరిపుచ్చుకొనుచుండిరి. కాననము లుండెను అధికారమును కొంతవరకు తగ్గించవచ్చుననియు అందుకు తనశాఖయిచ్చుచుననియు ఆయన అంగీకరించెను.

భారతప్రభుత్వము తొందరపెట్టిన నదప్పుడని నిదర్శనముల చెల్పడని సర్ హెన్రీగారుగూడ సాక్షి ఆయోధ్య రెండుబిల్లులను గూర్చి చెప్పి ఆయ్యది రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునందు ప్రవేశింపనుండేందుకు ఒకవారము ముందే పంపిరి. అప్పుడు మొంబరగున్న సర్ శేజుబహదూరు సప్తగారు అంతటిముఖ్యమగు బిల్లున కింతవ్యవధిత్తుకు వజేయుటయేమని ఆక్షేపించెను. అబిలు దాటిపోవుటకుముందు ప్రభుత్వము గవర్నరు జెనరలు అంగీకారమును పూనినాటికి బొందునట్లు యేర్పాటుజేయవలెనని శాసనభాషాశాఖను కోరిరి. ఆయన యిందులకు గూడ ఆక్షేపించెను. సం|| రా|| ప్రభుత్వము గూడ తుమాపణను గోరెను.

స్పెన్సుగారు తనకీకేసు జూరకమున్నదని చెప్పి భారతమంత్రి భారతి ప్రభుత్వమునకు ఆయోధ్య బాధుగబిల్లును తీవ్రతగ్గింపవలెనని చెప్పినట్లుగ గూడ జెప్పిరి. ఈవిషయములు ఆ రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునకు చెలపబడెను. వారు యిట్లుకా సనసభయందు పూర్తిచేయ అతరుమతో నున్నట్లును, మార్పు లేవియు జేయవీలుగాదనియు చెప్పిరి. ఇట్టిదియే కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లువచ్చినపుడు జరిగెను. దానిని వెంటనే అంగీకరింపవలెనని కోరిరి. తుదకు రెంగాలు ప్రభుత్వము భారత ప్రభుత్వము గావించిన సూచన అంగీకరింపక పోవుటయేగాక, అబిలు రెండేండ్లైనను అంగీకరింపబడక పోయెనని చెప్పెను.

కలకత్తా మ్యునిసిపల బిల్లులో 54 క్లాజులు మాత్రమే ముందుబంపుయ యింకను పంపవలసినవి ముందు వచ్చునని పంపినట్లు చార్లరు సప్తగారు అందరకు నన్యగా చెప్పిరి. అన్ని క్లాజులను పంపినగాని యే బిల్లైనను విచారించబడదు.

అంతట స్పెన్సుగారు, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు బిల్లు కాపీకొక్కదానికన్న యెక్కువ ప్రంపకపోవుటవలన కష్టము గలుగుచున్నదని చెప్పిరి. ఆలస్యము గుటకు కారణము బిల్లును అందుకు సంబంధించిన ఆరు, తొమ్మిది శాఖలకు గూడ బంపవలసి వచ్చెను. మద్రాసు ల్యాండు సెటిల్మెంటు బిల్లునందు గూడ మంచిమార్పు గలగజేయవలెనని భారతి ప్రభుత్వమువారు కోరిరి.

సర్ హెన్రీగారు ప్రశ్నింపగా సాక్షి యేబిల్లుగాని పూర్తిగ యెప్పుడును త్రోసివేసినది లేదనిచెప్పిరి. అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లునుగూర్చి నిజమైనసీతినీ చెల్లించు కమిటీకొక స్టేటుమెంటును పంపుటకు సాక్షి అంగీకరించెను. ఈ అలహాబాదు యూనివర్సిటీ బిల్లు, సి. పి. మ్యునిసిపలబిల్లు, యితర బిల్లుల గూర్చి రెజిస్ట్రేటివు శాఖపై ఆక్షేపణలు జేయబడెను.

చార్లరు పరంజిపైగారు గవర్నరు జెనరలు ఒకసారి బిల్లుసంగీకరించిన యెడల దానిపైసవరణను చేరుగ సంగీకరింపవలసరములేదని సర్ నారాయణచంద్రా వర్మగారు జేసిన రూపొంగునుచెప్పిరి.

ఈరూపొంగు తప్పని స్పెన్సు గారు జెప్పిరి. ఇప్పుడున్న నిబంధనల ప్రకారము అంగీకార మవసరము. సవరణలకై కేంద్ర ప్రభుత్వాంగీకారమును బడయుట చాల అసౌకర్యమని ఆయన చార్లరు పరంజిపైగారితోను సర్ శివస్వామితోను అంగీకరించెను కాని అంగీకారన్యాయమునం చెప్పిన మార్పుజేయకుండ పరిశీలించు చక్కబడవలెను.

చార్లరుపరంజిపై:— రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము ఒకబిల్లునకు ప్రతి మూలము గ నుండునెడల భారతప్రభుత్వము దాని సంగీకరింపకుండునట్లు జేయగలదా?

సాక్షి:—అట్టి చాటుచాటుపనులు నేను వినలేదు. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములందు తక్కువ ప్రాండబ్బుననెడల అది సాధ్యముగావచ్చును. (నిత్య.)

చార్లరు పరంజిపై రావు బహదూరు కలాను దృష్టాంతము చెల్పెను. కలేగారు బొంబాయి శాసనసభలో ధర్మాదాయముల బిల్లును ప్రవేశపెట్టెకోరెను.

ఈ విషయమున బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు భారత ప్రభుత్వలేఖకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుటకు యెక్కువ కాలము పుచ్చుకొనెను. కాని కలేగారైనను భారత ప్రభుత్వమునకు తమ యభిప్రాయములచెల్పి త్వరలో బిల్లును సంగీకరించునట్లులెయవలెనని ఆందోళనము జూపలేదు. అందుచేత శాసనసభ రద్దుజేసినపుడు గవర్నరు జెనరలుగారి అంగీకారము పుచ్చుకొనలేదు.

పంజాబు గవర్నరుగారి పర్యటనము

హోష్టి పురణచిహ్నమును బహిరంగపర్వము నేరముల నాచుటకు బ్రజలతో ద్వైలు అవసరము

హోష్టి పురము, అక్టోబరు 22—కడప అక్టోబరు మాసములో బాబు అకాశీ గాంగును అచ్యుతయ్యమండ బాబు ప్రేలుటచే హతులైన హర్షక్ మొదలైన హోష్టిపూరిత చిహ్నమును బహిరంగపర్వము జూలైమాసమున హోష్టి పురమునకు పంజాబు గవర్నరుగారు నేటి ఉదయమున మోటారు బండిమీద వెళ్ళిరి. ఈ గాంగువారి మండగములను అణచుటకుతో ద్వైలిన వారి సహకారము వర్తింపజేసిరి. హోష్టిపూరు బాబు అకాశీలను అణచుటకు జూపిన చాక చక్రమునకును ధైర్యమునకును గవర్నరుగారు సంతోషించి సమావేశమున గవర్నరుగారు ఉద్ఘాటన పుష్పంబిరి. ఈ గాంగువారు 17 హత్యలను గావించిరి. 11 మందిని ముందుగా యమపురికి పంపజేయించి నని మార్కు గాబడిరి. సమయము చిక్కిన కొలదిని పెక్కుమంది వీరినికీ హత్రులు గావలసియున్న దని డెల్టా బోర్డు యాగాంగు వారి యొద్దపట్టవడెను. ప్రజలు మిక్కిలితో ద్వైలుతో శ్రమముగ దొరతనమువారికి సాహాయ్యము యాయనియెడ యాదుర్భాగ్యులను అణచుట దుర్లభము. వీరినణచుట ప్రజలకు ముఖ్యకర్తవ్యము. దుండగింద్రుడు వెంటనే అణచనియెడ వీరియేర్పాట్లు అభివృద్ధిపొందును. అప్పుడు ప్రజలకును అర్థములకును భంగము చాటిల్లును. తొందరము దిరిగి ఊసరవిల్లియగును. పిమ్మట యా బాబులు అకాశీల గుంపును అణచుట బహుకర్తవ్యమగును.

జిల్లాలోని పెక్కు స్థానిక సంఘములు నేటి సాయంత్రము గవర్నరుగారికి సన్మానపత్రము లర్పించును. (ఆ. ప్రె.)

పంజాబు గవర్నరుగారికి సన్మాన పత్రము లొసంగుట

గవర్నరుగారి సమాధానము

లాహోరు, అక్టోబరు 24—జిల్లా బోర్డు మునిసిపలు సంఘము, సహకార సంఘ ప్రతినిధులు, ఆమన్ సభ, జిల్లా సైనికుల సంఘము పంజాబు గవర్నరుగారికి నిన్ను మధ్యాహ్నము హోష్టి పురములో సన్మానపత్రము లర్పించెను.

గవర్నరుగారి సమాధానము

హోష్టి పురము జిల్లా యొక్క ప్రత్యేక పరిస్థితుల విషయములను గురించియు స్థానిక సమస్యలను గురించియు గవర్నరుగారు సన్మానపత్రము లర్పించినవారికి సమాధానమిడెను. “జిల్లా మొత్తము మీద చాల ప్రసిద్ధి నొందెను. సహకార పద్ధతి ను సరించి మిక్కిలి శ్రద్ధతో నియంబడిన ఆవకాశములను సఫలీకృతముగ జేసికొనెను. చిన్న చిన్న పాలములు యేకముగ గావించుటయందు చాల శ్రద్ధవహించెను. అసత్యవాదాలను వ్యాపింపజేసి ప్రజల కాంతిని ధ్వంసము చేయువారి బాధనుండి ఆమాను సభవారు బెక్కుమంది రక్షించి, అన్యతమైన యావార్తలను ప్రతిఘటించుటలో శ్లాఘాపాత్రులైరి. ఈ అబద్ధములు మనఃస్ఫూర్తిగా వ్యాపింపజేయవలయుననియే వారు జేయుచున్నందున వారిపద్ధతి బహునీచమైంది. నీచవృత్తియే వారి జీవనాధారము. మత ప్రవర్ధన కేంద్రయో సహాయముజేసిన ప్రభుత్వమువారు మతమును బాదుచేయవలయు నని తలచుచున్నారనియు సుఖముగను ఆరోగ్యముగ నున్నవారు దొరతనమువారి రాక్షసకృత్యములచే జైలులో జంపబడిరిని చదివినప్పుడును, రాజకీయ ప్రతిపక్షుల బాధనుండి రక్షించుకొనుటకు ప్రభుత్వము వారు నిర్బంధితుల గదులలో పాములను ప్రవేశజేటియు విషాన్ను ముట్టెచున్నారనియు జెప్పబడినప్పుడు పూర్వకాలమందలదములు పట్టినవారు వీరితో సహా ప్రాంతమైనను బోలికకు సరిరారు. ఈ అసత్యవాదుల ప్రయత్నములు మీరు విఘ్నము గావించెదరేని ప్రజలకు మహాపకార మొనర్చిన వారగుదురు.”

జిల్లా సైనిక సంఘమువారికి బ్రత్యుత్తరము

హోష్టి సంక్రామములో వారు ఒనర్చిన సహాయమును ద్వైలు గవర్నరుగారు ప్రసంగించిరి. “నాకు మీరొనర్చిన సన్మానమునకు నాకృతజ్ఞతను డెల్టాచున్నాను. సాంఘిక పోరాటము లీజిల్లా అభ్యుదయమున కంతరాయము లేకుండ జేసెదమని మీరు చెల్లినమాటలకు నేను సంతోషించుచున్నాను. ఇటీవల కలిగిన అవకాశమువంటి అవకాశమును కళంకము ఈ రాష్ట్రమునకు సంభవించకుండ మీరు బ్రయత్నములు సల్పెదమనిన వాగ్దానమునకు నే సంతోషించుచున్నాను. మీ ప్రయత్నములకు జయము సమకూడుగాక యని కోరుచున్నాను.” (ఆ. ప్రె.)

పంజాబు గవర్నరుగారు

బహిరంగముగ లాహోరు ప్రవేశించుట పురభవనమున సన్మానపత్రము లర్పింపబడెను.

లాహోరు, అక్టోబరు 24—నేటి ఉదయమున సర్ మాల్ కోము హోష్టి గారు బహిరంగముగ లాహోరు నగరము ప్రవేశించిరి. నారు ప్రత్యేకమైన రైలుబండిలో విచ్చేసిరి. పెక్కు సివిలు మిలిటరీ ఉద్యోగులు రైలుస్టేషనులో గవర్నరుగారిని సన్మానించుటకు సిద్ధముగ నుండిరి. గవర్నరుగారు రైలు దిగిన వారు ముఖ్య న్యాయాధిపతి నగు సర్ సాడిలాల్ గారి కిని హోష్టి జడ్జిలకును, మంత్రులకును బెక్కు శాఖల ముఖ్య ఉద్యోగస్థులకును దర్బారులకును పరిచితులు గావించబడిరి. గౌరవమునకు కూర్చుండిన అంగరక్షకులను శోధించిన పిమ్మట గవర్నరుగారు పురమండలములకు సతీమణితోడను సిబ్బంతోడను ఉత్సవముతో బోయిరి. దారిసాదుగునను నూతన గవర్నరుగారిని జూచుటకు తండ్రి పతండుముగ బ్రజలు ప్రోసుపడి హర్షధ్వనులు గావించిరి.

పురభవనము మెట్లనెద్ద లాహోరు మునిసిపలు అధ్యక్షులు డిప్యూటీ కమిషనరుగారును గవర్నరుగారిని సన్మానించిరి.

గవర్నరుగారును వారి సతీయు హోష్టిలోని గొనిపోబడిరి. హోష్టి రమ్యముగ నలంకరింపబడెను.

సన్మానపత్రము లర్పణ

లాహోరు మునిసిపలు కమిటీ, జిల్లా బోర్డు, సోలైల బోర్డు, అంజాను ని హిసాయల్ యిస్లాము సంఘములు గవర్నరుగారియెడ గౌరవమును జూపుటకు సన్మానపత్రము లర్పించెను. సన్మానపత్రములలో ఏవంధవారు వారి యక్కరలను వారు గావించిన పనులను వర్ణించిరి. సన్మానపత్రము లొసంగిన సంస్థల పేర్లు గవర్నరుగారికి పరిచితులు గావించబడిరి. గవర్నరు గారిందరకును గలపి సమాధానమిడిరి. పిమ్మట ఉత్సవముతో ప్రభుత్వమువారి భవనమునకు గవర్నరుగారు పోయిరి.

గవర్నరుగారి సమాధానము

అన్వయమునకు సంతసమును చెల్లి గవర్నరుగారి డిల్ల మాట్లాడిరి. “పంజాబుకంటే అసత్యములలో అభివృద్ధికి వచ్చిన రాష్ట్రము లిండియాలో లేవు. అధ్యాయములో మన మింక ప్రారంభముననే యున్నాము. వ్యవసాయాభివృద్ధి గావించుట కింక నెక్కువ అవకాశము గలదు. పంజాబుదేశములకీ, సామాన్యమైన, తెలివి తేలుట, కార్యోత్సాహము, కార్యనిష్ఠ, వ్యవసాయమునందు జయమొందించినట్లే తక్కిన మాన జీవితాంశములను జయించుటకు వారికి దోడ్పడును పంజాబు దేశములను భిముబలనియేగాని మందబుద్ధిమంతులుగారని ఎల్ల భారతదేశమున నొకదుర్భిప్రాయము గలదు. నెక్కు ఈమధ్యభిప్రాయ మెంత సత్యమైనను ఇప్పుడేది అసత్యము పంజాబులో మానవుని భౌతికమునకు వలయు సౌకర్యములు గావించబడినవి. నీటి పారుదల స్కీములు మిక్కిలి అభివృద్ధిలోనున్నవి. ఇక లలితకళలు సామ్యకళల ప్రవర్ధనమునకు పంజాబు దేశములు శృషిపల్లవచ్చును. పలుసంఘమువారి ఆర్థికవిషయస్థితియెడ సానుభూతి చెల్లిరి. గాని యీవిషయమై గవర్నరుగారు మానమును చాల్చిరి. ఏయన నది రాజ్యాంగసమస్య.

జిల్లా బోర్డువారికి సమాధానము

నీటిపన్ను అభివృద్ధి రిమిషను ఈయబడినదని గవర్నరుగారు చెల్లిరి. గ్రామనివాసులనుండి నగరనివాసులకు హెచ్చుపన్నులో 1/3 వంతు నీయబడునని నొక ఆభిప్రాయము ప్రజలలో గలదు. ఋణమువిషయమున దిరిగి యేర్పాట్లు గావించి యు వడ్డీపరిణామియే దొరతనమువారు తగ్గించ దలచుకొనుటకు చేయు ప్రయత్నములను ప్రస్తుతించవలయును.

సోలైలకుల బోర్డునకు సమాధానము

ఇదివరకు ప్రభుత్వమువారిచ్చిన భూమివిషయమై డెల. న వ స ర ము లేదు. 75 వేలయకరముల భూమి ప్రస్తుతము నై ని కు ల కి చ్చు ట కు ప్ర త్యే కిం ప న డి న ది. నెల్లెజిహాలీ ప్రాజెక్టు యిందుములమున పూచికాబడినది. సిక్కుసమస్య నిరర్థకముగ ప్రజలకును ప్రభుత్వమునకును గలుగు నొక సంఘర్షణము గాదు. ప్రతివారి ప్రయోజనమును నిందు నిమిడియున్నది. ఇదియగాదినండియు వచ్చుసమస్యయే ఒక శాఖవారుగాని యొక సంఘమువారుగాని వారి ఆశయములను నెరవేర్చుకొనటకు శాసనమాలమున బ్రయత్నించవలయునా లేక వారి బాహుబలము నుపయోగించవలయునా? ఈ సమస్యయే పెక్కుసార్లు పెక్కుజాతుల నెదుర్కొనెను. ఆశయముపట్ల దొరతనమువారు సముఖులుగనే యున్నారు. కాని వారిపద్ధతులకు ప్రభుత్వమువారు సమ్మతించరు.

హిమాయత్ యిస్లామ్

వీరిని రాష్ట్ర ప్రయత్నములకు జయము కలగవలయునని గవర్నరుగారు ఆశీర్వాదించిరి. విద్యాభివృద్ధికి వీరొనర్చిన ప్రయత్నములకు స్తుతించి, సాంకేతిక విద్యావ్యాపకమునకును యంజనీరింగు విద్యాభివృద్ధికిని ఇంకను బ్రయత్నములు చేయవలయుననిరి. సాంఘిక రాజకీయపరిస్థితుల విషయములందు యితరుల కావర్తప్రాయమై ఆగ్రహాన వలంకరించి పంజాబుదేశమునకు రాజధానికి దగినదై లాహోరు ఉండవలయునని గవర్నరుగారు గోరిరి. పరస్పరవైషమ్యములు అంతరంగములను చెరపుచున్నవి. ఒక సంఘమువారు రొక సంఘమువైసను నొక తోగతి వారి తోగతిగతివైసను కోపావేశములై యున్నారు. రాష్ట్రములో నిట్లు బాధపడుచున్న నగరములకు లాహోరు నగరము మార్గదర్శకము గాగలదాయని గవర్నరుగారు ప్రశ్నించిరి.

శీత కాల పుస్తీమర్లు

అనేకమంది ప్రేక్షకులు బొంబాయిలో దిగుట

బొంబాయి అక్టోబరు 24—శీతకాలపు ప్రయాణికుల కాలము వచ్చినది. కడచిన రెండువారములలో ప్యాసెంజరు స్టీమరు లనేకములు వచ్చినవి. శీతకాలపు ప్రేక్షకుల నేకులు యిండియాకు వచ్చిరి.

అక్టోబరు 9 తేదీన యింగ్లీషు తపాలాలో బయలుదేరిన ఐ అండుల్ మెయిలు స్టీమరు యస్. యస్. “నార్కండా” యాయుదయమున 6-30 నిమిషములకు హార్బరులోనికివచ్చెను. దీనిలో 200 వందలమంది ప్రయాణికులు వచ్చిరి. “నార్కండా” స్టీమరు వచ్చినతరువాత బాలర్జుదైరు స్టేషనంతయు సీప్రయాణికుల సమూహములతో నిండియుండి గందరగోళముగా నుండెను. ఈ వచ్చిన ప్రయాణికులలో సర్ జార్జి బకనన్, సర్ ఆస్టాల్లు బొస్వాంకెట్టు, లెఫ్టెనెంటు జెనరలు సర్ ఆండ్రూస్కో, సర్ బార్న్లు అండు లేడీహంటరు, సర్ కే. వాస్టీ, అండు లేడీ జెహింగీరు, కేరనల్ సర్ ఫ్రాంసిసు అండు లేడీ హెంఫ్రీసు, రైటులెవరెండు లాహోరు లార్డు బిషప్సు, సర్ గార్డన్ అండు లేడీ ఫ్రేజరు, మావానగరు జామ్సా హెబుగా ర్థుండిరి. మరయు వ్యాయమార్తులలో అడమి, బక్కునెల్, దాసు, దాని యెబ్బ, ఫాస్టరు, మిల్లరుమిల్లరు, సర్ గ్రీంపుడ్డుమియర్సు అండు లేడీమియర్సు, జస్టిసు పిగ్గాటుగార్లును, మండిరాజా సాహెబుగారును ఉండిరి.

ఈ ప్రయాణికులకొరకు మాడు పాడుగాటి ప్రత్యేక రైలుబండ్లు వేయబడెను. ఈ సాయంకాలమున 4 గంటలకొకటి బయలుదేరి బి. బి. అండు సి. ఐ. రైలుమీదుగా పిహవరు పోవును. 4-30 నిమిషములకు మరియొకటి జి. ఐ. సి. రైలుమీదుగా కలకత్తాకు పోవును. 8-30 నిమిషములకు మరియొకటి బయలుదేరి జి. ఐ. సి. రైలు మీదుగా ఢిల్లీకిపోవును.

(ఆ. ప్రె.)

స్త్రీ వేషము ధరించి

జూదగాండ్రునుబట్టుకొనుట

అమృతసరులో పోలీసు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు స్త్రీవేషమును వేసికొని స్థానిక ఇస్లాము పాఠశాలయందు అడుచున్న 14 గురు జూదగాండ్రును అరెస్టుజేసెను.

అకాలీ పత్రికా సంపాదకుని

అరెస్టు జేయుట

రాజప్రోహమునకై అకాలీ పత్రికా సంపాదకుని సర్దారు ఈశ్వరుసింగు, అకాలీ తేషత్తేగారిని అరెస్టు జేసిరి.

అఖండపాకమును అభ్యంతరమును బెట్టునపుడు అనవసరముగ అకాలీలు అందోళనముజేయుట విచారకరమని తిక్కనుండరుసింగుగారు రినిరి. (ఆ. ప్రె.)

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఖడ్గరుబోర్డు

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఖడ్గరుబోర్డు సభ నవంబరు 4 వ తేదీని ఉంగటూరు గ్రామంలో మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు ప్రారంభమగును.

క. వెం. సోమయాజులు

కార్యదర్శి

రక్తాక్షి సం||రం ఆశ్విజ మాస బ|| ౧౨, శనివారము

గాంధీమహాత్ముని ప్రశంస

[గరికిపాటి మల్లావధానిగారు]

సీ. తనభాషణములు వేదప్రతిద్వంద్వముల్
ధర్మకర్మప్రబోధములుగాఁగ
తనమందహాస చంద్ర ప్రభాపూరముల్
దార్శన్యతమసోద్భూతములుగాఁగ
తనయాసము లహాసభర్మప్రధానముల్
ధర శి కాదర్శభూతములుగాఁగ
తనయపాంగములు సంతతకృపాత్మంగముల్
నలీదీనజనతర్పణములుగాఁగ

గీ. నతఁడు రాజన్యమాన్యవిద్యానుబంధి
శాంతసాజన్యముఖగుణాసారకంధి
త్రస్తపరి పంధిమోహన దానగాఁధి
తలఁప మానవమాత్రుడేదై వనముఁడు.
సీ. విమల విజ్ఞానసంవిక్షేపమొనరించి
శాంతాంకురంబులఁజాలఁ బెంచి
ధర్మభృద్వాక్కుధాఠాఠలఁబాటించి
దేశభక్తిలతలఁదీటా నర్చి
రాటంపుఁజక్రముల్ బోటుగా నొనరించి
పాశ్చాత్యవాతసంబాధ ముడిపి
జాతీయవిద్యాప్రశస్తధూపము వెట్టి
పరివిద్య లనుచీడఁబారఁద్రోలి.

గీ. యుజ్జ్వలంబగు ని వసంతోదయమున
నెలమిని స్వరాజ్యఫలము ఫలించుకొఱకు
విమలతప మనుదోహదంబమరఁజేయు
దివ్యముని నీవ కాదె? గాంధీ! మహాత్మా!
చం. కలఁడె నముండు నీకుఁ ద్రిజఁగంబుల నెయ్యెడ
నెన్నఁడేని య, త్వలఘటమోద్యమం బగు న
హాయనిరాకరణంపు బోధనం, బలవడఁ జేసి
దేశముల కన్నిటి కేకగురుండ వాచు నీ, వల
రుచు నుంటిగాదాకొ? మహాత్మా! పరంతప!
గాంధీన త్రమా!

శా. దేశాలన్ని పరస్పర ప్రకటిత ధ్వేషంబునం
జచ్చుచో, బ్రాశస్త్యాన్విత ప్రేమతత్త్వమును
సంభావించి బోధించి దుష్టాశానాశ మొనర్చు
గౌరవము నా ధర్మావర్త మొందంగ నే, లా
శక్తంబగు? నీదు జన్మమునఁగా ధా? గాంధీ!
ధన్యాత్మకా?.

మ. జగతిన్ ధర్మము దాంతి శాంతియును సంస్థా
పింప లోకేశ్వరుండగు శ్రీమాధవుఁ డిట్లు గాంధీ
యనునాభ్యం బుట్టినా డంచుభూ, గగనాభ్యం
తరసీమల నిమల విభ్రాంతింగలం డెవ్వఁడా,
జగద్గురారకుఁ డెల్లెడన్ జయము సంస్థాపించి
దీపించుతన్!

వి ఫ ల మ నో ర థ

[పంద్యారం వెంకటసుబ్బయ్య గారు]

క్ర. దలమానిన పూవుఁదీగలకుఁ జేయి
వఱపి-వలపున నొండాంటిఁ బట్టికొనుచు
బరుగుదీయుచుఁ గ్రీడించు భమరయుగళి
నగఁజిచె నాపె...మునుగులఁ జేసి.
చెవులఁదాఁకుచు మోముఁగై సేయు కన్ను
లతనిపూరక శమదమాన్వితను త్తమన
తవిలి కనుఁగాని యితరము దవులవాయె
నొఱపుమెఱుపులు ధైర్యమువిఱువఁగలవె?
అఱచినను వ్యర్థ మవునంచు నరసి యచటి
పరభృతాద్విజంబులు గెరల మాని
చనిన వెచటికొ! ఊర్వశి-శాపమునకుఁ
దరుణతానిధిఁ బార్థుని గుఱియొనర్చి.
శాంతిభంగము సేసే నాచాన యపుడు
మందహాసమలజ్యోత్స్న మలసి లతల
నంటుకొనియున్న మనకను గెంటివైవ.
ఓలలసామనోహర, త్వదుజ్జ్వల
సుందరతానుమానవ
శ్రీలను గ్రోలు నాకనులు
చెల్లరె! వెన్నకు మల్లి యిట్లు రాఁ
జాలపు నామనోబ్రము ని
జచ్చవి నీపదపీఠి గూర్చునో
కేలు వడంకునో! నను నె
గింగవుఁ గింటికిఁ దీయు కోరికక.

తరుణ మిది, ప్రేమవల్లులఁ
బరస్పరము నెనసి విరియఁ బాటి తతహరి
త్తరుణికబరీభరములఁ
బరీమళము వెట్టనిమ్ము పార్థివముఖ్యా!
నావుడు నట్టె నిల్చి నయనం
బులనట్టులె నిల్చి "తల్లి నీ
వీవెడమాట లాడఁదగ
వే"యనె నర్జునుఁ డంత నాపె త
త్పానదేహ మంటి "నవ
భావజ! వేశ్యకు నాకు నీకు నే
వావియు నడ్డురా "దనియె
వారనివేదన నోరు జాతెనో!
నరుఁ డవలఁ బోయె నట "హర
హరా" యటంచు విననోపనట్టిఁడువలె, ద
త్సురవేశ్య కన్నుఁగొనలన్
స్ఫురింపఁగా విస్ఫులింగములు భీకరముల్.
శిలయుబలె నంత నిలిచె నిశ్చేష్ట యగుచు
వెనుకనున్న కుజం బానుకొని, పదపడి
"మదభిలాషవలె న్నీదు మగతనమ్ము
విత యవును పోర" యనుమాట విసఁబడె నట.

మి త్రు ఁ డా

[ఏనుఁగు తమ్మిరాజుగారు]

శ్రీగిరిశునిఁ జిత్తమందునఁ
సేవచేయుము మిత్రుఁడా!
సేవచేసెడు దేశభక్తుల
త్రోవఁ జను మిఁకమిత్రుఁడా!
రాగమాలికలను ద్యజించి వి
రాగి వగుమా మిత్రుఁడా!
రాగభోగము లేల? కను మిది
రాజయోగము మిత్రుఁడా!
భోగ మేటికి? రాగ మేటికి?
మోక్ష మిచ్చునె? మిత్రుఁడా
భోగభాగ్యము లనక స్వార్థ
త్యాగి వగు మిఁక మిత్రుఁడా!
త్యాగధర్మము తెలియనేరక
తత్త్వ మరయవో మిత్రుఁడా
తత్త్వ మరయుట భారతీయప్ర
ధానధర్మము మిత్రుఁడా!
భుక్తికోసము నీచులను మదిఁ
బొగడుచుందువె మిత్రుఁడా!
భుక్తి కేమిటి! భుక్తి కుదిరిన
ముక్తిమూలము మిత్రుఁడా!
మూల మెఱుంగక వేషభాషల
మోసపోలివి మిత్రుఁడా!
మోసపోకుము లేదు లాభము
వీనమైనను మిత్రుఁడా!

* చి లు క

[సో. సూర్యనారాయణ శర్మగారు]

గీ. పరుషరవములా నేకాక్షిపక్షు లుండు
నింబవృక్ష బు ఫలసంయుతం బటంచు
నేల యధివాస మొనరించి నీడుమధుర
వాక్కులను వమ్ము సేసెదవమ్మ శుకమ!
దివ్యకుసుమితసహకారద్రుమము వీడి.

* జగన్నాథపండితుని శ్లోకమునకు చెలుగు.

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-2-0 డజన్ 1 కి 1-4-0
ఈదంతచూరముతో పండ్లతోముటవలన చి గుడ్లు గట్టపడున
చిగుళ్లనుండి రక్తము కారకుండును నోటదర్శనములేక ముం
డును. పండ్లుముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.
అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి - మదరాసు.

రాజశేఖర మహాకవి

[శ్రీరంగము సోమేశ్వరశాస్త్రిగారు]

"కవికవయః కవికృతయః కవిలప్తాః కవిచరంతి కవి శిఖిలాః" అని నీలకంఠదీక్షితులు చెప్పినట్లు గీర్వాణసారస్వతంబునం దనేకమహాకవులు ఉన్నట్టిది. అసంఖ్యాకములగు కావ్యములను రచించిరి. కావ్యము అనేకములు అప్రమలమునవి. అనేకములు పక్షనపాతవ్యవహారములను లయి యున్నవి. అనేకములు శిథిలములయి యున్నవి.

"అకూపాతే శంఖాః కవికృతీన సర్వేభగవతః కరాంభో జాధానప్రణయబహుమానందభరితే, ప్రవాహాః కే కేనా జగతిగిరి మాటాన్నగలితాః తథాప్యేకా గంగా విలసతికపరేః పురభిః" అని యొక మహాకవికృతమున్నట్లున్నాడు. గోపవ్యసాయ నేల! భవభూతి యు త్తరరామచంద్ర వ్యాఖ్యాన పీఠికయందలి శ్లోకమియ్యది. ఆవ్యాఖ్యానము మహారథాతాచార్యులవారు; కవి భూషణబిరుదభూషణులు. "సముద్రమునందు నేక శంఖములు పుట్టుచున్నవి. అన్నియును పట్టుకొని యొక్క హస్తభూషణము మానమును బొందుటలేదు. పర్యవశ్యంబుననుండి ప్రవాహము లెన్ని జాలుమిందలెదు. అయిన నొక్కగంగానదియే మహేశ్వరునియొక్క శిరస్సున ప్రకాశించుచున్నది." అని యీశ్వరకావ్యము గ్రంథము లెన్ని జన్మించుటలేదు. అవియున్నయును జగత్తునందుఁ బ్రఖ్యాతిఁ బడయునా" అని భగవంతుని. ఈ వ్యాఖ్యను సర్వభాషలకు సర్వయిందును. ఉదాహరణప్రాయముగా మన యాంధ్రభాషయందలి యొకకవిని జెప్పుచున్నాను. అమరేశ్వరుడు. ఈతఁడు బహుగ్రంథకర్తలచేతఁ బాఠాడఁ బడియున్నాడు. శ్రీనాథాదికవులకుఁ బైఁ బూర్వుడు. ఇట్టి ప్రాకృతమహాకవియొక్క గ్రంథ మొక్కటియు మనకు లభింపలేదు. ఈకవిగృహనామము చిమ్మపూడివారిని తెలియుచున్నది. అమరేశ్వరుని విక్రమసేనములొనిపద్య మొకటి కూచిమంచి తిమ్మకవి సార్వభౌముని సర్వలక్షణసారసంగ్రహములొ నుదాహరింపఁబడినది. అమరేశ్వరునికంటెవా రెండవో నామ మాత్రావశ్యమైన కవులున్నారని ప్రబంధరత్నావళిని జూచినచో నీవిషయము తెల్లమగును. ప్రకృతమునకు వత్తము. లోకములొఁ బ్రఖ్యాతిఁజెందిన కాలిదాస, భారవి, మాఘభవ భూత్యాది మహాకవులకుఁ దర్వాత మహాకవిలాంఛనమునకుఁ దగినవారలలో రాజశేఖరుఁ డొక్కఁడని యందఁ జేఁగ్రీవముగ సంగీకరించిన విషయమే. ఈవిషయమై విప్రతిపత్తి లేమికి.

శ్లో॥ బభూవ వర్తి కభవః కవిః పురా తతః ప్రపేదే భు విభర్తృ మేంతాంఽస్థిః పునశ్శో భవభూతిశేఖర్యా సవర్తతే సంప్రతి రాజశేఖరః॥

శ్లో॥ పాతం శ్రోత్రసాయనం రచయతు వాచాసతాం సమృతావృత్తంతిం పరమానువాపు మవధిం లబ్ధురసప్రాతసః భోక్తం స్వాదుభలంచ జీవితశో ర్యద్యస్తితే కాతుకం తద్భాగితః! క్రుణు రాజశేఖరకవే నూక్షిః మధాస్యందినీః॥ ఇత్యాది శ్లోకములే ప్రమాణములు. రాజశేఖరునకు శార్దూలవిక్రీడితములను జెప్పునే పు డేమేంద్రుఁ డిట్లు సుస్మృతలికము నందుఁ బేర్కొని యున్నాడు.

"శార్దూల కీడితై రేవ ప్రఖ్యాతో రాజశేఖః శిఖిరీవ పరంజక్రైః సోల్లే ఖైరుచ్చ శేఖరః॥"

ఇంక రాజశేఖరుని చరిత్రమునుగూర్చి విచారితము:- మాధవకృతశంకరవిజయము, భోజశే వి ర చి త సరస్వతీకంఠా భరణము, డేమేంద్ర కృతాచిత్యవిచారచర్చ సుస్మృతలిక కవికంఠాభరణములు, సోమదేవసూరి విరచిత యశోస్థికచం పుపు, శార్దూలరసభరి, ఆరోహణ, భగవద్భక్తి, జల్మణసంగృహీత నూక్తిముక్తావళి, హరికవిసంగృహీతసుభాషిత మారావళి, వల్లభదేవ సంకలిత సు భాషితావళి, స్వయంకృత బాలరామాయణ, బాలభారత, కర్పూరమంజరీ, విధనాలభంజికా నాటకములును, విల్సన్ పండిత విరచితః- హిందూథియేటర్ (Professor Wilson's Hindu Theatre) భట్ట మోక్షముల రకృతః ఇండియా - వాట్ - ఇట్ కాట్రీట్ అజ్ (Max Muller Bhattacharya's, India, what it can teachus) వేబరపండితకృతః హిస్టరీన్ ఆఫ్ ఇండియనస్కృత లిటరేచర్ (webar Pandits - History of Indian Sanscrit litetraure)-అనేకపండితసంకలిత ఇండియా ఆంటిక్వేరీ- డాక్టరపీటర్సన్ రిపోర్ట్ (Dr. Peterson's Report డాక్టరు భాండార్కర్ - Dr. Bhandarkar's Report) రిపోర్ట్ - మొదలగు నాంధ్రేయభాషానిబద్ధ గ్రంథములును రాజ శేఖరుని గూర్చి కొంత తెలుపుచున్నవి. ఆవిషయముల నిట క్షప్తికరించి వివరించుచున్నాను.

శంకరవిజయము నందు, "తన్నొదిలే కళ్ళన రాజశేఖ రః" అని ద్వితియసర్గప్రారంభమునందు, "వివాసేన మతిమర్త్య చరిత్రం నేమనానజన దైన్యలవిత్రమ్! శేరఃక్షితిపత్తి దివ్యభూః ప్రాహిణో త్వచివృమాద్యతిభిక్షుః! లేన పృష్ఠకుశలః క్షితిపాలః స్వేదస్పృష్ట మధశ్శాతవకాలః! హలకాయంత సమవృణాత్సర్వం నాటకత్రయ మవోచస పూ ర్యమ్" అని పంచమ సర్గం బు నందును, "క వి తా మ శ లో ౭ భ శేరల ష్మృకమనః కళ్ళాన రాజశేఖరాఖ్యః! మునివర్యముము ముదా వితేనే నిజశోటోరనిఘృష్టవన్నభాగ్రం! ప్రభతేకిము నాటకత్ర యానే త్వమునా సంయమినా తతోనియుక్తః" అని చతుర్దశసర్గంబునందును రాజశేఖరకథ వర్తించుచున్నది. నాటకత్రయ యనామములు మాత్రము శంకరవిజయమునందుఁ జెప్పఁబడలేదు. నాటకత్రయకర్తయును, శేరల క్షితిపాలఁడు నగు రాజశేఖరుఁడు సప్రమతక ప్రారంభ సమయ్యంత శంకరాచార్య సమకాలీనుడనిపై శంకరవిజయమునలన స్ఫుటముగాఁ దెలియుచున్నది. అయినను బల్లాల పండిత సంకలిత భోజప్రబంధము, జై నమేరుతుంగానాన్నిని ప్రబంధచింతానాణి మొదలగు గ్రంథములందె శంకరవిజయము కాలనిర్ణయవిషయమునందు విశ్వాసానర్హమగుటచే నాంధ్రముచే నీక్షి మయినపై రాజశేఖర కాలనిర్ణయము శ్రద్ధేయముకాదు. పైశంకరవిజయకర్త పండితశిరోమణి యగు సాయనమాధవాచార్యుఁడు కాఁడు. నవకా శిదాసాపరపర్యాయుఁడగు మఱియొక మాధవుఁడు. ఈరెండవశంకరవిజయములను గాక యానందగిరికృతశంకరవిజయము నుతొక్కటికలదు. తండ్రిపూరు మహారాజగు తుళిశేంద్రునిచే నాంధ్ర కాశీదాస బిరుదమును గ్రహించిన యాలూరి కుప్పనవిదీని నాంధ్రీకరించి యున్నాడు. ఈకుప్పనకవి సాంబనిఘంట్యాది గ్రంథకర్తలగు సుప్రసిద్ధ కన్యాశంకరవికారికి శిష్యుఁడని యాతనిగ్రంథమునలనఁ దెలియుచున్నది.

రాజశేఖరునికృతు లగు బాలరామాయణాదులయందు మహేంద్రపాలవర్ణన మున్నది. "ఇండియన్ ఆంటిక్వేరీ" నామక మాసికపుస్తకముయొక్క పంచదశభాగమునందలి 112వ పేజీయందు - "ఓం - స్వస్తి శ్రీమహాదేవ సమావాసితానేక గోపాస్యశ్వరభవ త్రిసంపన్న స్కంధానారాత్ - పరమ భగవతీ భక్తి మహారాజశిఖిరీవదేవ ప్రస్థ పు త్రిస్తత్వాదా సుధార్మతః శ్రీపద్యభట్టారికాదేవ్యా మత్తున్న! పరమభగవతీ భక్తి మహారాజ శ్రీమహేంద్రపాలదేవః క్రావస్తీ భుక్తా క్రావస్తీ మండలాంతేపాతి బాలయికావిషయ సంబద్ధ పానీయక గ్రామన ముగతాన్సర్వా నేవయథాస్థాననియుక్తా నృతివాసి నశ్చ సమాజ్ఞాపయతి - సంవత్సర ౧౦౦౫.౫.౫ - ౫-మాస సుది 10 నిబద్ధం" అని మహేంద్రపాలు నిదానపత్రము ముద్రితమయియున్నది. ఈశాసనమునందు బృహకృష్ణగిరిభిత్తాంకముల యొక్క సంకలనమునందు జాతమయినసంఖ్య 155. ఈసంఖ్య శ్రీహర్ష వర్ధనశేకసంవత్సరము. దీనికి 606 కలిపినచోఁ గ్రీస్తుశకము 761 సంవత్సరమేర్పడును. "అయమేవ పూర్వలిఖితదానపత్రసమయః" - ఇదియే పూర్వలిఖితదానపత్రసమయము అని ప్లీటు పండితుఁడు. దీని ననుసరించుచే సుభాషితావశ్యుభాద్వాతము నందురాజ శేఖరునిసమయములిఖింపఁబడినది. అయినను శ్రీహర్ష వర్ధనసంవత్సరాదికల్పనము యుక్తిరహిత మగుటచే 761 మితక్రీ. శ. సంవత్సరమునందు రాజశేఖరుఁ డుండెనుట సందిగ్ధ విషయమే.

దానపత్రమునందు రాజశేఖరవర్ణిత మహేంద్రపాలుని నగరము కలదు. ఎందువలన నవగా - దానపత్రమునందు మహాదేయముయొక్క నామము వర్తించుచున్నది. రాజశేఖర కృతబాలభారతప్రస్తావన యందుగూడ "కథ మేలే మహాదేయ మహానగర లీలావతంసా విద్వాంసః సామాజికాః" అని కలదు. మహాదేయ మని కాన్యకుబ్జ(కనౌజ్) నగరముయొక్క నామాంతరము "కాన్యకుబ్జం మహాదేయం" అని హైమ నామమాలయందును, "కన్యాకుబ్జం గాధిపురం కాశంకుశస్థలంచ తత్" అని యా నిఘంటువునందే యంకొకచోటను జెప్పఁబడియున్నది. "మహాదేయః కాన్యకుబ్జ" అని విశ్వప్రకాశ మేదినికోశములందును గలదు. బాలరామాయణ దశమాంకము నందుఁ గూడ:-

లక్ష్మణః ఇదంపున స్తో2పిమందాశీనీ పరిక్షిప్తమహాదేయం నామనగరం దృశ్యతే" రామః శశ్యత్సుధామవసుధా మహితం ద్విషద్యి గ్నో గాహితం భవతి గాధిపురం పురస్తాత్; వైడహీ దే హిశేఖరీసదృశం దృశం తదస్మిన్ని తంబిని నితంబవ హద్యసింధా॥" రిఖిఇదం ద్విషయం సర్వమహాపవిత్రం పరస్పరా లంకరక్షైకహేతుః! పరంపహేజానకి! కాన్యకుబ్జం సరిచ్చగారి పతి మాలిమాలా" ఇత్యాదిగాఁ గలదు. ఇందువలన రాజశేఖర

కవికాన్యకుబ్జ మహిపతియైన మహేంద్రపాలుని సభయందుం డెనని తెలియవచ్చుచున్నది. బాణభట్టు భవభూతి, వాళ్ళుతి రాజ, శ్రీనారాదులైన యితరమహాకవు లనేమో తమతమ సమయములందు కాన్యకుబ్జ మహిపాలురగు హర్షవర్ధన యశోవర్మ ప్రభృతుల సభలయందు వర్తించుచుండెడి.

రాజశేఖరుఁడు దశమశతకమునం దుండెనని భాండార్ కరపండితుఁడు చెప్పెను. ఇట్లే వేబర పండితుఁడును. ఏకాదశ శతక సమాప్తియందుఁగాని ద్వాదశశతకంభమునందుఁ గాని యున్నవాఁడని విల్సన్ పండితుఁడు పల్కెను. బాలరామాయణ కర్తయగు రాజశేఖరుఁడు చతుర్దశశతకమునం దుండెనని భట్టమోక్షి ముల్లగుగారు పలికిరి.

వాస్తవముగా రాజశేఖరకవి 884 మితక్రీ.శ. సంవత్సరమునకనంతరము 959 క్రీ.శ. సంవత్సరమునకుబూర్వము, ఈమధ్య నున్న 75 సంవత్సరములయందుండెను. దీనికిఁ గారణము క్రీ. శ. 884 సంవత్సర పర్యంతము కాశ్మీరమును బరిపాలించిన యవంతివర్మకు సమకాలీనులగు నానందవర్ధన రత్నాకరులను రాజశేఖరుఁడు స్తుతించినటు లాతని స్తుతిశ్లోకములు నూక్తిముక్తావళి సుభాషితహారావళియందు విశిష్టకవి ప్రశంసా ప్రకరణమునందు లభించుచున్నవి. ఆ శ్లోకకర్త మఱియొక రాజశేఖరుడని చెప్పుటకు వలనుపడదు. ఎందువలన నవగా-బాలరామాయణ వర్ణితమును, రాజశేఖర పూర్వపురుషులను, నాతి ప్రసిద్ధులునగు నకాలజలద, సురానంద తిరలాది కవులయొక్క వర్ణనశ్లోకము లాగ్రంథములయందే దేశీయ నామగ్రహణపూర్వకముగా గోపణించుచున్నవి. ఆశ్లోకముల మధ్యనే రత్నాకరానందవర్ధనులగున్న శ్లోకములు కలవు. కాన సర్వశ్లోకము ల్లాఁగర్పయొక్కఁడై రాజశేఖరుడని నిశ్చయింప వచ్చును. తర్వాత శక సంవత్సరము 881 (క్రీ. శ. 959 సంవత్సరమున) లోజైన సోమదేవనూచేత రచింపఁబడిన యశోస్థిక చంపుపు నందలి తృతీయాశ్వాసమునందు మాఘాదికవి నామములలో రాజశేఖరుని నామముకూడ కలదు. అందువలన రాజశేఖరుఁడు 959 సంవత్సర ప్రాచీనుడని నిర్ణయింపవచ్చును. ప్రబంధ శాశకర్తయగు జైన రాజశేఖరుఁడు స్తుతింపఁబడె నేమోయని సందేహింపవచ్చును. కాని ప్రబంధశాశకము 1847 మితక్రీస్తాబ్దమునందు రచింపఁబడినది. తన తనకు నున్నవానిని తాను స్తుతించుటయెట్లు తటస్థించునో అది యసంభవము. రాజశేఖరుఁడు బ్రాహ్మణుడో క్షత్రియుడోమాడ సందిగ్ధవిషయమే బాలరామాయణాదుల నుందు "ఉపాధ్యాయః" 'గురుః' ఇత్యాది విశేషణములచేత దన్ను జెప్పకొనియున్నాడు. అందుచే నాతని బ్రాహ్మణత్వము స్ఫుటమగుచున్నది. క్షత్రియునకు నితఁ డధ్యాపనాధికార రహితుఁడు.

"రాజ్ఞాంశేఖరో రాజశేఖరః-రాజాలకు శేఖరుఁడు కా న రా జ శే ఖ రు ఁ డు" అ ను స మా స ము చి త ము కా డు. రా జా చ ం ద్రః శో ఖిరోయస్యన రాజశేఖరః" అను సమాసము యుక్తమయి యున్నది.

"రజనీవల్లభశిఖండః" అని రాజశేఖరనామమునకుఁ బర్యావృణ్ణము కర్పూరమంజరీ ప్రస్తావనయందున్నది. 'రజనీ వల్లభశ్చంద్రః శిఖండోశేఖరోహస్యః' అని సమాసము.

కర్పూరమంజరీ ప్రస్తావనయందు 'బాహమానకుల మూర్తి మాలికారాజశేఖరక వీంద్రగోపినీ అని' కలదు. బాహమానకులము "హాహిణ" అని ప్రసిద్ధిబొందిన క్షత్రియకులము. ఈక్షత్రియ కులమునందే హమీర్పూర్వద్వీరాజులు జన్మించిరి. ఆకులము నందు జనించినది యెట్లు కలియుగమున బ్రాహ్మణులనకు భార్య యగును. అందువలన రాజశేఖరుఁడు క్షత్రియుడయి యుండునను విషయ మనుచితము కాదు.

రాజశేఖరుఁడు మహారాష్ట్ర దేశోత్పన్నుడో చేదేశోత్పన్నుడో కూడ సందేహవిషయమే. దీనికి సోతువు: బాలరామాయణ ప్రస్తావన యందు స్వప్రసితామహం డగు నకాలజలదుని మహారాష్ట్ర మాదామణిగా వర్ణించి యున్నాడు. నూక్తిముక్తా వల్లభకవివర్ణన శ్లోకములయందుఁ దన పూర్వపురుషుడగు సురానందుని చేదమండలమండనుగా జేర్కొనినాఁడు. విధనాల భంజకాదులయందు చేదదేశోత్పన్నుడై లగు కరమల్లారులను వర్ణించుటచే నీతఁడు చేదదేశోత్పన్నుడై యుండును. బిల్హణమహాకవి యేకప్రకారము కాశ్మీరమును బరి త్యజించి కర్ణాటమహిపతిని జేరెనో, యాప్రకారమే రాజ శేఖరుఁడును స్వదేశమును విడిచి కాన్యకుబ్జ మహిపాలు నాశ్రయించెను.

దశరూపకావలోక, సరస్వతీకంఠాభరణ క్షీరస్వామి కృతామరకోశటీకా, ముకుటకృతామరకోశటీకా, శ్రీమద భివనగుప్తా చార్య కృతధ్వన్యలోకలోచన, కాన్యప్రకాశ,

సాహిత్యదర్శన, శాస్త్రధర్మపద్ధతి, నూత్నముకావలి, సుభాషితావలి, సుభాషిత హారావర్ణాది గ్రంథములయందు రాజశేఖర కృత శ్లోకములును, మంజుకవికృత శ్రికంఠచరితమునందలి సమాప్తిసర్గమునందు రాజశేఖరనామమును వర్ణించుచున్నది. ఈ గ్రంథములన్నియు రాజశేఖరుని సమయమున కర్పించినవి. తేనె అము తీరస్వామి విషయమునందు కించిత్సందేహము కలుగుచున్నది. కాశ్మీరదేశముపీఠాండగు జయాపీఠుని యధ్యాపకుడు తీరస్వామి యొక్క పాద్యాయుడని రాజశేఖరంగిటి (౧౮౪౬)వలన తెలియుచున్నది. అతడే యమరకోటికాకర్త యగు తీరస్వామియని చెప్పట సమీచినముకాదు. తీరస్వామి కృతామరకోటికయందు శ్రీభాష 'అనునామ' మనేకస్థముల యున్నది. భాషాండేకాదశ శతక మధ్యభాగము సందుడైన. కావున దేకాదశ శతక మధ్యభాగముకంటె నర్పించినట్లుగా తీరస్వామి, యష్టమశతకోటి శారదాసముద్యుత జయాపీఠ నృపతియొక్క యధ్యాపకుడగుట యెట్లుసంభవించును? అంకు వలన తీరస్వామియని కంటె తీరస్వామి భిన్నుడని తెలియవలెను.

బాలరామాయణము, బాలభారతము, ప్రచండపాండవము, కర్పూరమంజరి, విధ్వాల భంజికయను నాలుగుగ్రంథములే రాజశేఖర కృతములు ప్రాప్తించుచున్నవి. కావ్యమీమాంసయను గ్రంథము నికను బరిశీలించవలసి యున్నది. ప్రై గ్రంథముల యందు బాలరామాయణము మూలమతమును, బాలభారతముయొక్క యంకద్వయమును (బాలభారతమునకే ప్రచండపాండవముని నామాంతరము) నారాయణ దీక్షితకృత టీకాసమేతమును నిర్దేశాలభంజికానాటకమును, నానుడేవ ధర్మదాన కారురాజ కృష్ణనూనకృత టీకాసమేతయగు కర్పూరమంజరియను లభించుచున్నది. కర్పూరమంజరి పట్టగము. దీని లక్షణము భావప్రకాశమునందెట్లు చెప్పబడినదని వ్యాఖ్యాత వ్రాసియున్నాడు—

శ్లో॥ ప్రైప్రవేశకే నేనాపి విష్కంభేనా విచాకృతా

అంకస్థానీయ విన్యస్తచతుర్వనికాంతరా

ప్రకృష్టప్రాకృతయూనట్టకం నామతో భవేత్

సమస్తనాటకలక్షణములను జెప్ప నాహిత్యదర్శనాది గ్రంథములయందు పట్టకమున నామమే చెప్పబడి యున్నను వ్యాఖ్యాతయగు వాసుదేవుడు మాత్రము సాటకమని చెప్పెను.

“తాతంప్రభాకరం నత్యమాతరంగోమతీ మపి కర్పూరమంజరీ టీకా వాసుదేవతత్వతే” అని చెప్పి దానికింద, “కర్పూరమంజర్యాఖ్య సాటకంభే నూత్రధార ఆరీరూపాం నాందీంపఠతి” ప్రస్తావనయందుకూడ “పాఠపార్వత్యం—భావన—ప్రతిభావినదవ్యం” దీనికి ఛాయ—“భావన—సాటకం న రీతివ్యం”— అనిసాటకశబ్ద ముపయోగించబడినది. మూలమునందు “పట్టకం” అని పట్టకశబ్దముయొక్క రూపమే ప్రయోగించబడినది. ఈసాటకశబ్దమున కారణమెవ్వదియో తెలియదు. కానిందు—పట్టకశబ్దమునందే. సంస్కృతంబునందు రూపాంతరంబులందుట విచిత్రముకాదు. పట్టకశబ్దమునకు సాటకమునలెనే, పిల్లలనుట్టిసిన వీరభద్రుడు చంపూకావ్యమునకుం జంబూ (చంబూ) కావ్యమని ప్రయోగించెను. ఉదాహరింతును.

శా॥ జంబూద్విపములీన నెంతయుఁ బ్రతే సందేహ దీని న్నట, ద్రుంధునకుండలజాటకొరకుట్టి నిత్యస్థిని వీచి కాలంబ స్థి న్న నకేందుకందశసుధాలం కారవాగ్ధ్యఖరిణ, జంబూకావ్యముచే సెదక బుధజన - శామూని ఖామూల తే॥ పట్టకశబ్దము మనయాంధ్రకావ్యముల యందే ప్రయోగించబడినదిగాని సంస్కృతకోశములలోగాని కావ్యములలో గాని లేదు. కప్రత్యయయుక్తముగా “పట్టికా” యనియు రూపము కానవచ్చుచున్నది. ప్రస్తుతవిషయమునకు వత్తము. శాఖాచంద్రక్రమణమయినను వైవిధ్యము జిజ్ఞాసూపయో గార్థముట్టంకింపబడినది.

బాలరామాయణమునందు భర్తృమేం త, భవభూతి, శంకరవర్మ, అకాలజలద, తరల, సురానంద, కవిరాజుల యొక్కయు, కర్పూరమంజరియందు మృగాంక లేఖాకథాకారాపరాజిత, హాల, హరిచంద్ర, నందచంద్ర - కొటిసుల యొక్కయు నామములుగలవు. వారియందుశంకర వర్మసరాజితులు రాజశేఖరసమకాలీనులు. అకాలజలద, తరల, సురానందకవిరాజులు రాజశేఖరు ననుబూర్వులు. కవిరాజు రాఘవ పాండవీయకర్త. భనంజయమహాకవిరచిత ద్విసంధాన కావ్యమునకుగూడ రాఘవపాండవీయమునామము కలదు. భర్తృమేం త భవభూతి, హాల, హరిచంద్రులు ప్రసిద్ధులై యున్నారు. కొటిసులు. అప్రసిద్ధులు. పూర్వోక్త బాల

రామాయణ బాలభారతాది గ్రంథచతుష్టయప్రస్తావనలయందు రాజశేఖరునిచేత రఘుకులమాదామణియైన; మహేంద్రపాదులు స్వశిష్యుడని వర్ణింపబడినది. బాలభారత ప్రస్తావనయందు నిర్భయు నరేంద్రనూపాడుగు మహాపాపాలదేవుని వర్ణనమున్నది. ఉదాహరింతును:

అత్యుత్తమ

నమితములహాలి: పాకలో మేకలూనాం

రణకలితకలింగ: కేలితటోకేరశేందో

అజనిజితమలూతా: మంతలానాంఘరాశో

హాకన్యాతరతుక్రళి: శ్రీమహీపాలశేవః”

దేవ రఘువంశముకూతుడైనా ఆర్యావర్తముహారాజాధిరాజేన శ్రీనిర్భయనరేంద్రనందనే నాధికృతా: సభాసదః” మూల మేకల - కలింగ - కేరల - కులూత - మంతల - రఘరాదులు దేశవిశేషములు. పాకలము - హస్తజ్వరవిశేషము. “గాంధారాధిపగంధద్విపాకలః” అనిహా చరితము. “కలభంకకోర ఇవకూటపాకలః” అని మాలతీమాధవమునందు భవభూతి పాకలమే కూటపాకలము.

నిర్భయరాజామాడ రాజశేఖరుని శిష్యుడే యయి యుండెను. “బాలకవి: కవిరాజో నిర్భయరాజస్య తథో పాధ్యాయః” అని కర్పూరమంజరీ ప్రస్తావన. “విధ్వమరాజస్య తథోపాధ్యాయః” అనికామరా సమృత్తమైనపాకము. నిర్భయరాజమతుడు మహేంద్రపాలుడని చెప్పటచే రాజశేఖరునికాలము నిర్ణయించబడుచున్నది. అదియెట్లున:—

ఇదియు మహాహరింపబడిన శాసనమునందు మహేంద్రపాటుని తండ్రిభోజదేవుడనియున్నది. అందుచేత మహేంద్రపాటుడు వేణు. అతడు క్రీ. శ. 761 యందు రాజ్యమేలెను. అతని తో మన రాజశేఖరుని కేవిధమయిన సంబంధము లేదు. అతనివంశస్థులును తర్వాతి వారలునగు రాజులలో నిర్భయు నరేంద్రుడొకడు. ఈతని కుమారుడే మన రాజశేఖరున కాశ్రయభూతుడైనమహేంద్రపాటుడు. ఈతనినే రాజశేఖరుడు తన నాటకములందు వర్ణించెను. కావున రాజశేఖరుని కాలము పూర్వోక్త శాసనరీతిని రెవ శతాబ్దము కాదనియు, 884 క్రీ. శ. సంవత్సరము మొదలు క్రీ. శ. 959 సంవత్సరాంతము వఱకుం గల కాలమనియు నిర్ణీతమగుచున్నది. మూల మన మొకతూరి ఘట్టముటి ప్రభాతవ్యాయుము ననుసరించి నిర్భయనరేంద్రుని సమక్షమునకు రాక తప్పదు. మహేంద్రపాటునియొక్క నామాంతరమే నిర్భయ:రేంద్రాఖ్యయని కొందఱు పల్కుదురు. కాని యిది కాసురాజపాతమువలెనే సత్యమునకు దూరము. మహీపాలదేవుడు చండకాశికనాటకమునకు దార్యక్షేమిశ్వరునిచే నిట్లు వర్ణింపబడి యున్నాడు:—

“య: సంస్కృత్య ప్రకృతి గహనామ్యా చాణక్యశీతిం జిత్యానందా న్మునుషంగరం చంద్రనవోజి గాయ, కర్ణాల త్వం ద్రువముపగతా నద్యతాశేవ హస్తం దోర్ధర్వాధ్య: సపునర భవచ్చి మహీపాలదేవః” ఈమహీపాలుడే, రాజశేఖరవర్ణిత మహీపాలుడని చెప్పటకు నిశ్చయము చాలదు.

“కర్ణాటి దశనాంకిత: శతమహా రాష్ట్రీకటామహత: పౌరీధాంధ్రీ స్రవశీతి: ప్రణయినీ ధ్రుభంగ వితానీత: లాటిహాహ విశేష్తేత్య మలయస్త్రీ తర్జనీ తర్జిత: సోఽయం సంప్రతి రాజశేఖర కవిర్యారాణసీవాంఘరి.” ఈశ్లోక మాదిత్య విచారచర్యయందును, “వాసు ర్వాధిరస్య” ఇత్యాది శ్లోకములు సుభాషితావలియందును, “భాసో రామిల సోమితా” ఇత్యాదిశ్లోకములు శార్దూధర పద్ధతియందును, “అకాలజల దేందోనా” ఇత్యాదిశ్లోకము లనేకములు నూత్నముకావలి సుభాషిత హారావలియందును రాజశేఖరనామముతో సద్ధృతములయి యున్నవి ఆశ్లోకములు ప్రసిద్ధరాజశేఖర గ్రంథములయందు లభింపలేదు. అందువలన రాజశేఖరకృతగ్రంథము లింకనుగొన్ని కలవని తెలియవచ్చుచున్నది. “విధిస వట్టబంధాక” అని బాలరామాయణ ప్రస్తావనయందు స్వయముగనే రాజశేఖరుడు చెప్పియున్నాడు. ఈకవియొక్క శార్దూలవిక్రీడితవృందో నిబద్ధములగు శ్లోకము లతిసమీచినము లయియున్నవని తేమేం ద్రుని శ్లోక పూర్వకముగా బూర్వమే చెప్పియున్నాను. శ్లో. ఆగస్త్యాశీతి కైటభప్రచుభనే త్రైతాడ నారంభమే నాభీపంకజమస్త్రుతాంగమయితుం జాతేప్రయత్నే శ్రియ: న్యానాసోన్మథ నోపపాదిత భయభ్రాంతాత్మ నస్తక్షణో ద్రుబాగ్ధ్యుపరా: పురాతనమునేర్వాగ్యుత్తమహింతువ: ఈశ్లోకము నూత్నముకావలియందు రాజశేఖ రాంతే వాసినామ పూర్వకముగా సముద్భవం బయియున్నది. అందు

చేత రాజశేఖరుని శిష్యుడొక్కడెవడో కవి యని తెలియుచున్నది.

నూత్నముకావలి, సుభాషితహారావలి - శార్దూధరపద్ధతుల యందు రాజశేఖరకృతములగు ప్రాచీనకవి ప్రశంసాశ్లోకములు కొన్ని సముపలభము లగుచున్నవి. అవియన్నియు న తు గ్ధ ప యుక్తము లగుటచే కవినిామ క్రమముతో నిచ్చట లిఖింపబడుచున్నవి:—

శ్లో. అకాల జలదేందో: సాహృద్యో వచచంద్రికా, నిత్యం కవిచకో రై ర్యా పీయతే న చ హీయతే.

(నూత్నముకావలి, సుభాషితహారావలి.)

అకాలజలద కవిరాజశేఖరుని ప్రవీణామహుడు. “అకాలజలదస్య ప్రణపు” అని విధ్వాల భంజికా ప్రస్తావనయందును “సమాష్టో యత్రాసీ ధ్వగణ ఇవాకాల జలద: సురానంద: సోఽపి శ్రవణపుట పేయేన వచనా, న చాన్యే గణ్యాస్తే తరల కవిరాజ ప్రభృతయో మహాభాగ స్తస్మిన్నయమ జనియా యావరతులే.

తడా ముష్యే యగస్య మహారాష్ట్ర చూడామణే రకాల జలదస్య చతుర్థో దౌర్ద్య: (దాహికి:శీలవతీ నూను రుపాధ్యాయ శ్రీరాజశేఖ:” అని బాలరామాయణ ప్రస్తావన యందును గలదు. అకాల జలదకృతగ్రంథ మేదియు నిప్పటికిని లభ్యము కాలేదు.

“శ్లో: కోటరకాయిభి: మృతమివ త్కౌంతర్గతం కచ్చపేరి పాశీనై: పృథుపంక పీతబుతై ర్యస్మి న్మృహార్యుర్భుతం తస్మి న్మృగ్గు సరస్యకాల జలదే నాగత్య తచ్ఛేష్టితం యత్రాకుంభ నిమగ్న వస్యక రిణారియూధై:పయఃపీయతే॥ ఈ శ్లోకముమాత్రము శార్దూధరపద్ధత్యాదులయందు లంఛించుచున్నది.

శ్లో. ధ్వనినాతిగభిరణకావ్యత త్వనివేశినా! అనందవర్ధన: కస్య నానీదానందవర్ధన:

నూత్నముకావలి సుభాషిత హారావలి

ధ్వన్యాలోకాద్య నేకగ్రంథకర్తయు, కాశ్మీరదేశోద్భవావంతి వర్మనృపతిసమకాలీనాతగు నానందవర్ధనాచార్యుడొకడై యున్నాడే.

శ్లో. అకాలజలదశ్లోకైశ్చిత్రమాత్మ్యైశ్చైవి జాత: కాదంబరీరామానాటకేప్రవరణవి:॥

(నూత్నముకావలి)

శ్లో. పరస్పత్తివకాణ్డాటే విజయాంకాజయత్యసా యవై దర్శగిరాంవాస: కాలిదాసాదనంతరం॥

(నూత్నముకావలి, సుభాషితహారావలి)

శ్లో. ఏకోఽభూత్పులి నా త్తత్తత్పులి నాద్వితీయతత్కృపరస్తేసర్వేకతియోభవంతి గువస్తేభ్యోననుస్కుర్మహే అర్పాంవోయదిగద్యపద్యరచనై ద్దేతత్తత్పుర్వతే తేమంమూర్ధ్విదదామివామచరణం కర్ణాలరాజప్రియా॥ ఈ శ్లోకకర్తయొకానొకవో నీవిజయాంకమైన కర్ణాటిగా తెలియుచున్నది. ఈ శ్లోకము శాకలములకవిగూర్చి చెప్పబడినటుల పాఠాంతరమొకటికలదు. ఉదాహరించెదను:—

“ఏకోఽభూత్పులి నా త్తత్తత్పులి నాద్వితీయతత్కృపరస్తేసర్వేకతియోభవంతి గువస్తేభ్యోననుస్కుర్మహే అర్పాంవోయదిగద్య పద్యరచనా చాతుర్వ్యాగుర్ధతాస్తాస్స ర్యానతిశయ్యభేలతితరాంకా కల్లమల్లకవి: శ్లో. ఏకోఽపిజేయతేహంత కాలిదాసోనేనచిత్ శృంగారేలలితోద్ధాక కాలిదాసత్రయాకిము॥

(నూత్నముకావలి సుభాషితహారము)

శ్లో. జానకిహరణంకంద్రంఘ్రంశేషితోసతి కవి:మహారదానశ్చరామశ్చయదిక్షి:ము:

(నూత్నముకావలి)

కావ్యమాలా ప్రథమ గుచ్ఛకమునందలి యాచిత్య విచారచర్యయొక్క 144 పుటలోని కుమారదాసుంగూర్చిన టిప్పణము విలోకింపుడు.

శ్లో. మారావతి సతాంచిత్తే లిఖితాశ్చర్య మంజరీం, కులశేఖరర్యాఖ్యా (?)నకారాశ్చర్య మంజరీం॥

(నూత్నముకావలి)

ఆశ్చర్య మంజరి యొకానొక గద్యగ్రంథముగా తెలియుచున్నది. పాణిని ప్రత్యాహారోవా మహాప్రాణ సమాశ్రిష్టపి యుషోలింగితత్వముద్ర: ఇత్యాశ్చర్యమంజరీ” అని అమరకోశ టీకయందు వారివర్ణమునందు యుపపద వ్యాఖ్యానమునందు ముకుటుడు చెప్పియున్నాడు. మన యాంధ్రదేశమునందు విఖ్యాతిబొందిన లింగాభిప్రేయ మను సమరకోశ టీకయందుగూడ నీయాశ్చర్యమంజరి యుదాహరింపబడినది. ఉదా.

“నూరనూరార్థమిదమే ద్వాదశాత్మకవాక్యం”

ఇత్యాది నూర్యపర్యాయ పదములలో మొదటిదియగు నూరబ్రహ్మనుగూర్చి లింగయగురి యిట్లు వ్రాసియున్నాడు.

“సతీ చరతీతిహారః స్వగతౌ” పాతాంతరం-నూరనూర శబ్దభూత ఇతితాలవ్యాధివ్యవస్థి తగుతమాశ్చర్య మంజర్యాం నిర్వముదయ వానపి నూరశ్చక్రవర్త్యసి తరణివ ఖరకరతాపి త సకలభవనలయ” ఇతి.

“ఏకయోక్త్యా పుష్పవంతోదివాకర నిశాకరాపుచ్చు తే పుష్పవికాసః పుష్పవికాసే తద్వంతౌ పుష్పవంతౌ (తపు) అకారాంతోఽప్యస్తి తదుక్తమనర మాలాయాం-రవి శశినౌ పుష్పవంతౌఖ్యా వితి తథా ఆశ్చర్య మంజర్యామవి ప్రాక్రమ్యగ్ధరణీధర శిఖర స్థిత పుష్పవంతౌఖ్యామితి”

కేరలీత్యుక్తి కేరలవిశేష మహాత్మ్యనామక గ్రంథము లచేత సమస్తభూతమున యొకానొక శబ్దయందు కేరల క్షితిపా లుడగు కులశేఖరుడు 32 మిత్రక్రీస్తునందవర్తమానం దుండెనని చూడబడుచున్నది” అని వామన శివరామ ఆ ప త ప్ర ణీ త రా జ శే ఖ ర వ ర్ణ న పు స క ము నం ద లి 13 పుటయందలి టిప్పణియందు కన్పట్టుచున్నది. కులశేఖర న్యుదతి కృత మునుదమాల పరిస్థితుయియున్నది. కులశేఖరుడే రాజశేఖరుడ కేరలీయుల ప్రవాదము మిథ్యయే. రాజ శేఖరునిచేత కులశేఖరుడు వర్ణింపబడిన కాండములనల వైవారి రాజశేఖర కులశేఖరుల మేకత్వము మిథ్యయని నిర్ణయమగు చున్నది.

శ్లో|| అక్షాగణపతిం వందే మహా మేదవిధాయినం ।

విద్యాధరమణ్యేశ్వర పూజ్యతే కంఠగర్జితం ॥

(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి)

“మహామద విధాయినం” అని పుస్తకాంతర పాఠము.

శ్లో|| చుతాశిఖిని గాఢాధ్యా సోక శేషాపిసాకథా ।

సుంలిథందులేఖేమలోకే పూజ్యతమాభవత్ ॥

(సుభాషితహారావలి)

గుణాధ్యపండిత వ్రీణీతబృహత్సం మడతమిత మగ్ని యందు దగ్ధమయ్యెను. కేవల మొక లక్షమితము మాత్రా మత కష్టముయి యు న్నది. ధానరత్నాగరమునందలి యష్టమ తరంగమునం దీకథ జూడదగును.

శ్లో|| అమప్రాసిని సందర్శ్యేగోనందన సమః కుతః ।

యథార్థ నామతై వాస్య యద్వాగ్యదతి చారుతాం ॥

(నూక్తి ముక్తావలి)

శ్లో|| యాయావరకుల శ్రేణేర్ధార యష్టేశ్చనుండనం ।

సునన్ద బంధుర దిర ప్రరలవాన తలోయథా ।

(నూక్తిముక్తావలి సుభాషితహారావలి)

తరల మనగా హారమధ్యమణి, తరలుడనువాడు రాజశేఖ రుని పూర్వపూరుడుడు. పూర్వమకాలజుడ శ్లోకటిప్పణము నందు లిఖింపబడిన బాలరామాయణ ప్రస్తావనలలోక నీయము. రాజశేఖరుడుకూడ తన్న యాయావరకులో త్వ న్మునిగా స్వగ్రంథములయందు వర్ణించుకొనియున్నాడు.

శ్లో|| కర్ణంత్రితాచనాదన్యః కః పార్థ విజయంతుమః ।

తదర్థశక్యతేద్రష్టుంలోచనవ్యయిభిః కథం ॥

(సుభాషితహారావలి)

శ్లో|| త్రయోఽగ్నియః, త్రయోవేదా త్రయో వేదా త్రయో

యో గణాః । త్రయోదండి ప్రబంధాశ్చక్రీషులోకేషు

విశ్రుతాః ॥ (కార్ణాధరపదతి, సుభాషితహారావలి.)

దశమూరచరిత్రము, కావ్యాదర్శ మను రెండుగ్రంథములే దండి కృతములు లభించుచున్నవి. మల్లికార్జునతర్క యుద్ధండా పర నామకుడగు రంగనాథకవి, దండికవికాడు. కలాపరిచ్ఛే దము, ఛందోవిచితి మొదలగు నితరగ్రంథములు దండికృతములు కలవని కావ్యాదర్శములన తెలియుచున్నది. దండికవి సప్తమ శతకప్రారంభ సమద్యుతుడు.

శ్లో. సరస్వతీ పవిత్రాణాం జాతిస్తత్రనకారణం,

వాగ్దస్పర్శి కులలోఽభూ ద్యద్దోహో భారతే కవిః.

(కార్ణాధరపదతి)

పుస్తకాంతరమునందు “పదేహినాం” అని పాఠము.

శ్లో. ద్విసంధానే నిపుణతాం సతాం చక్రే ధనంజయః,

యయాజాతం ఫలం తస్య సతాం చక్రే ధనంజయః.

(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి.)

వసుదేవ శ్రీదేవీనూనఁడును, ద్విసంధాన కావ్యకర్తయు నగు ధనంజయుడు జైనుడు. దశరూపకర్త యాతనికంటె భిన్నుడు. రాజశేఖరునకు దర్వాత నున్నవాడు. రాఘవ పాండుపీయమని ద్విసంధాన కావ్యమునకు నామాంతరము. కవి రాజకృతముద్రిత రాఘవపాండుపీయము దీనికంటె భిన్నము, ప్రసిద్ధము నయియున్నది.

(సశేషము)

శ్రీరవీంద్ర కవీంద్రుడు.

(8)

పోలవరపు రామబ్రహ్మంగారు

కవిత్వ మనన బద్ధము లల్లుటకాదని నూచించితిని. ఒకడు కవియని పల్కినంతనే ‘ఏదీ లక్ష్యపకోటిలమీద పద్యం చెప్పు మాత’ మని పరిహసించుట సామాన్యముగ చూచుచున్నాముకదా. ‘గంట కెన్న పద్యాలు చెప్పెదవు’ ‘నేను గంట కారునూరపద్యము లల్లెద’నని ప్రతిజ్ఞ వట్టి కంఠము ధరించు కవులు మనదేశమున నెందరో యున్నార! పుల్లియూతులమీద పేలపిండిమీదలమీద గంటకు నూరుపద్యాలు! ఇటువంటికవులు మనదేశమున నింటికొకడు, పల్లకొకడు పూరికొకడు. ఈ కవిత్వమున దప్పలు పట్టుటకు విమర్శకులు కావలసినంతమంది. ‘విమర్శనమని యొకడు. విమర్శనాఖండనమని యింకొకడు, ఖండనముండనమని వేరొకడు, ముండనముండనమని యొక మహామహాపాధ్యాయుడు!

ప్రాచీనార్థసారస్వతమున నలంకారశాస్త్రములు, ఛందో వ్యాకరణములు చెక్కులుండెను. వాటి ననుసరించి ఆ నియ మములతోనై ద్రాక్ష, నాళికేళ, పానాణ, పాకములలో కవిత్వము జెప్పి మహాపర్యటములను ఛేదించినట్లు ఆకాశము విరిగిపడినట్లు పటపట, పెళిపెళ బారెడుసమాసములు, మూరె డుపదములు ప్రయోగించిన గందరగోళత్రకవులు నేడు లేరు. ఆపాకలులేరు. ఇప్పుడు స్వాతంత్ర్యము పెచ్చుమీరుచున్నది. ఒకవిధముగ నీమానసిక స్వేచ్ఛ పాశ్చాత్యవిజ్ఞానసంపర్కము వలన జనించిన దనవచ్చును. తరువాత భరతఖండమున నీ సవ యుగోదయమునకై తోడ్పడినది వంగభాష. బంకించంద్ర, రవీ శచంద్ర, రవీంద్ర, ఆరవింద మున్నగు మహాకవులు భీశక్తి దేశ మున వ్యాపించినకొలది నూత్న భావములు పెంపొందించి, స్వేచ్ఛామర క్తి యభివృద్ధి చెందినది. గొప్ప మానసిక పరివర్త నము జనించినది. పరివర్తనమే కాదు. మూర్త్యమైన యాధ్యా త్మికవిప్లవ మనవచ్చును.

ఈవిప్లవమే యాంధ్రదేశాభ్యుదయమునకు దోడ్పడినది కాని మనవారు వంగసారస్వతముపట్ల జూపవలిన యాదా ర్యమును జూపుటలేదు. నిరుపయక్తములై త్పణికాహారము గూర్చునవలన కాలమును వృథాపుచ్చుటకు దోడ్పడి యప రాధపరిశోధకనవలన సన్యాసింపుచున్నారు. (గ్రంథకర్తలు వ్రాయుచున్నారు. రవీంద్రాదిమహాకవుల సదగ్రంథములపై మన వారి యభిరుచులను మరల్చ గూడదా? రవీంద్రుని మేధాతత్త్వ ము (Mentality) ను విమర్శింపవలయునన్న చ్రాచీన కవితా సాంప్రదాయముల ననుసరించి ప్రయోజనములేదు. సత్కవిత్వ ము భావప్రేరేపకము. కావున పరిశీలనలసిన శాస్త్రవిధులు నిర్ణయములు చాలవరకు విమర్శకుని స్వకీయదృష్టిపథముపై నాధారపడి యుండును. ఈపద్యము శాస్త్రసమృద్ధముగా లేదు. స్థానిత్వములున్నవి. ఫలనివేకయ్య వ్యాకరణములో మాత్ర ముననుసరించి లేదు కావున తప్పు’ అని తృణీకరించుట మానసిక ‘బానిసత్వము’ కవి సర్వస్వతంత్రుడు. విమర్శకు డెట్టివాడై యుండవలయును. కవిమనోభావమును గుర్తించువాడే సద్వి మర్శకుడు. కవిని విమర్శించుట సులభమే. తప్పుల లెక్కించుట తగమూత్రము. ఈదోషాన్వేషణ మొనరించు విమర్శకుడే కవి త్వము జెప్పగల్గుచో కష్టములు తెలియును. మేమునుండి విమర్శకులైనను నొక్క కవి కాబోడని ‘కాపరు’ వచించినట్లు కవితారసగ్రహణశక్తి యనుభవైక వేద్యము. నిర్మలమితియై భావ పూరితుడై మైమరచి మనోహరమైన విశ్వరూపసందర్శనమొన ర్చునపుడే కవికన్నులు తేజోయుక్తములై దివ్యమూర్తుల గాంచ గల్గును. అడుగులే తడవుగ నూరుపద్యముల జెప్పట కవిత్వము కానేరదు. భావసూక్ష్మమైన యాకవిత్వమున బ్రాణమే యుండదు. “Emotion recollected in tranquillity” అని వర్ణనార్హ వచించినాడు. కవిత్వ మన నిట్టిదని నిర్వచించి నాడు. ఆటువంటిసమయమున దనంతదా నరుడెందు వాణియే సత్కవిత్వము; భావగోపనములేదు. భావప్రకటనమే. ఇది రహస్యము లోకమునకెల్లు మెల్లడింతునను సంతయమే కలుగదు. దీనినే (Subjective element) భావకవిత్వ మనెదడు.

కవి తనహృదయమును ప్రేమమూర్తికై సమర్పించి యం కితమొనరించి ప్రణయోజ్వలనయనముల నామూర్తిం దిలకింపుచు అమాల్మధనపేటికయగు స్వీయహృదయపేటిక జెఱచి గంభీర సముద్రముభంగి భావతరంగము లుగ్ధాంగుమండ మానముద్ర దాల్చి నిమిలితలోచనుడై యున్నను ప్రకృతి నిజస్వరూప

మతనికనులకు గోచరింపుచునే యుండును. కవివిమర్శకు లొక్క నియందే మూర్తిభవించురు. విమర్శకుడు కానికవి, మహాకవి కావాలడు. విమర్శకదృష్టిలేని కవిత్వమున సత్యము సౌందర్యము మాధుర్యము నంజలాలవు.

రవీంద్రునికవిత్వము ప్రాచ్య పాశ్చాత్యవిజ్ఞాన సమ్మేళ నాఫలము. వంగభాషయందే యతఁడు రచించెను. మాతృ భాషాభిమాని కావున తన యుక్తృష్ట మేధాశక్తిని మాతృ దేవి శే సమర్పించెను. ఆ వంగ భాషా సౌష్ఠ్య వ మాంగభాషయందు లేకున్నను కవీంద్రునితత్త్వ మిభాషాంతరీ కరణములగు చాలవరకు వ్యక్తీకరింపబడియున్నది. అందాతని సుస్థిరాభిప్రాయములనే నెల్లడించినాడు. నిర్భయముగ తనకు సత్యమనితోచినదానినే చిత్రించియున్నాడు. మనసంఘ దురా చారముల సదాచారముల మంచిచెడ్డల ఆకారానాకారముల నిస్సంశయబుద్ధితో వర్ణించియున్నాడు. మహర్షి కావున నాధ్యా త్మికదృష్టి ప్రకృతిరహస్యములఁ దిలకించి వెల్లడించినాడు. రవీంద్రునిగ్రంథములఁ బ్రత్యేకించి విపులముగ శోధించి విమ ర్శించినగాని యమ్ముహూళముని తత్త్వము గోచరింపదు. ప్రాచ్య పాశ్చాత్యవిజ్ఞానైకత కతఁ డెంతయఁ బాటుపడుచున్నాడు. ఆతనిజీవితాదర్శ మదియే. ఆతనికవిత్వమునఁ బ్రత్యక్షరమందును విశ్వజననీదివ్యకుందరూపము ప్రస్ఫుటమగుచునే యుండును ఆవిశ్వమాతృమంజరమున వర్ణభేదములు లేవు. తెలుపునలుపులు లేవు. పెద్దపిన్నలు లేవు. ప్రేమైకమూర్తి కదా విశ్వభారతి? జపాను జ్యూనీ, ఫ్రాంసు, వారు వీరననేల మానవులెల్ల మాతృ మూర్తి నారాధించి కృతార్థులు కావచ్చును. ఇట్టివిశ్వవిద్యా లయమును ప్రతిష్ఠించి యాచార్యత్వమును వహించినయా లేజో మముమూర్తి కవిత్వతత్త్వ మిట్టిదని యొక్కసారి పలకఁజాల ము. ఆతని నోట వెల్లడు మృదుమధురగానము విశ్వమోహ నమైనది. ప్రేమరసార్ణవమున ముంచివేయును. ఉభయభాషా సాంప్రదాయముల సమన్వయించి యుభయనాగరికతాస్వభా వముల సమ్మేళన మొనరించి లోకైకకవీంద్రుడయ్యె. మహా తత్త్వజ్ఞ డయ్యె.

రవీంద్రుని విమర్శించునప్పుడు మనదృష్టి యతనికవనముపైను మాత్రమే యుండజాలదు. మానసికాహారమును (Intellectual leasure) సమహర్షులే కవికర్తవ్యముకాదు. జీవితతత్త్వమును విమర్శించి జీవితాదర్శమునునిర్వచించి(Philosophy of Life) జీవితసమస్యలఁ బరిష్కరింపవలయును. దీనినే ‘బోలును’ సుప్రసిద్ధాంగ కవివర్ణలు (How to live-the moral ideal) గట్టి మున్నగు జర్మను తత్త్వజ్ఞులు ఎమర్సన్ కాల్లు మొదలైన యాధునిక కవిశ్రేష్ఠులు పరిష్కరించి కృతార్థులైరి.

రవీంద్రుఁ డీతెగలో తేరినవాడు. అంతమాత్రమునే నతని భారతీయతకు లోపము కలుగదు. భారతజాతీయత ను వ్యక్తిత్వమును నిల్పి పాశ్చాత్య విజ్ఞాన మును సాధనముగ గైకొని యఖండప్రజ్ఞావిశేషములజేసి లోకైకకవి యయ్యెను. పాశ్చాత్యవాగ్దాహమనఁ దగుల్కావ లేదు. తనవ్యక్తిత్వమును గోల్పోవలేదు. అభిరుచులు భావములు సంప్రదాయములు దేశీయములు పరికరములు ఉపకరణములు అనునికములే కాని వాని విశాలదృష్టిపథమును నూచింపుచుం డును. మంచినబ మెందున్నను సత్య మేదేశమందున్నను పరిగ్రహణీయమేకదా? పాపపుణ్యములు సకలదేశములందును కలవు. భారతభూమియే పుణ్యభూమికాదు. శ్వేతద్వీపములు పాప భూమియ్యములు కావు. అందుచేత రవీంద్రుని ధర్మవిశ్వాస ములు ఆధ్యాత్మికస్వాతంత్ర్యమును పురికొల్పుచుండునని చెప్ప వచ్చును. వాని (Philosophy of life) తత్త్వజ్ఞానము అనుభవ సిద్ధమైనది.

ఇంతకును తేలిసపర్యవసాన మేమనెదరేమో! కవికర్త వ్యము జ్ఞానబోధనయుట కానేరదు. ఈపని నెరవేర్చుటకు పంచతంత్రములు చతురుపాయచంద్రికలు వేసవే లున్నవి. ధర్మోపదేశ మొనరింతునని కలముఁ జేబూనినచో కవిత్వము గంగపాలు కావలసినదే! పేక్కుపియరు, కీల్టు మొదలైన మహా కవులగ్రంథములు బైబిలుతోపాటు ‘చర్చిలలో’ పడియుండవల సినవే. విన నిక కవిత్వ మెందున్నదని వెదకగలము. ప్రకృతిని ప్రతిబింబింపజేసి సత్యమును చిత్రించునదే కవిత్వము. కవితా ప్రపంచమునఁ గ్రమ్ముకొనవచ్చుట మనవంటివై యుండును. అవి హర్షవిపాదముల మునిగియున్నపుడు మనముకూడ నాయవస్థల జెందుచుండుము. వాటి యుచ్చాస్యాసనిశ్వాసములతో గీట్టార్చు లతో చిరునవ్వులతో మన మైక్యతఁ జెందుచుండుము. ఆహృద యములు కొట్టుకొనుచున్న మనహృదయములును చలించును. అవి యాగిపోయిన నివి యాగిపోవును. ఇందే సత్యము. కవితా సౌందర్యము కవిత్వము పెంపొందుచున్నది.

దో అడుగున యిందు తేర్చని కాల్యగుండ ప్రవహించునపుడు దానిపై నెట్టి హక్కుగాని నహింప వీలులేదు. నీటి సమైక్యతం డజేయునెడల కంపెనీవేసేమియు యియ వీలులేదు. సమైక్యతను నీటితీరవను విధింపరాదు.

7. సెక్షన్ 99—అన్ని విషయములలోను ఇంజంక్షను నివారణోపాయమును లేకుండజేయుడ నాకిష్టములేదు. తగిన కేసులో ఇంజంక్షను నిచ్చు కు సివిలుకోర్టులకుచిత్తవనోసంగి అధికారమునిచ్చి నమృతలయను. వారు మాట్లాడితే ఇంజంక్షనుల నీయరు. ఈఅధికారమును సివిలుకోర్టు లిష్టమువచ్చినటుల వినియోగించినటుల సాక్ష్యముగానరాదు.

* * *

పి. సి. ఎతిరాజునాయుడుగారు

పల్లికు లెక్కలలో మెట్టక్రింద రిజిస్టరుజేసిన భూముల కునీరు వినియోగించు హక్కు 19 సెక్షన్ (6) క్రింద రయిత్వారీ భూములకును బాపతుమాగాణి ఈనామలకు మాత్రముండు నటుల జేయుట విచిత్రముగ నున్నది. ఈహక్కు పల్లం ఈనాం దారుల కిచ్చినను, జమిందారీరైతుకు లేకుండజేయుటవలన గోదా వరి, కృష్ణా డెల్టాలలోని జమిందారీరైతుకు చాలకష్టము గలుగుచున్నది. ఆ డెల్టాలలో ఆనకట్ట కట్టినప్పటి నుండియు వేల కొలది యొకరములు సాగుగురు రయిత్వారీ పట్టాదారులు చెల్లించుదానికన్న యెక్కువలేటును ప్రభుత్వమువారు నీటితీరు న క్రింద విధింపగా చెల్లించుచు న్నారు. ఆనకట్టలు కట్టిన ప్పటినుండియు వ్యవసాయదారులు జమిందారీరైతుకునూడ తమ భూములను మాగాణి భూమిలక్రింద జేర్చినయెడల ఆదాయము ప్రభుత్వమునకు చాలవచ్చునను నుద్దేశ్యముతో అట్లుజేయుమని నిర్బంధము జేసిరి. జమిందారీ ఎస్టేటులలో కాలవలును యితర ఇరిగేషనులును జేయబడెను. కాని యొక్కడను గాని ప్రభుత్వమువారు కంపెనీవేసు నీయలేదు. రైతులు తమభూములను మాగాణి క్రింద చేర్చుకోరినయెడల భూములు జమిందారీక్రింద నుండుటవలన అట్లుజేయుట కష్టమయ్యెను. అవి పల్లపు భూములైనను ఎస్టేటుభూములగుట చేత మెట్టవానిగ రిజిస్టరు జేయబడినవి. అందుచేత నీటివినియోగపు హక్కుగాని గంపెనీవేసు హక్కుగాని లేకుండ పోయెను. అందుచేతనే ఇరిగేషను బిల్లు ఆ డ్విజరీ కమిటీ తేర్చిప్రాయము గాంచినను సెలెక్టు కమిటీ యిట్టిభూములకు కంపెనీవేసు హక్కునీయవలెనని గుర్తించెను కావున క్లాజు 19 (6) 'ఎస్టేటులో జేరని' అనుమాటలను పూర్తిగ తీసివేయవలెను.

నిజాంరాష్ట్రాంధ్రజన కేంద్రసంఘ తృతీయ

సమావేశము ఆగిపోయినది

అనివార్యములగు కొన్ని కారణములవలన, కేంద్రసంఘ తృతీయ సమావేశము, ఇదివరకు ప్రకటింపబడిన ప్రకారము ఆజూరు ౧౩౩౪ ఫ. మొదటివారములో జరుగదు. ఈ సమావేశము జరుగునపుడు, కాలమును ముందు ప్రకటింపబడును.

మాడపాటి హనుమంతరావు,

కార్యదర్శి.

కోహటుకొట్లాట

పయనీరు దెబ్బ వర్తమానము

అలహాబాదు, అక్టోబరు 1— మొదట దెబ్బపడిన వర్తమానము నిజమని పయనీరు పత్రిక దెబ్బచున్నది. మొదటదినమున ఆల్లరిలో చనిపోయిన వారందరును మహమ్మదీయులే. స్థానిక హిందూనాయకులు దొరతనమువారి ఉద్యోగస్థులును గలసి పారిపోయిన హిందువులను రాగోరుటకును సఖ్య ముఖ్యసంఘములవారికి గూర్చుటకును పిషావరులో సోమవారమునాడు సమావేశమైరి.

(అ. ప్రె.)

కోహటునందు పరిసితులు

అమీరుగారి కనుకూలముగ నున్నవి

అలహాబాదు, అక్టోబరు 1:—అమీరుగారి కనుకూలముగ పరిస్థితులు మారుచున్నవని కోహటునుండి వర్తమానములు వచ్చుచున్నవి. గుంపులవారిలో మనస్ఫర్థిలైన గలపు. ఫిజైయి గుంపు వారిలోను లేమాను ఖేర్ అనువాడు మాత్రము వారితో యేకీభవించెను. పోవందకు వలసవచ్చుట సమీపించుచున్నదనియు ఆకారముచే పరిస్థితులకును చక్కబడుననియు తెలియుచున్నది. (అ. ప్రె.)

గుల్బర్గా దొమ్మిచారణ

హిందూస్తీదర్లు కోర్టును బహిష్కరించుట

గుల్బర్గా, సెప్టెం 30:— నూతనముగా జరిగిన దొమ్మిచారణకు కమిషనువారు దాదాపుగా ముగించిరి. మిక్కిలి గొప్పకొట్లాట జరిగినకూర్చ బసవప్ప దేవాలయము కేసులో సాక్షులందరును పరీక్షింపబడి క్రాసుపరీక్షగూడ చేయబడిరి. ప్రతివాదము లేవియు జరుగవని తెలియుచున్నది. కమిషనువారు క్రాఫోర్డుగారి సాక్ష్యమును రికార్డుజేసిన దానికిని ఒకవిధముగా అర్థము చెప్పినదానికిని అసంతృప్తిగలవాడై ఫిర్యాదీయగు పీరుషాజీ తరపున పనిచేయుచున్న బావిష్టరు నాయకుగారు కోర్టునుండి వెడలిపోయిరి. కేసు ముఖ్యమైనదిగావున తానింక స్టిడీయను కుదుర్చుకొనువరకు 15 రోజులుకేసును ఆపుజేయవలసినదని పీరుషాజీ పిటీషనుపెట్టుకొనెను. కమిషనువారు యీ దఖలాను గ్రాంటుచేయలేదు. హిందూ స్టిదర్లు కోర్టును బహిష్కరించిరి. (అ. ప్రె.)

బాంబులను దాచినివారిని పట్టుకొనుట

అ మృత న రు, సెప్టెం బ రు 30:—కొన్ని బాంబులను దాచి యున్నారని చెప్పుకొనబడిన నలుగురిజట్టును పోలీసు డిప్యూటీ సుపర్వైంటు జన్వంతసింగు వింద్రాగారు పట్టుకొనిరి. వారియిండ్లను సోదాచూడగా ఒకచిన్న మిలిటరీ చేతిబాంబుకూడా దొరికెను. ఈ యుద్యోగస్థుడే కరంసింగు అనే కాకాసింగు అను నొక గొప్ప జండిపోటుగాడు ఒకబండిపోటుకై ప్రయత్నములు చేయుచుండగా పట్టుకొనెను. తానెవరైనది వాదింకు చెప్పుకొనలేదు. అయినను జిల్లాలో యితరచోట్లలో జరిగిన డోపింగ్లోగూడ పిడున్నాడని తెలియుచున్నది. (అ. ప్రె.)

డక్కాలో బియ్యపుధరలు పెరుగుట

డక్కా, సెప్టెంబరు 30:— ఇచ్చట బియ్యపు ధరలు ఆకస్మాత్తుగా ఒక్కసారి పెరుగుటవలన ఈబాధను నివారించుటకు జిల్లామేజిస్ట్రేటు పట్టణములోని ప్రముఖులతో బియ్యపు సంఘము నేర్పాటుచేసిరి. చిట్టగాంగు కలకత్తాలనుండి బియ్యమునుకొని అసలుధరల కమ్ముటకు ఆప్యడే యేర్పాట్లు గావింపబడినవి. బియ్యపు ధరలకు సాధ్యమైనంతవరకు ఒక్కవిధముగా నుండుటకు తమ తమ అక్కాంటులను తీసుకొని రావలసినదని బియ్యపు వర్తకులందరికి నోటీసులు పంచిపెట్టబడెను.

(అ. ప్రె.)

మిర్జాపూరు బాంబుకేసు

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 30:— మిర్జాపూరు పీధి బాంబు కేసులో న్యాయమూర్తి సుప్రహస్న ముద్గాయబసంతకుమారధోకిని తిరిగి విచారింపవలసినదని యుత్తరువు చేసెను. నిన్నటిదినమున జూరీలో అధిక సంఖ్యాకులు ఇతడు నిర్దోషియని చెప్పిరి. న్యాయమూర్తి భేదాభిప్రాయముగలవాడై హత్యదోషము క్షమైన మనుష్యహత్య అను నేరముల క్రిందను ముండు పక్కార్దముల కాసనము క్రిందనున్న నేరముక్రిందను ముద్గాయిని తిరిగి విచేయైకోర్టు సెషన్సులో విచారింపవలసినదని యుత్తరు విచ్చెను.

అ. ప్రె.

మూడవరైల్వేలేబరు కాన్ఫరెన్సు

డాక్టరు పి. వి. నాయుడుగారు ఆదినారాయణక్రెష్టిగారు కార్యదర్శులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

అధ్యక్షునికొరకు జేర్లు నూచింపబడెను.

నేలం, అక్టోబరు 1:—జనవరి మొదటివారములో మూడవరైల్వేకార్మికసమితిసభ నేలంలో జరుగును. నిన్నను రైల్వేకార్మికసమితి మీటింగు నూరమంగలములో జరిగెను. ఆహ్వానసంఘ మేర్పడెను. డాక్టరు పి. వరదరాజునాయుడుగారునటి. ఆదినారాయణక్రెష్టిగారును కార్యదర్శులుగా నెన్నుకొనబడిరి. కర్నలు చెడ్డవుడో, లాన్సుబరీ, జోసెఫ్ బాబ్బిప్రా, సి. ఆర్. దాసు, ఓరోజిని నాయుడుగార్లపేర్లు అగ్రాధనాధిపత్యమునకు నూచింపబడినవి. (అ. ప్రె.)

చుండుచు మూసె

మీసె 1-3 ను ౧-౧-0 వీ పీ తహ ౧-11 0
మూసెను గాచిన చుండు పొట్టురాయిట, తల, నోమును పుండ్లు యిడలగునవి మూనును. దీనివలన పొట్టులకు హానిగలుగక చక్కగగ బెరుగుగలను. అమ్మకాంజవం డిబో, మదరాసు - బొంబాయి.

రెండవ వాయిదానూలు పంపినవారి నామములు-సభ్యులు

పంపినవారి పేరు	జిల్లా	రిజిస్టరు నెంబరు	నూలుపొడవు గజములు	నూలు నెంబరు	తూకము తులము
215. భమిడిపాటి చినయజ్ఞ నారాయణశర్మ విశాఖపట్నం		1090	2000	17	5 $\frac{1}{2}$
216. దువ్వూరి ముప్పయ్య గోదావరి		1447	2000	10	9 $\frac{1}{2}$
217. కొత్త సూర్యనారాయణ ,,		117	2000	38	2 $\frac{1}{2}$
218. మానాప్రగడ వెంకటకృష్ణారావు ,,		48	2127	16	6 $\frac{1}{4}$
219. అప్పన సుబ్బారావు ,,		31	2800	22	5 7/8
220. పరిమి శ్రీరాములు ,,		36	4056	15	10 $\frac{1}{4}$
221. మామిడి లక్ష్మీపతి ,,		18	2983	18	7 5/8
222. రామనేతి రంగనాయకులు ,,		50	2050	19	5 1/8
223. మంచిరాజు రామచంద్రమూర్తి ,,		44	2020	15	6 1/8
224. రాచర్ల నారాయణరావు ,,		30	2400	16	7 1/8
225. కొవ్వొడి మంగరాజు ,,		39	2000	18	5 1/8
226. కలవకిడు వెంకటరమణాచార్యులు అనంతపురం		5126	3000	31	4 5/8
227. పట్నూరి శివబయ్యప్పరెడ్డి ,,		1548	800	11	3 $\frac{1}{4}$
228. వీరలవాసుపల్లి నారాయణరెడ్డి ,,		1547	2100	13	8
229. సంగటి బాలిరెడ్డి ,,		1538	1920	13	7
230. బి. బాకోజిరావు ,,		1682	2520	22	5 $\frac{1}{2}$
231. చెన్నంపల్లి వెంకటరంగాచార్యులు ,,		1527	2160	23	4 $\frac{1}{2}$
232. యాత్రా నారాయణ ,,		1550	2505	19	6 3/8
233. సంగట కొండారెడ్డి ,,		1528	1850	21	4 1/8
234. దొంతిరెడ్డి రామిరెడ్డి గుంటూరు		467	2128	20	5
235. వేముల వెంకటప్పయ్య ,,		373	2000	21	4 $\frac{1}{2}$
236. కోయిల్ కందాడై వరసింహాచార్యులు విశాఖపట్నం		1188	2000	10	9 $\frac{1}{2}$
237. సూరపనేని గోపాలకృష్ణయ్య తూ.కృష్ణ		820	2266	20	5 $\frac{1}{2}$
238. ఉప్పలూరి ముత్తంగరాజు ,,		806	2033	14	6 $\frac{3}{4}$
239. వీరపనేని అన్నపూర్ణమ్మ ,,		805	2000	20	4 5/8
240. పాలకోడేటి గురుమూర్తి గోదావరి		23	133 1/3	8	3 $\frac{1}{4}$
241. పెదప్రోలు శేషయ్య తూ.కృష్ణ		756	2600	20	6 $\frac{1}{2}$
242. గూడూరు రామలింగేశ్వరయ్య గుంటూరు		528	2100	16	6 3/8
243. భమిడిపాటి సత్యనారాయణ గోదావరి		19	1975	13	7 3/8
244. బొడ్డపాటి వెంకటేశ్వరరావు తూ.కృష్ణ		774	2001	20	4 $\frac{3}{4}$
245. నగ్రా ఆంజనేయులు ,,		750	2000	15	6 3/8
246. ఆడ్లూరి వేంకటలింగపతి రాయచోదరి గోదావరి		1697	2000	12	8 $\frac{1}{2}$
247. చంద్ర గురవయ్య తూ.కృష్ణ		719	2000	20	4 5/8
248. పరకాశా మార్తాండం గోదావరి		171	2000	17	5 $\frac{1}{2}$
249. పాలవూరి వెంకట్రావు గుంటూరు		365	2000	12	7 $\frac{3}{4}$
250. పోలేటి వరసింహం గోదావరి		170	2000	14	6 $\frac{3}{4}$
251. చెరుకువాడ వెంకటవరసింహం తూ.కృష్ణ		726	596	21	13 $\frac{3}{4}$
252. పద్ది రాధాకృష్ణయ్య గుంటూరు		446	2000	12	8
253. ఆదేపల్లి వెంకటగురునాథరావు తేమయ్య } ప.కృష్ణ		825	2000	21	4 $\frac{1}{2}$
254. కేతు వెంకటరెడ్డి కడప		1616	2600	19	5 1/8
255. ప్రతివాది భయంకరమంత్రతర్క వేంకటరంగగోపాలాచార్యులు } విశాఖపట్నం		1079	2000	28	3 3/8
256. శాఖమూరు వెంకట్రామయ్య గుంటూరు		353	2270	11	8 7/8
257. కొండా వెంకటప్పయ్యపంతులు గుంటూరు		1	2000	19	5 1/8
258. ఘట్టి వెంకటరమణప్ప అనంతపురం		1533	790	12	3 $\frac{1}{4}$
259. పోలేటి వెంకటసుబ్బయ్యశాస్త్రి గుంటూరు		578	2000	14	7 1/8
260. గొట్టిపాటి శ్రీహరయ్య తూ.కృష్ణ		714	2133	16	8 3/8
261. మారెపాటి వెంకటకృష్ణయ్య ,,		776	2000	17	5 $\frac{1}{2}$
262. నల్లూరి పాపయ్య ప.కృష్ణ		833	2000	21	4 5/8
263. రూపామల కృష్ణమూర్తి గుంటూరు		1615	2000	20	4 $\frac{1}{2}$
264. నల్లూరి సూర్యనారాయణ ప.కృష్ణ		834	2300	22	4 7/8
265. గుమ్మడిదల వెంకటసుబ్బారావు గోదావరి		267	2020	14	7
266. మల్లాది దేవేంద్రుడు గుంటూరు		346	2000	11	8 3/8
267. గొట్టిపాటి వెంకటసుబ్బయ్య తూ.కృష్ణ		704	2290	12	9
268. మద్దివేటి నారాయణప్ప అనంతపురం		1536	2400	14	8
269. దిట్టకవి వీరరాఘవయ్య తూ.కృష్ణ		741	2000	14	7
270. భూపతిరాజు రామమూర్తిరాజు గోదావరి		15	2100	22	4 5/8
271. లక్కావర్రుల సుబ్రహ్మణ్యం తూ.కృష్ణ		800	2000	23	4 1/8
272. చిద్దుల వెంకటగిరిరావు గుంటూరు		1417	3000	33	4 $\frac{1}{2}$
273. కొల్లా కాశీవిశ్వనాథం ,,		347	2000	38	2 $\frac{1}{2}$
274. దుగ్గెరాల గోపాలకృష్ణయ్య ప.కృష్ణ		4	200	9	1 1/8
275. మలసలవారి పెన్నయ్య అనంతపురం		1537	81	6	5/8
276. చక్కా సుబ్బారాయుడు ,,		1576	144	28	3/16
277. మల్లావర్రుల వెంకటరామమూర్తి ,,		1091	2026	16	5 7/8
278. మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్య గోదావరి		1448	266	8	1 5/8
279. కేతు సూరారెడ్డి కడప		1683	2133	14	7 1/4
280. సింగంరెడ్డి పాపిరెడ్డి ,,		1684	2000	16	6 1/8
281. మద్దూరి శివరామకృష్ణయ్య గోదావరి		40	850	15	2 5/8
282. జి. సీతాపతి ప.గోదావరి		1032	2000	19	5
283. కే. గోపాలరావు ,,		970	2000	18	5 3/8
284. జూలూరి తులసిమాంబ ,,		1620	2000	14	6 $\frac{3}{4}$
285. భూతపురి నారాయణస్వామి కడప		1617	800	9	4 13/16
286. చావలి సుబ్బారావు తూ.కృష్ణ		728	1550	18	4
287. టి. వి. ఆర్. కృష్ణారావు ప.గోదావరి		976	2000	24	4 (సశేషము)

ఇరిగేషను చట్టము

నెలెక్టుకమిటీవారిచే నవరణచేయబడిన చట్టము

(నిన్నటితరువాయి)

4 వ అధ్యాయము

నీటిమార్గములు

ఒక నీటిమార్గమును నిర్మించుటకు దరఖాస్తు.

29. ఒక నీటిమార్గమును నిర్మించుటకు కోరు ఏ మనుష్యుడయినను దరఖాస్తుదారుని ఖర్చుతో ఆ నీటిమార్గమును నిర్మించుటకును అట్టి నిర్మాణమునకు అగత్యుపయన అన్ని కార్యములను చేయుటకును కోరుచు నీటిపారుదల ఆఫీసరునకు వ్రాత మూలముగా దరఖాస్తు పెట్టుకొనవచ్చును.

అందుపైని చర్య.

30. (1) అట్టి నీటిమార్గముయొక్క నిర్మాణము యొక్క ముయినగని నీటిపారుదల ఆఫీసరు తలచేయెడల, ప్రారంభపు చర్యల కగు కర్తవ్యులను, బహుళః చెల్లింపవలసినచే కంపనీ వను (పరిహారము) ఏదైన ఉన్నయెడల దాని మొత్తమునకును చాలియుండునంత పైకమును డిపాజిటు చేయవలసినదని అతడు దరఖాస్తుదారుని కోరవచ్చును; అట్లు పైకము డిపాజిటు చేయబడిన [యెడల] అతడు సదరు నీటిమార్గమునకు మిక్కిలి యొక్క ముయిన నేలగుర్తు (అలైనుమెంటు)ను [తెలిసికొని] దానిని నిర్మించుటకొరకు ఏ భూమి అగత్యుపయన తాను అభిప్రాయపడు నో దానిని గుర్తుపెట్టించవలెను. [ఏమిట] ఆ నీటిమార్గము ఏయే గ్రామములగుండా ఏర్పరుచుటకు ఉద్దేశ పబడినదో అట్టి ప్రతి గ్రామములోను, అట్టి గ్రామమునకు చెందిన అట్టి భూమిలో ఇంతమాత్రము ఇట్లు గుర్తుపెట్టబడిన దని ఒక ప్రకటనను [అతడు] నిర్ణయింపబడిన విధమున వెంటనే ప్రచురింపవలెను. అట్టి నోటీసుయొక్క నక్షణము ఏ భూమిదారుగా నీటి మార్గము తీసిగొనిపోవబడుటకు ద్వేషించుచున్నదో అట్టి భూమి యొక్క ఖామందు లేదా అనుభవదారుడు అని తెలియబడిన తేదా నమ్మబడిన ప్రతినిధికిని, మరియు అట్టి భూమి ఉన్న ప్రతి జిల్లాయొక్క కలెక్టరునకును అయా జిల్లా గెజెట్టులో ప్రకటించుటకు గాను పంపవలెను.

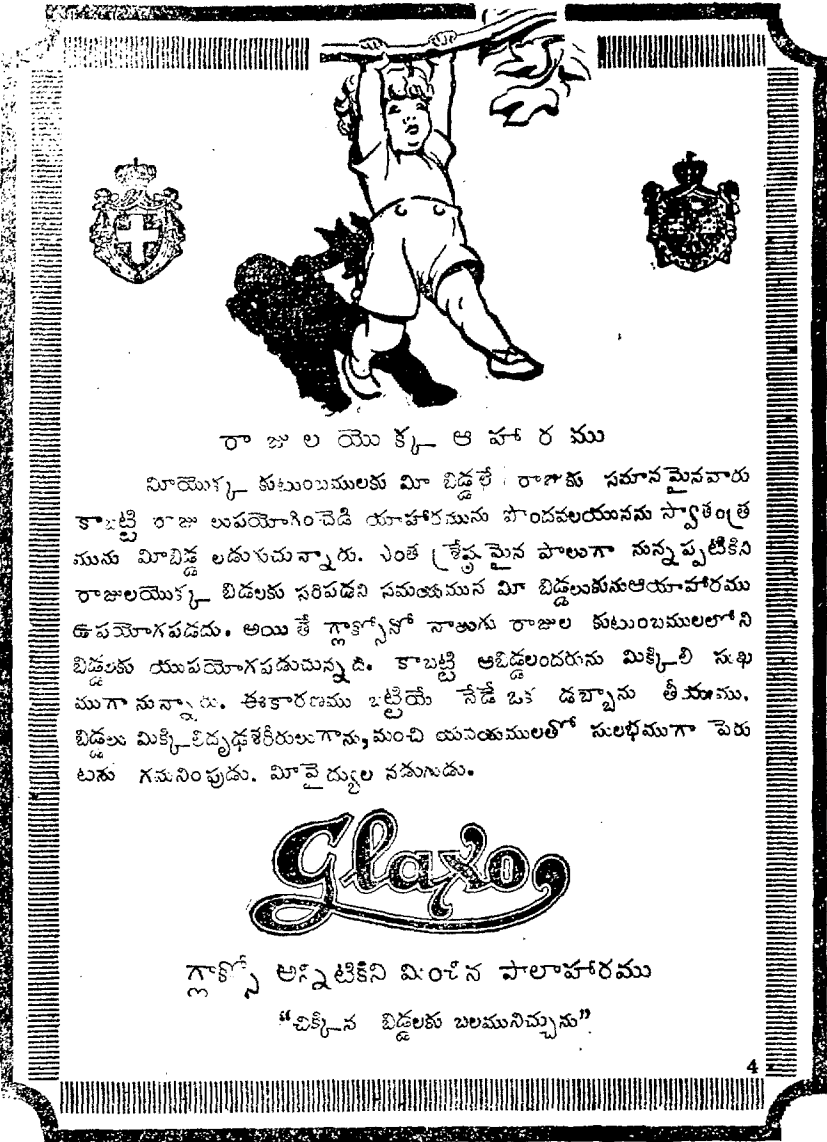
(2) ఇదిగాక, అట్టి నీటిమార్గముద్వారా నీటిసరఫరా పొందగోరు ఏ వానిషియోను ఆ విషయమును అట్టి నోటీసు ప్రకటించబడిన ముప్పదిదినములలోగా నీటిపారుదల ఆఫీసరునకు తన దరఖాస్తును పంపుకొనుటకు సదరు నోటీసులో కోరవలెను. అట్టి యే దరఖాస్తుదారునివను వచ్చియుండి అతని దరఖాస్తు అంగీకరింపబడినయెడల అతడు అట్టి నీటిమార్గనిర్మాణమునకైన [ఖర్చులోను] దానికై భూమిని సంపాదించుటకు కుఖర్చులోను తన పంతును చెల్లించుటకు బాధ్యుడై యుండవలెను.

(3) ప్రారంభచర్యలు పూర్తి అయినప్పుడు, ఆ ఖర్చు యొక్క అంచనా యొక్క దరఖాస్తుదారునికి, (2) వ సబు సెక్షను ననుసరించి అంగీకరింపబడిన ఇతర మనుష్యులకును నీటి పారుదల ఆఫీసరునకు ఇవ్వబడవలెను. అట్టి ఖర్చులో, అది ఆడ్డలించగల నీటిని లేదా మరుగును ఆ నీటిమార్గముగండ పోవుటకును, దానిమీదుగా సరియైన రాకపోకల మార్గముల నేర్పరుచుటకును ఏదైన పనులు నిర్మింపబడవలసి యున్నయెడల వాటి ఖర్చు చేయుండవలెను.

ఆక్షేపణలను గురించి విచారించుట.

31. ఉద్దేశింపబడిన నీటిమార్గముయొక్క నిర్మాణముచే బహుళః బాధితుడు కాగలిగినట్టి లేదా అట్టి నీటిమార్గమును నిర్మించుటకు ద్వేషించబడిన భూమిలో హక్కుగలిగినట్టి యేమనిషి యైనను ఉద్దేశింపబడిన నిర్మాణమువిషయమున తనకుగల ఆక్షేపణను సవరించుచు అరీ మూలకముగా కలెక్టరునకు, 30 వ సెక్షనులో చెప్పబడిన నోటీసు [అయా గ్రామములలో] ప్రకటించబడిన [రెండునెలల]లోగా దరఖాస్తు పెట్టుకొనవలెను. కలెక్టరు ఆ యాక్షేపణను గురించి విచారణచేయవలెను. ఏ కాలమున ఏ థిలమున అట్టి విచారణ చేయబడునో, ఆ సంగతి నిగురించి నిర్ణయింపబడినవిధమున ముందుగా సంబంధముగల మనుష్యులకును నీటిపారుదల ఆఫీసునకును నోటీసును [విచారణచేయు ఆఫీసరు ఇవ్వవలెను.]

ఉద్దేశింపబడిన నీటిమార్గము ఒకటికంటె ఎక్కువ జిల్లాలమీదుగా పోవునట్లు నిశ్చయింపబడనప్పుడు సదరు ఉద్దేశింపబడిన నీటిమార్గము ఆరంభమయ్యేయెడల ఉండే డిస్ట్రిక్టు (జిల్లా)యొక్క కలెక్టరు ఈ సెక్షనుయొక్క కార్యముల నిమిత్తము కలెక్టరు యుండవలెను.

రాజుల యొక్క ఆహారము

మీయొక్క కుటుంబములకు మీ బిడ్డలే రాజుల సమానమైనవారు కాబట్టి రాజులు పయోగించెడి యాహారమును పొందవలయునను స్వాతంత్ర్యమును మీబిడ్డలకు లభించునూరు. ఎంత శ్రేష్ఠమైన పాలుగా నున్నప్పటికిని రాజులయొక్క బిడ్డలకు సరిపడని సమయమున మీ బిడ్డలకును ఆహారము ఉపయోగపడదు. అయితే గ్లాక్సో నామగల రాజుల కుటుంబములలోని బిడ్డలకు యుపయోగపడుచున్నది. కాబట్టి ఆ బిడ్డలందరును మిక్కిలి సుఖముగా నున్నారు. ఈ కారణము బట్టియే నేడే ఒక డబ్బాను తీయము. బిడ్డలకు మిక్కిలిదృఢశరీరులుగాను, మంచి యవయములతో సులభముగా పెరుటను గమనింపుడు. మీ బిడ్డలకు నడుగుడు.

గ్లాక్సో అగ్నిటికిని వింగ్లీన పాలాహారము

"చిక్కిన బిడ్డలకు బలమునిచ్చును"

టోకుగా సరఫరాచేయువారు ఆల్ఫ్రెడ్ యంగు అండు కో., లిమిటెడ్.
(ఇంగ్లాండులో ఇంకావ్యాపారము చేయబడినవి.) తపాలపెట్టె నెం. 40 మద్రాసు.

కలెక్టరు ఈ సెక్షను ననుసరించి పాదపతన [శ్రీస్తుల] నన్నిటిని వాటికిగల కారణములనున్నా, వ్రాతమూలముగా రికార్డుచేయవలెను.

నీటిమార్గముల నిర్మాణమును కలెక్టరు నిర్ణయించుట.

32. కలెక్టరు తన [నిర్ణయము] నీటిపారుదల ఆఫీసరు నకు తెలియజేయవలెను; నీటిపారుదల ఆఫీసరు, [అందుపైని] ఆ నీటిమార్గమునకు [క్రొత్త] నేల గుర్తులను (అలైనుమెంటును) [నూచింప] వచ్చును. [మరియు] ఆ నూర్చులన బహుళః బాధితులకాగల మనుష్యులకు నోటీసు నిచ్చినతరువాత అట్టి నీటిమార్గము నిర్మింపబడవలయునా లేదా యనుసంగతిని కలెక్టరు తీర్మానించ [వచ్చును].

భూమిని సంపాదించుట.

33. ఒక నీటిమార్గము కార్యము నిమిత్తము కావలసిన భూమి, 1894 వ సంవత్సరపు భూసంపాదన ఆక్టుయొక్క అర్థము ప్రకారము ఒక ప్రభాసామాన్యకార్యమునకు కావలసిన భూమిగా భావింపబడవలెను. మరియు అది సదరు ఆక్టుయొక్క నిబంధనలనుసరించి సంపాదించబడవచ్చును.

సంపాదించుటకు అధికారిమివ్వబడిన ఆఫీసరు.

34. సంపాదించవలసిన భూములు ఏవైన వేలువేలు జిల్లాలో నున్నయెడల ఆ భూములు ఉన్న ఆయా ప్రదేశములలోని కలెక్టరులు భూసంపాదనను చేయవలెను.

సంపాదించవలసినతరువాత చర్య.

35. భూమి సంపాదించబడినప్పుడు, లేదా దరఖాస్తు దారునగాని, దరఖాస్తుదారులవలనగాని ఏర్పాటు చేయబడినపుడు సదరు నీటిమార్గమును నిర్మించుటకు దరఖాస్తుదారునికి లేదా దరఖాస్తుదారులను నీటిపారుదల ఆఫీసరు అనుమతి ఈ యనప్పుడు లేదా [అట్లుకోరబడినయెడల] తానే దానిని నిర్మించవచ్చును.

కాని యే దరఖాస్తుదారునికైనను, సదరు భూమిని సంపాదించువిషయమై చెల్లింపబడవలసియున్న యేదేని మొత్తమును వాడు చెల్లించుటకు [పూర్వము], నీటిమార్గమును నిర్మించుటకు అనుమతి ఇవ్వబడగూడదు.

ఏ దరఖాస్తుదారునికైన, వాడు సంపాదనకొరకైన ఖర్చుగాని అమితముని తలచునెడల, నిర్మాణపు పని ప్రారంభింపబడుటకు పూర్వము తన దరఖాస్తును ఉత్తరాయింపునకుటకు హక్కు ఉండవలెను.

నీటిమార్గమును ఇరిగేషను ఆఫీసర్ నిర్మించుచున్న చర్య.

36. నీటిపారుదల ఆఫీసరు అట్టి నీటిమార్గమును తానే నిర్మించునెడల అతడు అది పూర్తి యైనవెనుక దానిని గురించి 29 వ సెక్షను ననుసరించిన దరఖాస్తుదారునికి ఎవడైన ఉన్న యెడల 30 వ సెక్షనుయొక్క (2) వ సబు సెక్షను ననుసరించినదరఖా

స్తుదారునికిని నోటీసునిచ్చి, భూమిని సంపాదించుటకును నీటి మార్గమును 30 వ సెక్షనుయొక్క (3) వ సబు సెక్షనులో చెప్పబడిన వర్కులను నిర్మించుటకును అయిఖర్చు విషయమున వారు ఇంకను చెల్లింపవలసియుండు మొత్తమును దేనినైనగూడ అడుగవలెను.

ఒక నీటిమార్గమును నిర్మించుటకు అనుమతింపబడిన

దరఖాస్తుదారులు బద్ధులైయుండవలసిన వరకులు.

37. (1) ఏ దరఖాస్తుదారు యైనను నీటిమార్గమును నిర్మించుటకు అనుమతి ఈయబడినపుడు ఈ క్రిందివరకులకును అతడును అతని ఉత్తరబాధ్యత గలవారును బద్ధులైయుండును:—

మొదటిది — 30 వ సెక్షనుయొక్క (3) వ సబు సెక్షను లో చెప్పబడిన నీటిమార్గమును పనులును (వర్కులు) అనుమతి యివ్వబడిన తరువాత ఒక సంవత్సరములోగా దరఖాస్తుదారుని వలన నీటిపారుదల ఆఫీసరునకు తృప్తి కలుగునట్లుగా నిర్మింపబడవలెను. అయితే, ఇరిగేషను ఆఫీసరు తన యిష్టానుసారము ఈ కాలపరిమితిని మార్పుచేయవచ్చును.

రెండవది. — 29 వ సెక్షనుయొక్క నిబంధనల ననుసరించి ఒక నీటిమార్గమును నిర్మించుకార్యముకొరకైన సంపాదించబడిన భూమి [38 వ సెక్షనులో నిబంధింపబడినట్లు లేవు] అట్టి కార్యముకొరకే ఉపయోగింపబడవలెను.

(2) ఈ సెక్షనువలన విధింపబడిన యే వరకులప్రకారమైనను ఇరుపబడినయెడల, ఇరిగేషను ఆఫీసరు దరఖాస్తు దారునికిగాని అతని ప్రతినిధులకుగాని నిర్ణయింపబడిన విధమున నోటీసు నిచ్చిన తరువాత ఆ నీటిమార్గమును, దానికి సంబంధించిన వర్కులను తానే నిర్మించి, ఖర్చును దరఖాస్తుదారుని నిధునుండి, లేదా హక్కు నందు వాని ప్రతినిధులవద్దనుండి రాబట్టుకొనవలెను.

నీటిమార్గముయొక్క నిర్మాణము వనరుకొన

బడినప్పుడు చర్య.

[38. ఉద్దేశింపబడిన నీటిమార్గముయొక్క నిర్మాణము యేకారణమునుబట్టియైన పడుకొనబడినప్పుడు, దాని నిర్మాణమునకుగాను సంపాదించబడిన భూములు తిరిగి ఖామందు లేదా ఖామందులయొక్క పరము కావలెను. మరియు ఖామందు లేదా ఖామందులు కలెక్టరు అంగీకరింపగలట్టి యే మినహాయింపునకైన లోబడి పరిహారవ్యవస్థ మొత్తమును తిరిగి యిచ్చి వేయటకు బాధ్యులై యుండవలెను.]

39. 29 నుండి 38 వరకుగల సెక్షన్లలో విధింపబడిన చర్య ఒక నీటిమార్గమును పెంపుచేయుటకు, అభివృద్ధిచేయుటకు, లేదా మార్పుటకు, చేసికొనబడు యేదరఖాస్తుకైనను వర్తింపవలెను.

(సక్షేపము)

అ ద్భు త మైన జీ వాత్మ త ము

దీ. వెంకట్రావు ఎస్ట్రోయరు, బి. ఏ, నైదాపేటపాడు “మందు పుష్పిని కలుగజేసినది”- మిస్టర్ ఎం. బి. నాయకర్, మద్రాసు “రక్తమును శుద్ధిచేయును”- మిస్టర్ హెచ్. కార్తరుక్ బొంబాయి “మిక్కిలి ఆశ్చర్య కరమైనది”- డాక్టరు, బొంబాయి “మిక్కిలి ఆశ్చర్యకరమైనది”- డాక్టరు ఎన్. మాస్సే ఆహారదాదాను: “శరీరస్థియూ రోగికి చాలచుంచినది”- మిస్టరు డబ్ల్యూ కెట్టి మద్రాసు “2 పానల బరువు ఎక్కువైనది”- మిస్టరు రూఫ్ బాత్ సి. వి. ఫి సబ్ ఇన్స్ పెక్టరు పాట్నా “ఉపయోగకారి, గుణకారి”- ఎస్. ఆర్. రావు ఎస్ట్రోయరు బి. ఏ డెప్టి కలెక్టరు వేలూరు “నాకు చాలమేలు చేసినది”- మిస్టర్ పి. ముబ్బరాయలు, రంగును “సంపూర్ణతృప్తి నికలుగ జేసినది” మిస్టర్ ఎన్. సి. డిటా కానిటర్ ఇన్స్ పెక్టరు కలకత్తా “ఆహ్లాదమైన గణములను కలిగించినది” ఆంగ్లముగా నుండే గోరెన ఇవ్వడే ఈదిగున విలాసమునకు వ్రాయుదు సేరులూ బాగోల్ పూరు విలాసమునకు | వాయవ్యమును లేక ఏజంట్ వద్ద తీసుకొన వచ్చును. (1482)

డాక్టరు, జి. బి. గారి సుగంధనస్యము

ఈ సందర్భము లన్నియును యోచించి విరళాలము పరిశ్రమచేసి యాయాశ్చర్య
దాగిరియ యూశానీవైద్యములం దాగితే బోబోజగారాధమై తమపర్యవ్యయము
నియోగించుచున్న డాక్టరు, జీ. బి. గాలీ సుగంధసస్యమును కనిపెట్టిరి.

ఇదివరకే లోకముందరకును స్వాతంత్ర్యము చేయబడి నున్నదియైనది కాబట్టి దీనినిగురించి మేము విశేషించి జాగ్రహించవలసి
పని లేదు. ఒకసారి యువయోగించినయెడల దానియొక్కప్రతిభాను నడియే స్థాపింపగలదు. దీనిచే బాధావివృత్తి
కాంచి కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా గొప్పవారును బాలియారును పంపిన యోగ్యతా ప్రతీకలు లెక్కకు మిక్కిలిగానున్నవి.
ఈ ముగంధనవృత్తము నువయోగించుటకులె మెదడు, ముట్టు, కన్నులతో సంబంధించిన సమస్తవ్యాధులును
నశ్వముగా నశించును. వీరనము, ఒంటిబలనొప్పి, రుగ్మణినివోట్లు, జలదోషములు, శోధలైన, కంఠమునకు వైచిన
కాన్డాదులకును ఈ ముగంధనవృత్తము పెట్టినది భిక్షము. ఇట్టి గుణవిశేషము గలిగి యింతసులభముగా విక్రయింపవలదు
నానధ మిదివృత్తము చుట్టియొకటి లేదు. చిరకాల మాంచినను పెద్దది ముగంధ విశేషమువలన, పొడి యభ్యాసము లేనివానికి
సహిత మిది పీఠపుగా నుండును.

సాధారణముగా పోడి వేయువార లీ సుగంధనూనెనుకట్టి తినునారు. అపయోగించినయెడల, ఇది సాధారణపు పోడి ౧౦, ౧౫ నాడ అపయోగించినంత పనిచేయును. కాలజా మెలల సాధారణపు పొగాకు పోడితో నీ సుగంధ నూనెను జొరవీటికి కలిపినదాదు. ఇది పొగాకుంతయును మిక్కిలి ప్రభువంత మగును.

బుద్ధి గతి ల. ర వి. పి. ఖర్చు అ ర డజ్జా గ కి రూ. ౨-౮-౦. వి. పి. ఖర్చు ౦-౮-౦

(1189) అంగులే అంధ్రవాసుల విలాసము వివరముగా వ్రాశినాడు.
 విలాసము:- ఈ కవిగారు అంగులే అంధ్రవాసుల విలాసము 510 మద్రాసు.

చెప్పబడకంటే ఉపయోగించిచూచుట మంచిది

మే నూ రు చ ం ద న న బుచ్చ ను

ఉపయోగించి మాకు తోడ్పడకొరెదము

నగదేశోద్ధమము జయపదమగునట్లు ప్రోత్సహమొనగుడు. హిందూదేశీయులకే

చేయబడినది.

(1560)

అన్ని చోట్లలోను క్రయమునకు దొరకును.

మహమ్మదు మూసా హజీర్త బ్రాహ్మిం అందు కో, 30 గిష్టంగివీధి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర కథలు ప్రదర్శనము

అంధ్రదేశమునందలి వివిధసాంకేయములను తయారుజేయు బడుచున్న కద్దరు, ప్రస్తుతము బ్రాహ్మణులందు జకరగూర్చి ఓ పెరాహునునందు జరుగచున్న అంధ్రకద్దరు ప్రవర్తనమునకు బాగుగ ప్రదర్శింపబడెను. ప్రవర్తనశాలను ప్రవేశింపగనే, ప్రవర్తనశాలయందుగల వస్త్రములలో ముఖ్యమైనవి ఒక్క చోట గాన్పించునట్లేర్పడవలెను. అంధ్రదేశమునుండియే గాక, తమిళదేశమునుండిగూడ కొన్నివస్త్రములు ప్రవర్తనము నకు వచ్చెను. అక్కడనున్నవానిలో, సన్నదనమునందున్న, గుణమునందును, రూపునందును గూడ సామూహ, బొంతల కోడూరులనుండి వచ్చిన వస్త్రములు అగ్రస్థానమును వహించుచున్నవి. అందు ముఖ్యముగా, విజయనగరము మహారాజావారి యుత్తరపుష్ప బొంతలకోడూరు ఖాదీ ఆశ్రమమువారిచే తయారుజేయబడిన, సరిగలందుచీర వ్రేక్షులచే నధికముగ ప్రశంసపడయుచున్నది. ఖాదీ ఆశ్రమము వారిచే ప్రదర్శింపబడిన జరీతించు ఉత్తరీయములును, పట్టుకాలవనస్రాలయమువారి కద్దరు మల్లులును, జరీయుత్తరీయములను కొంతమంది హృదయములం దింకను. దాగియున్న కద్దరుమోటుదను నభిప్రాయమును పోద్రోలి మంచిసంస్కరణము నొసగగలిగెను. సామూహ ధోవతులగురించి యెరిగినవారికి సామూహ కద్దరు బోర్డువారిచే ప్రదర్శింపబడిన వస్త్రము ప్రాశస్త్యమును గురించి వేరగ దెలుప నవుసరముండ గు. వీరు ధోవతులతో బాటు లతలు పుష్పములు మొదలగు వానితో నందమగు జరీతించులుగలవేర్వారు రకముల ఉత్తరీయములను దోవతులగూడ ప్రదర్శించిరి. సన్నని వస్త్రముల తయారుజేయుటయందు సామూహ, బొంతల కోడూరు గుజరాతీపేటలవారు గవ్వరచుచున్న నెపుణ్యము మిక్కిలి ప్రశంసనీయును.

కోటు గుట్టలయందు, తాడిపత్రినుండి వచ్చినవి బాగుగ నుండెను. కొంచెము ముతుకలో తాడిపత్రి ఒంగోలువనుండి వచ్చిన ధోవతులు న్యాయుడుగు ధరలలో బాగుగనుండెను. ఆంధ్ర నేతము వెలుపలనుండివచ్చినవానిలో నేలయునుండి సి. వి. జయగోపాలచెట్టిగారిచే ప్రదర్శింపుచుండి, ధోవతులును, ఉ తరి యములును నే.ము ఆంధులతోను చక్కని జరి నేలతోను బాగుగ నుండెను.

బాంజెల కోహూరునుండి నూలువడకు స్త్రీలు ప్రదర్శన
కాలయందు సన్నని నూలువడకు చు
ప్రేక్షకులయందున్నీధనుగలిగించు చుండి. బాంజెల కోహూ
రునుంచే వచ్చిన ఒకరు, అచ్చటనే ఆమర్చబడియున్న వక్రము
పైన, పూరాతన వద్దతియంచే చేతితో నేయుచుండెను. మన
పామలవీరాచారిగారిచే ప్రదర్శింపబడిన“నూతనరాటము” చాల
ఆకర్షకముగ నుంటిను వీరాచారిగారు
ప్రయమగనే ఆరాటముపై నూలువడకుచుండెను. సాధారణము
గ కంటే ఈరాటముమీద రెండింత లభికముగ దారముదీయు
చున్నదిని ఆయనచెప్పుచున్నాడు. మామూలు రాటములమీదకం
పై నీరాటముమీద క్రొత్తవారుగూడ సులభముగ నూలువడ
దీయవచ్చును. కదులినను బట్టుకొను దారమును తిరిగి వేరుగా
చేసినవసరములేకుండ దానియంతట నదియే వేరొక చక్రమునకు
మట్టుకొనున శ్రేయముపబడియుండెను. ఇదిగాక మనిషీ ఏను
సుగూడ పుచ్చుకొనుచుండ దారముదీయుటకు గాను వీరే మర
యొకరాటమునేర్పరచిరి. ఈరాటమునందు ఏనుసొక కొయ్యరం
ద్రములో నుంచి రాటముచక్రములను త్రిప్పుచున్న జాలును

సూత్రన ప చురములు

మొదల. పోతనామార్త్య పణిపాటు

అం ద బాగవతము 1-8 6-0-0

శిల్ప మేలుగ నతి 2 సంపుటములు 9 0.0

ఆంధ్రబ్రహ్మండపురాణము. I. 5 6-6-0

కనంజరంగ రాజ్యం	1-8	1-9.0
కనంజరంగ రాజ్యం	1-8	1-9.0

2000-2001

అధ్యక్షాధికారికల, ఫీజు 1-8 1-0-0

ఇంతకు అనేక సంస్కృతాంశుగ్రంథములు మోచకపోయిన

పాపిష్ - రామస్వామిశాస్త్రిలు అంటే భక్త

292, ఎస్. గునేజ్, 40వ వార్డు

నూలునడుపు ప్రబోధము

కాడిబోర్డు ప్రకటనము

బీహారు పాఠశాలయందు రాట్నప్రవేశము

బీహారు రాష్ట్రము కడపబోర్డు కార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

స్థానిక స్వపరిపాలనశాఖ సంస్థలు-పురపాలక సంఘములు జిల్లాబోర్డులకు తమ పాఠశాలయందు ప్రవేశబెట్టిరి.

ముజఫరుపూరు పురపాలక సంఘమువారు 25 రూపాయల వేతనముపై ఆగస్టు మాసమునందు నూలు నడుపుట నేర్పు ఉపాధ్యాయుని ఒకని నియమించిరి. అన్ని పాఠశాలలోని ఉపాధ్యాయులు నూలునడుపుట నేర్చుకొనవలెనని విధించిరి.

35 గురు ఉపాధ్యాయులు చేరిరి. అందు 28 గురు ఆఫీసు వద్దకు నేర్పిరి. ఉపాధ్యాయులు దినమునకు గంటకాలము వడుకుచుదురు. గతనెలలో వీరు శేర్మీసరకు పైగా వడేశిరి. ముని సిపాల్దీవారు పాఠశాలలో నూలునడుపుట నిర్బంధించెదరు.

జిల్లాబోర్డు అధికారులగుడ తమ పాఠశాలలో నూలు వడకుటకు నేర్పు యేర్పాటులు చేయుచున్నారు. జిల్లాలో వివిధ ప్రాంతములందు ఉపాధ్యాయులను 12 చోట్ల సమావేశ పరచిరి. వారందరు నూలునడక, మచ్చునకై కొంతనూలు ఆక్టోబరు 1 వ తేదీలోపు జిల్లాబోర్డు కచేరీ కంపనలెనని కోరబడిరి. జిల్లాబోర్డువారికి లెక్కలేనంతనూలు చేసెద. జిల్లాబోర్డు వారి చేతికించు 2000 పాఠశాలలుగలవు. వాటిన్నిటియందు రాట్నములు తిరుగుచుండ అద్భుతమైన ప్రబోధము కలుగ గలదు.

ఈ ఉపాధ్యాయులకు ప్రతినిచ్చి వారందరూ నూలు బుచ్చుకొనుచుండుటచున్నా ఖాదీబోర్డువారు వచ్చేసభలో నాలుగింపెదరు.

అనేకమంది పేదవారు ప్రతిని ఉచితముగా నిచ్చినచో నూలు వడక అ. భా. కడప బోర్డువారి కంపుటకు సిద్ధముగా నున్నారని కార్యదర్శి చెబుచున్నాడు.

రాట్నపు సామర్థ్యము

అ. భా. కాడిబోర్డు నుండి వంగరాష్ట్రము కంపనలెన ఇన్స్పెక్టరుగారిట్లు 15 వ తేదీన వ్రాయుచున్నారు:—

మిర్జాపూరు పార్కు ప్రదర్శనము, డా|| పి. సి. రాయగారిచే స్థాపింపబడిన సంస్థచాలజయప్రదముగ జరిగినది. రాట్నమును కడపరును బహుజన ప్రీతికరముగా చేయుటకై యది తలఁచెట్లుచెను.

పశువునైన ఖద్దరు విక్రయించబడెను. ఆప్రదర్శనము నందు మొత్తముపైన రు 20, 000 విక్రయింపబడెను. వివిధ స్థావములనుండి నూలుకు పులుకు పులు గా వచ్చినది. ప్రదర్శనమందు రాట్నముత్రిప్పుడు వర్గముపై నేయుట ప్రవర్తింపబడెను. నూలునడకు పోటీపరీక్ష జరిగినది. (వతిదినము ప్రదర్శనకాలయందు 80 రాట్నములు తిరుగుచుండెడివి. గింజలు తీయుట, ఏకులు జేయుట, ప్రేక్షకులకు జూపించిరి.

నూలునడకు పోటీపరీక్ష 3 గంటల కాలము జరిగినది. భాగా వడికినవారికి బహుమతు లొసంగబడెను. గంటకు 20 నెంబరు నూలు 590 గజములువడకిన యువకుడు యెక్కువవడకుటయందు మొదటి బహుమానము గెలిచెను. మరికొందరు 518 X 18 నెంబరు, 504 గజములు 12 నెంబరు, 476 X 8 నెంబరు తీసిరి.

మగన్తాలు గాంధీ,
కం ప్రచురణశాఖ

చమత్కార గణితము

ఈ గ్రంథములో చమత్కారగణితము, వివిధగణితము, బహుభుజిగణితము, మనోగణితము, జ్యోతిగణిత సమస్యలు, చిత్రములు, అద్భుతములు, చిత్రములు, చిత్రప్రశ్నలు, యుక్తికాండము, తిమోసాలెక్కలు, గణితాంశభాసములు గలవు. మంచివాడును, మనోలబ్ధుడును, తెలివిన వృద్ధిచేయు రసవంతములైన చిత్రచిత్రలెక్కలు ఇందులో నున్నవి. ఈ గ్రంథము చదివిన గణితమునందు వగమన్నట్లుయూ, చమత్కారమునూ, యుక్తియూ తెలివియు కలుగును. ప్రతివానినగర్వ స్మరింపవలసిన పుస్తకము. దీనిని రు 1 య. వి. పి. చార్జి అ రెండు రు ప్రతులు రు 3 య. వలయువారు:— పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, (2118) కుంగోలు, (గుంటూరు జిల్లా) అని వ్రాయవలెను.

కామామృతం

ఒక తేమాత్ర! 1 గంటకే గుణము!!

బలహీనమైన శుక్లమైనను వెంటనే సంసారసుఖము నీయగలదు. 5 దినములు పుచ్చుకొనిన మూత్రములోగలిసి గాని. మూత్రము నకు ముందు వెనుకలంగాని నిద్రలోగాని పోయెడి శుక్లనష్టము దృఢముగా నివారణయగును. మధ్య నపుంసములు, నరముల బలము తగ్గినవారు ఈ మాత్రలనే పైకి పూతగాఁగూడ నుపయోగించిన మిక్కిలి శక్తివంతులు కాగలరు. అనేకులకు వాడి దృష్టాంతము చూచిన యావధము, మీయొత్తరములు రహస్యముగా నుంపబడును. **ప్రతి 20 మాత్రల సీసా రు. 2.0-0.**

అమృతాశ్రమము, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

రోగములవల్ల దుఃఖమొందిన వారికి దేవిక బోషధములు రెండుగలవు. 9831

అవి నపుంసకత్వమును పోగొట్టి శాశ్వతయశావసము నిచ్చునవి.

మదనమంజరిమాత్రలు

కడుపులోనికి పుచ్చుకొనుచుండు. ఇది శీర్షము, వలబంధము మొదలు నపుంసకత్వ మనరకున్న అన్ని వ్యాధులను కుదుర్చుచున్నది.

నపుంసకత్వారి ఘృతము

క్రయం డబ్బి ఒకటికి రూ 1/- 6.కి రూ 5/- 12.కి రూ 9/- యథానామ తథానామా అను తీరుగా ఇది నపుంసకత్వమునకు బద్ధవైరి. దీనిని పై వాడుటచే ఏలాటి దుర్బలమును పొరబోవును.

క్రయం డబ్బి ఒకటికి రూ 1/- 6.కి రూ 5/- 12.కి రూ 9/-

రాజవైద్యనారాయణశ్రీ కేశవశ్రీ, 49 బందరువిధి, బార్డిటవుక్, మద్రాసు.

సాధారణమైన కుటుంబములకు

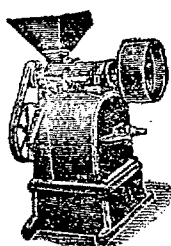
ఖ్యాతివహించి యున్నది. సాధారణముగ గలిగె అన్నివిధములకు విరేచన వ్యాధులయందును కుటుంబావధముగా వాడగయున్నది. నెల బడ్డీ 1కి రు 1-4-0 అన్ని బోషధములకు వి. పి. ఖర్చు ప్రశ్నకము. కోరువారికి ఆంగ్ల, ఆంధ్ర క్యాటలాగునకు వ్రాసిన ఉచితముగా పంపబడును.

క్షీరవర్ధిని

యిది పిల్లలకు చనుపాలను కృద్ధిచేయును. కృత్రిమపాల ఆహారము నిచ్చి పిల్లలను బోషించుట చేయునకడవ్యము, రోగముదాయము తప్పిపోవును. బడ్డీ 1కి రు 1-8-0.

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి, (ప్రాప్తి)బరు, ఆయుర్వేదనిలయము, నెలవాడ.

మెప్పి ను అ మ్మ క ము

- 1. క్రొత్త 16 గుట్టుల పవరుగల హోరన్నులి యింజను.
- 2. క్రొత్త 12 గుట్టుల పవరుగల బెట్టి యింజను.
- 3. మంచి సకెండుహోండు 20-25 గుట్టులపవరగల అక్రాయిడుటైపు, హోరన్నులి యింజను.
- 4. బెట్టి రైసుహల్లుల పాలివర్లతో సహా నెం 1 న్ను 7 న్ను.
- 5. క్రొత్త 18 అంగులము వేగముగల పేషింగుమెషిను.
- 6. 14 అంగులము డైనామోటరుగల, వర్టికల్, పిండిమిల్లు.
- 7. క్రొత్త 12 అడుగులు X 8 1/2 అంగులం మ్యూ, కట్టింగ్, లేట్టు, యింకా పువయోగించిన 12 అడుగుల X 10 అంగులం, 12 అడుగుల X 10 1/2 అంగులం లేట్టులను ఉన్నవి.
- 8. ఉపయోగించిన 50 గుట్టుల పవరుగల, బ్లాక్స్కోప్, 65 గుట్టుల పవరుగల, రప్టరు, ప్రాప్టరు, క్రూడా యిలు యింజను, (బొంబాయి స్టామలోగలవి.)
- 9. ఉపయోగించిన 20 గుట్టుల పవరుగల, మార్షలు, డబ్బిలు, సిలిండరు, పోప్టలు, స్ప్రింగ్, యింజను. (కత్ కత్తా స్టామలోగలదు.)

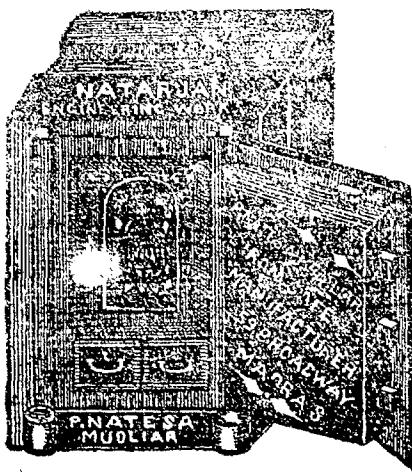
మాయొక్కధరలు మిక్కిలి తక్కువ, వచ్చిచూడుము.

బి. డి. బెట్టి అండు కంపెని, 8, నెంబుదానునీధి, చెన్నపురి.

సరసము

దృఢమైనది

నమ్మకమైనది.

యిప్పటిమోస్తరుప్రకారము బాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుపవెట్టెలు ఈదినవ తెలుపబడిన వారివద్ద అమ్మకమునకు సిద్ధముగాయున్నది. బాంతులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కోఆపరేటివ్ సంఘములు మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి. (1429)

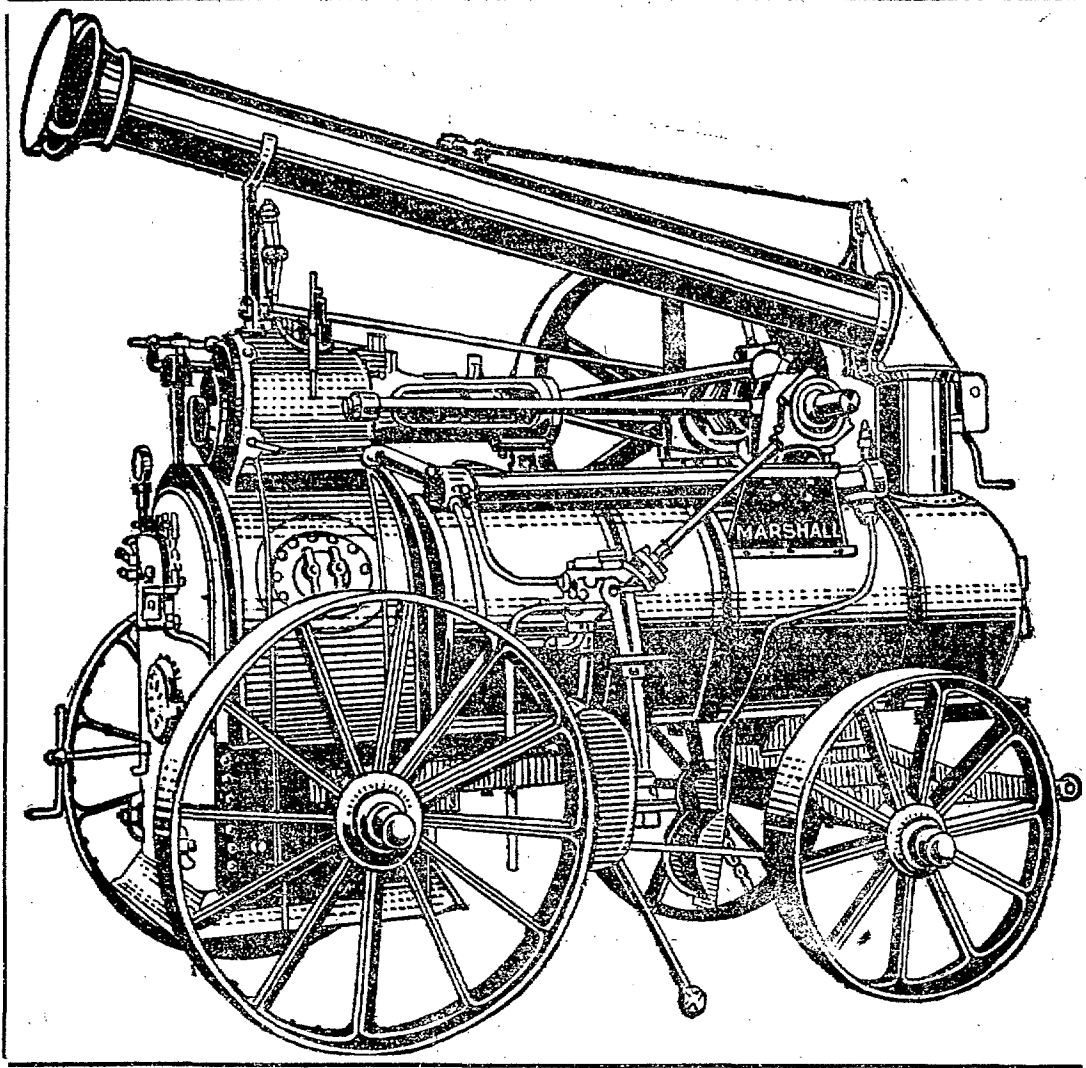
పి. న తే శ మొదలియార్,

ఇనుపవెట్టెలు చేయువారు,

(ప్రాప్తి)బరు, 59, బ్రాడ్వే, మద్రాసు. నటరాజన్ ఎంజనీరింగు వర్కుసు. ఐరన్ అండు బ్రాస్ ఫౌండర్లు ఆయిల్ ఎంజినులు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగునవి రిపేరు చేయుటయందు సమర్థులగువారు. రైసుమిల్లుకు కానుకన్నీ సిలిండర్లు, సాప్లింగు, నట్టులు, సరసముగా యివ్వబడును. సుబ్బరాయప్ప శ్రీధర్, పెద్దనాయక శ్రీధర్, మద్రాసు. మెషినులకు సంబంధించిన భాగములన్నియు అర్ధరూ యిచ్చి తయారుచేసి యివ్వబడును. ఉత్తరములు (వాసిన బడులు వ్రాయబడును.

మార్షల్స్

పోర్ట్ బుల్ ఆవిరి ఎంజినులు

హిందూదేశమందు అంతటను వాడబడుచున్నవి.

అవి శ్రేష్ఠత్వమునకు, మితవ్యయమునకు, దౌర్భాగ్యమునకు ప్రసిద్ధిచెందినవి.
ఆకారమునందు బరువుగానున్నను మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన సామానులతో తయారుచేయబడినది.
ప్రతియొక్కవిషయములోను మంచి పనితనముగలది.

120 పానులనుండి 150 పానులవరకు బరువును మోయగలదు.

సెంటి ఫ్రాగల్, బెల్టుచే నడుపబడు ఇతరవిధపంపులు, రైనుమిల్లులు మార్టర్ మిల్లులు,
కొయ్యపనిచేయు మెషిన్లు, పిండిమిల్లులు, కాన్ క్రీట్ మిక్సర్లు, రాళ్లను పగులగొట్టునవి,
డిన్ ఇంటి గ్రేటరులు, మొదలగువాటిని నడుపుటకు ఈఎంజినులు తగినవి.

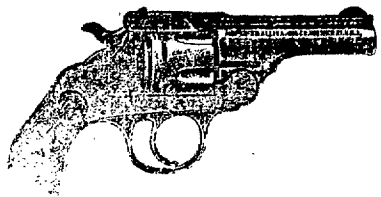
దరఖాస్తుపంపిన ధరలు, పూర్తి వరములు తెలుపబడును.

MARSHALL SONS & Co., (INDIA) L^{TD}

ENGINEERS.

BEZWADA & MADRAS

కంటాకామలోటా కుపాకి కుప్రసిద్ధముగ
కంపెనీకాపే చేయబడింది. (8068)

ధరలు
పరసము.
కృతులగు
ఉచితము

నానావిధములగు రిపాలియేషన్ ఆదేశ
బయటోటాను యెక్కము [ప్రతికము రూ. 3 నం]

కాగితము 32, 38, 36 అంగుళములలో దొరకును, ఇన్నది. వేలలో పెట్టుకోగలిగినది కూడ దొరకును.
యం. వి. రామానుజం కెట్టి అందు కంపెనీ, నం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

Powell's Extract of Golden

3421

పవలుగారి అమోఘమైన గెనో

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

అంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

నెగ రోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నష్టము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కురుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:— 6 మోతాదుల గెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1-4-0

తీర్థ వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1-8-0

ఈ దివ్యౌషధములు కుప్రసిద్ధమైనదు కాణములన్నిటిలోను దొరకును.

ఈ చిత్ర విచిత్ర కృతులగునకై వ్రాయును.

ఉత్తరము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,
Lamington Road, Bombay

ఆన్ని కెమిస్టులకు, ఔషధశాలలకు,

వైద్యశాలలకు

టిన్ క్చరు కార్డుమమ్, సెనెగె మొదలగు మైకమును గలి

గించు ఔషధములను తయారుచేయుటకు ఒక పరిశ్రమశాల కట్టబడినది. గవర్న మెంటువారు కొన్ని సదుపాయముల నొసంగుటచే వీటిని మిక్కిలి చౌకధరలకు విక్రయించుటకు మాకు వీలు గలదు.

మెలిబ్రాండు టిన్ కెమిస్టులకే వ్రాయుడు

టోకుగా విక్రయించు వారందరును ఉత్తరము వ్రాసిన ధరల

జాబితా పంపబడును.

1587

"Depot for Burroughs Wellcome & Co.,"

W. E. SMITH & Co. Ltd.

Chemists, Druggists and Aerated Water Manufacturers.

MOUNT ROAD, MADRAS.

Tel: KARDYL

Phone: 225

P. B. No. 314

Branches: Esplanade,

Vepery

Ootacamund

Phone 37

102

ఓ రియంట్
గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్
అప్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

ప్రస్తుతము వి. గుంటూరు కరమగుకమిషన్
వరత్తుల విచ్చుటకు కంపెనీ వా రరాంభించి
యున్నారు.

విజయ్ గాను, కన్ వాసర్లుగాను

చనిచేయుటకు శక్తిగల పెద్దమనుష్యులు ఉ

ద్యోస్త్రులు దరఖాస్తులను పంపుకొన కోరెదము.

జూలై 1924 బోనసు సంవత్సరము

ఈ సం॥ రమునందు కంపెనీకి యిదివరలో

వచ్చిన నూతన భీమాసంఖ్య అత్యుత్పత్తిమైయున్నది.

హిందూ దేశమునందు ప్రఖ్యాతి చెందినదియు

ప్రజల అభిమానము పొందినదియునైన యీ లైఫ్

అప్యూరన్సు కంపెనీకి ప్రబోసల్సుకు సంపాదించుటకు

శక్తిగలవారు మాతో సంబంధము

స్థాపించుకొనగోరెదము. (672)

The Branch Secretary,

Oriental Assurance Buildings

Post Box No. 8, Madras.

Bangalore Branch:—No 3 South Parade

Bangalore.

Trivandrum Branch:—Trivandrum.

The Silver King Fountain Pen.

వైద్యుని విలువను, వైద్యుని గామర్థమును గుఱించి వైద్యులే అంగీకరించి యున్నారు

ఆతంకనిగ్రహమాత్రము

అన్ని జాతులవారును ఏమయన్నునందైనను శ్రీ పురుషులు కాలవ్యత్యాసములే తీసుకొనుటకు తగినదని వైద్యులే అంగీకరించియున్నారు. ఉపయోగించి దీని నిజమున తెలుసుకొనడు.

32 మూలముల ఉత్పా 1-కిర రూ 1-0-0

ఉత్తరము వ్రాసిన కృతులగు ఉచితముగా పంపబడును

ఆతంకనిగ్రహ ఫార్మసి

219

28, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

మాన సోల్వాసిని మాత్రము

30 మూలములు 0-10-0 (వది అణాలు)

కలనలభము! (పోస్టాభ్యర్థిలై ప్రత్యేకము) గుణమధికము!

శరీరములో ఉష్ణధర్మముచే కలిగిడి వైద్యకాలము

కీమా తలు దివ్యాప్యతము. అజీర్ణము, అరుచి, ఆపురింతలు,

అగ్ని మాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల

యందు బలహీనము, పిక్కలు, పొర్లములు, శిరస్సు,

వ్రేళ్లు, అనులు, మొదలగువానియందు కలిగిడి నొప్పు

లను బోగొట్టి శేహమును మంచి యారోగ్యమునకు

దెచ్చును.

ఈ మూలము మేహవాత నొప్పులను వెంటనే

మాయము. యిందు ఆ శేకపిషధులు చేరినవి. అనుభవము

గల ఔషధముగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్ప

వచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

విరువాత:— (1078)

అయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకురు, కృష్ణాజిల్లా.

యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీసు మద్రాసు [స్థాపితము 1906]

1540

"యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరన్సు కంపెనీ" చేయుచున్న పనిని గురించి కొన్ని ఆభిప్రాయములు.

"ఈ హిందూదేశీయ భీమాకంపెనీ నిజముగా జయముగాంచిన వాటికింద ప్రస్తుతము చేర్చు వచ్చును"- "ఇన్సూరన్సు అజ్జవర్" లండను.

"స్వదేశి భీమాకంపెనీలలో మిక్కిలి తెలివితోను పోడిమితోను వ్యాపారమునడపునట్టివివహు కొద్దిగా గలవు అందులో యిదియొకటి" "ఇన్సూరన్సు అండు ఫై నాన్ పియర్ రికార్డు" లండను.

కడకటిసారి 1000 కి రూ 75 లు చొప్పున బోనసుయివ్వబడినది. ఏజంట్లు కావలెను:—కమిషను, జీతము ధారాళముగాయివ్వబడును. ఆగ్రహిల్లాలకు ఈ దిగువ విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

కామరాజు శ్రీనివాసరావుగారు, ఆంధ్రజిల్లాలకు ఫీఫ్ ఏజంటు, శ్రీకృష్ణవిలాసము, గుంటూరు, లేక కె. ఎస్. గోపాలయ్య, మేనేజరు,

కామినియానూనె

వెంట్రుకలేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుదు.

వెంట్రుకలు దువ్వినుపుడు ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగా పాడగును. అట్లుకాకుండ

నేడే కామియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజు ముల గాచుకొనుడు. వెంట్రుకల కేజాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యవధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును. ఒకపరిక్షవల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిశుభ్రపరచును. బుడ్డివెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్లభరిదు రూ 2-10-0.

126

ఏపీచార్జీలు ప్రత్యేకము.

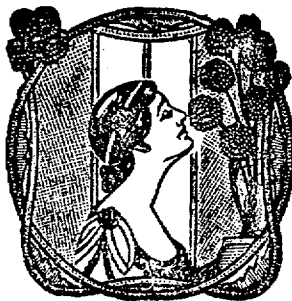
ఆటోదిల్ బహారు

(రిజిష్టరు చేయబడినది)

మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక

అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుదు.

1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ
1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపించును.
1/2 డ్రాం బుడ్డి 0-8-0 }

పై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయింప బడును. తేకున్న సోలువజెంట్లగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 జమ్నామఠీడు, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడయగలరు

వెలస్వల్పము! ఫలమత్యధికము!! ప్రతియొక్కరుతప్పక వాడతగినది!!

పాశ్చాత్య శృంగారచలపండితులు వారి లోకామయహార కన్పూరితము:—ఈ దివ్యవధము మిక్కిలి మింపదైనకన్పూరి, కుంకుమపువ్వు, పచ్చకర్పూరము, అమూల్యమైన వనమాలికలుచేర్చి తయారుచేయబడినది. ఇంత విలంబగల ఔషధముబీదవారు మొదలు భాగ్యవంతులు వరకు కష్టములేక కొనుటకై 250-300 మాత్రలు గల బుడ్డి 1-కి ధర 0-4-0 కే యివ్వబడుచున్నది. 6 బు 1-4-0. పాకీంసు, పోట్టుభుక్తువేరు. బిడ్డలు మొదలు పెద్దలవరకు సాధారణమైన వ్యాధులన్నిటికీ అనుపానభేదములతో వాడవలెను. ఇంకా ఈ దిగువ తెలుపబడినవి అత్యద్భుతమగు గుణమిచ్చును.

వ్యవ్యూహజ్ఞసాయనము:—బలహీనము, రక్తిములేనివారు, నిశ్శక్తులు, జ్ఞాపకశక్తిలేనివారు, అతి శ్మికాకమొదలగు వ్యాధులు కలవారి కిదిరామభాణముకావలెను. వైద్యాధులను కుదుర్చుటయేగాక మంచిత క్షమ్యదిన, అమృతమైన ధాతువృద్ధినికలిగించును. 2-0-0

మహాభృంగామలకలైలము:—కండ్లుమంటు, నిద్రలేమి, మనస్సుకు వ్యాధులము, విశువని తలనొప్పి మొదలు పనిచేయకుండుట మొదలగు శిరో, నేత్రశోగములను తప్పక కుదుర్చును. 0-8-0

వద్రుపరిహారిణి:—ఎత్తిరకము తీట, పొడ, ఎంతకాలము నుండియున్నను మూడుపూటలతో మాడిపోవును. 0-4-0

కాకిశోంజనము: కండ్లలో ఎఱుపు, నీళ్లు కారుట, మసక గాయములు, కండ్లనొప్పి, కండ్లమంట మొదలగువనిమాచుమగును 0-8-0

మా బొవధములన్నియు ధరస్వల్పము, ఫలమధికము. దీనినిజను ఒకసారి మాబొవధములు కొనినవారికే తెలియును.

పాశ్చాత్య శృంగారచలపండితులు, వైద్యకాలాధికారి, ప్రధానవైద్యులు. 1

శ్రీ సీతారాఘవవైద్యశాల, మైసూరు.

(594)

చెన్న పురి బజారుధరలు

అక్టోబరు 25-వ తేది శనివారము

(1) ఖాన్యములు

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: దనియాలు బా 1-కి రు 30-0-0 మొదలు 42-0-0 వరకు, బియ్యము బస్తాలు మొదలు వరకు, మకుమ తెనాలి, ప 48 గలవి రు 14-0-0 14-8-0, నెల్లూరివి, డిటా, 15-8-0 16-0-0, డిల్లీవి, డిటా 45 గలవి, 16-8-0 17-0-0, రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి, 8-12-0 9-0-0, నువ్వులు, 20-0-0 24-0-0.

(2) పప్పుధాన్యములు

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: కందులు బస్తా 1-కి ర 205 రు 11-0-0 రు 12-0-0, నెనగలు, డిటా, 11-8-0 12-4-0, పెనలు, డిటా, 11-8-0 12-4-0, మినుములు, డిటా, 13-0-0 16-0-0, ఉలము ర 164, 9-4-0 11-4-0.

(3) నూనె వస్తువులు

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: నువ్వులనూనె బా 1-కి రు 170-0-0 175-0-0, నెయ్యి మ 1-కి, 14-0-0 26-0-0, కొండాపురం వేరునెనగపప్పుబా 1-కి, 65-0-0 68-0-0, ఇతరప్రదేశము, 60-0 62-0-0, వేరునెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 155 మిషకానూనె 150, ఆముదమునూనె బా 1-కి రు 190-0 0.

(4) చిల్లర వస్తువులు

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: చాయపకుపు బా 1-కి రు 190-0-0 195-0-0, కూరపకుపు, రు 125-0-0 130-0-0, మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా 1-కి రు 120-0-0 133-0-0, గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమండు మణుగు 1-కి రు 50, 55, కాళహ స్తీపాయకట్టు, రు 70, 75, బెల్లము బా 1-కి రు 35-0-0 60-0-0, చింతపండు బా 1-కి రు 30-0-0 49-0-0.

(5) ఇనుము

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: పట్టారకంబా 1-కి వ రు 32-0-0 33-0-0, చురం, 32-0-0 33-0-0, రవుండు, 32-0-0 36-0 0.

(6) లోహములు

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: వెండి 100 కులం||వ రు 78-0-0 81-0-0, బంగారము, కులము 1-కి రు 22-8-0 23-0-0, పవరను 1-కి, 14-15-0, ఇత్తడి బా 1-కి రు 265-0-0 272-0-0, రాగి డిటా రు 300-0-0 305-0-0, అస్కాచక్కెర బా 1-కి రు 38-4-0 38-12-0.

(7) రంగులు అలిజరై ను

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: ఆవుకృష్ణుడు 20 డిగ్రీలు రు 75-0-0, పొట్టికృష్ణుడు డిటా, సింహం డిటా, గుర్రం డిటా.

(8) దూది

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: బోండా వెస్తు బారువ 1-కి రు 320-0-0.

(9) నూలు

Table with 3 columns: Item, Price 1, Price 2. Rows include: కోయంబుత్తూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి రు 9-10-0, మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి రు 8-8-0, పుల్లూరు యేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి రు 8-12-0, అహమదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి రు 9-8-0, డిటా నెం 14 డిటా రు 10-2-0, నూళయేనుగ నెం 20 రు 11-12-0, జపాన్ నెం 20 రు 11-12-0, 40 ఏ లేనిలు అయినను రు 14-8-0, గోకాకు నెం 12 1/2 రు 9-12-0, వడ్వాక్ నెం 24 1/2 రు 12-0-0, 14 1/2 క్విల క్ పక్షి రు 9-12-0.

ప్రతాపకస్తూరి మాత్రలు

ఘంటును సువాసన గలవి 3351

తాంబూలములోగాని విడిగాగాని పుచ్చుకొనిన, అశీర్వము, వాయువు, జలుబుజ్వరము, సన్నిపాతము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కలరా, ప్లేగు, విషజ్వరములు, నీటిదోషములు మొదలగు వ్యాధుల కిది వజ్రాయుధమువలె పనిచేయును. 3

250 మాత్రల సీసా రు 0-4-0 డజన్ రు 2-0-0 వి-సి ఆ పి. శి. ఏ. అందు కంపెనీ. పెరిడేషి. (నెల్లూరుజిల్లా..

హనుమాన్ బు

లోక ప్రసిద్ధ
మైనది.

(1727)

దీని సమానమైనది వేరులేదు.

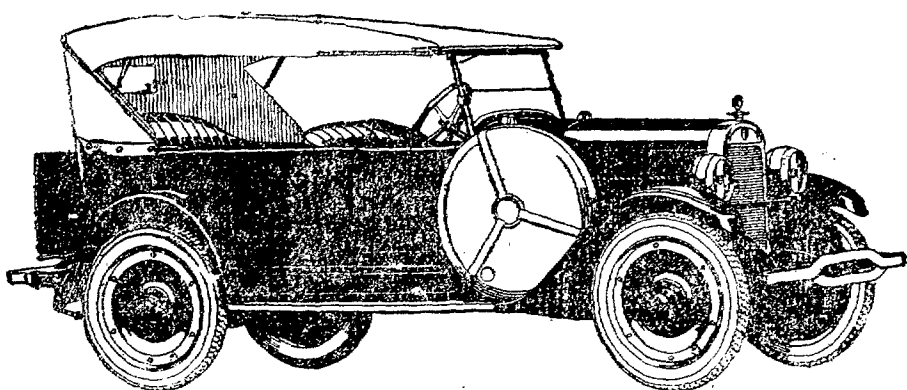
ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, 12-బుదరువీధి, మదరాసు.

Maxwell

మా క్యు వెల్

క్రొత్తవి నోదమైన బండి

ధ ర
రూ 5,450

ఎఫ్. ఓ. ఆర్., మదరాసు.

మంచి వేరుపోందిన బండి.

ఇదుగురు కూర్చునుటకు తగినది, బాదాము
రంగు వేయబడినది, ఎత్తని హంటు, నల్లని
ఫెండ్ల, గుండ్రని చక్రములు, బాన్చి
మాగ్నెటా, జెనిల్, కార్బురెటర్, రెమి
ఎలెక్ట్రిక్ పద్ధతి, ముందు వెనుక బంపర్లు,
వెనుక ట్రంకు—మొదలగునవి అన్నియు చేరి

క్రొత్తమాక్సు వెల్ వినోదమైన

బండి యగును. ప్రస్తుత కాలమునకు
చిక్కిరి మనోహరమైన బండి. ఒకదానిని
మేము మీకు చూపవచ్చునా?

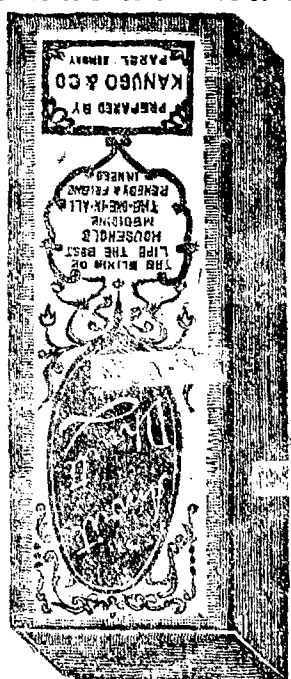
SPENCER & Co. LD. MADRAS & BRANCHES

వాణిజ్యముత్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

అచ్చు బెందువనులు, రబ్బరుష్టాంపులు, సిల్లు, రాగి, బంగారము, వెండిసామా
నులపై చిక్కుట, బ్లాకులుచేయుట, శ్లేషనరీ సామానులు. (606)

ఎంగ్లీ వింగు

ఒక గొప్పతప్పు

బుడ్డి 1-3 రూ 2-0-0

వి. సి. ఖర్చులు రూ 0-8-0

రాక్షసులందు నిద్రలేదు.

భుజించిన ఆహారము ఒంటపట్టులేదు.

కోడకు కోడా కోరము కుప్పించుచున్నది.

ఇంటను ఎదుగు పాదుగువారికిని నిద్రలేదు.

దగు, దగు

ఎల్లప్పుడును ఒకటే వర్గ మొనటిమోతాదు.

అమృతధృతి

కోవికిపోగానే కథమును దీనివేయదున్నది.

వెంటనే మంచును ఉపయోగించి

స్వచ్ఛతవహన రోమల మీదే

గొప్ప తప్పు.

అమృతధృతి

సమస్తవిధమునైన రోగములకు బాధలకు 1143
ఒకే మందు.

బహుమతి

టిక్కెట్టు నెంబరు

5964

వై నెంబరు టిక్కెట్టు

గలవాడు ముందుగా

మాకు

గ్రూయవల గును.

కానుగో అండ్ కో,
పరేల్., బొంబాయి.

ఆంధ్ర పత్రిక

ఆంధ్ర యు ర్షే ది క్ ఫార్మ సి లి మి టె డ్

19 హరిన్ రోడ్డు, మాంటురోడు పోస్టు - మదరాసు.

66 చిక్ వేట, బెంగుళూరు సిటీ.

వసంత కుసుమాకరము.

బసవరాజీయము మేహ రోగ ప్రకరణము

191-వ పుట మధుమేహనందు సుప్రసిద్ధముగ తరతరములనుండి ఆర్యవైద్యులు ఉపయోగించుచున్నారు.

ఇంకను క్షయ, అజీర్ణము, నిస్సత్తువ మొదలగు వ్యాధులలో గూడ మిక్కిలి అనుకూలము. బలవర్ధకము. రక్తమును శుద్ధిజేయును.

ఇందు శతపుట్టాభీకము, బంగారము, ముత్యము, వంగ భస్మము, కాంతము, ఇత్యాది విలువగల ఔషధములు గలవు.

20 మాత్రలుగల సీసా 1-టికి రూప 5—0—0. ఔషధముతో గూడ పథ్యమును ఉపయోగించు విధానమును తెలుపబడును.

వసూలయిని మూలధనము రూ 1,45,959-4-0

నిర్దుష్టమైన శాస్త్రీయ ఔషధములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

నూరు రూపాయలు ధరావతు ఇచ్చు ఏజెంట్లు కావలెను.

1616

అంగీకరించిరి! అందరును అంగీకరించిరి!! అంగీకరించిరి!!!

<p>మిక్కిలి ఉత్కృష్టమైనది! “నేను మద్రాసులో నున్నప్పుడు దీనిని అనేక మిత్రుల కిచ్చితిని. ఇన్ ఫ్లుయెంజా, మలేరియా మొదలగువాటిచే కఠినముగా బాధపడుచుండిన వారికి అత్యద్భుతమైన గుణ మిచ్చినది.” టి. ఇ. ఆండర్సన్, బాటు రోడ్డు, కోలాలంపూరు, ఎఫ్. ఎమ్. ఎస్.</p>	<p>స్క్విబ్బ గుణము గల దని ప్రమాణము చేయుచున్నారు. “స్క్విబ్బు చలిజ్వరనివారిణి అద్భుతముగా పనిచేయుచున్నది. దానిని ఉపయోగించినవా రందరు అది గుణము గల దని ప్రమాణము చేయుచున్నారు.” జి. జె. షే.సి. లోకో డిపార్టుమెంటు, ఏ. ఆండ్ బి. రైల్వే, అస్సాము.</p>	<p>విడువక ఉండదగిన మిత్రుడు. “ఇది అద్భుతమైన నివారిణి. మలేరియా జ్వరము, ఇన్ ఫ్లు ఎం జా జ్వరములకు మిక్కిలి గుణకారిణిని రుజువైనది. ఒకటి లేక రెండుబుట్లు లేక నేను ఎప్పుడును మకాముకు వెళ్లుటలేదు.” బోసా, బి. ఏ. ఇన్ స్పెక్టరు ఆఫ్ స్కూల్స్, సాగైంగు, బర్మా.</p>	<p>కుదుర్పుటకంటె ఆటంకపరచుటమేలు “ఇది ఇన్ ఫ్లుఎంజాకే గాక మలేరియాకు కూడ మంచి గుణ మిచ్చును. మలేరియా రాకుండ ఆటంకపరచుటకై ప్రజలందఱును ముఖ్యముగా దీని నొకబుడ్డిని తనవద్ద తప్పక ఉంచుకొనుట కేయగ్గరము.” ఎస్. సుబ్బారావు, ఎల్. ఎమ్. పి., ఇన్ ఫ్లుయెంజాహోమ్, మైలాపూరు. మద్రాసు.</p>
---	--	--	--

హిందూ దేశమునందు కుటుంబ ఔషధము

స్క్విబ్బు

చలిజ్వర నివారిణి

మలేరియా, ఇన్ ఫ్లుఎంజా, చలిజ్వరము లన్నిటికిని

మొసర్పు మాడన్ సను ఆండ్ కో.

కెమిస్టులు, క్రాఫోర్డు మార్కెట్టు, బొంబాయి

మద్రాసు డిపో. ఏ. ఎస్. ఆర్. మూర్తి ఆండ్ సన్స్, 9, పాప్ హామ్స్ ప్రాడ్స్

<p>ఎవరును కాదనలేరు. “ప్రతివాదిపక్షము సాక్షిహాడ స్క్విబ్బు సిద్ధాంతముయొక్క అమృతము, కీర్తిని గుఱించి వ్యతిరేకభిప్రాయమును యివ్వజాలరు.” జస్టిసు ఎమ్. హెచ్. డబ్ల్యు. హెబార్డు, ఐ. సి. ఎస్. హైకోర్టు, బొంబాయి.</p>	<p>మేలు - పక్షపాతము. “పేటెంటు ఔషధము లనిన నాకు గిట్టదు. అయితే స్క్విబ్బు ఔషధము అన్నివిధములగు జ్వరములకు మిక్కిలి ఉపయోగించును. మంచుగుణ మిచ్చును.” రెవరెండు ఎమ్. జి. గోల్డ్స్మిత్, హైదరాబాదు. (డక్కన్)</p>	<p>ప్రాకృష్టిమములు కలియుట “నేను కొంతకాలమునుండి మలేరియాకు స్క్విబ్బు ఔషధమును తీసికొనుచున్నాను. అది నాకు చాలగుణ మిచ్చినది. కె. సి. మెహతా, క్రైస్టు కళాశాల, కేంద్రబిడ్డి, ఇంద్లాండు.</p>	<p>నిరాశ జెందిన రోగులకు ఆశ గలదు. “మలేరియాజ్వరముచే బాధపడుచుండిన ఇద్దరు మిక్కిలి కఠిన స్థితి లో నుండిరి. వారిని వైద్యులు కూడ చేయి వదలిరి. అయితే స్క్విబ్బు ఔషధము వారికి మంచుగుణ మిచ్చినది” — సి. డి. ఎల్. ప్రయోగ, హైదరాబాదు. (డక్కన్)</p>
--	--	---	---